

Ipsos

MINISTARSTVO RADA
I MIROVINSKOGA SUSTAVA

**Evaluacija Inicijative za zapošljavanje mladih u sklopu Operativnog programa
Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. za 2018. godinu**
Završno izvješće

Izrada ovog izvješća financira se u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. Europskog socijalnog fonda. Stavovi izneseni u ovom izvješću predstavljaju stavove nezavisnih stručnjaka i ne nužno službeno mišljenje Ministarstva rada i mirovinskoga sustava.

Zagreb, ožujak 2019.

Evaluacijski tim

Voditelj projekta: Dejan Dedić, Ipsos d.o.o

Glavni istraživač: Pero Desović, Ipsos d.o.o

Istraživač suradnik za analizu dokumenta i kvalitativnu dionicu istraživanja: Maja Horvat, MAP Savjetovanja d.o.o.

Istraživači suradnici za kvantitativnu dionicu istraživanja: Branka Hodak, Josip Ivišić, Ipsos d.o.o

Istraživač suradnik za PSM dionicu evaluacije: Gordan Beraković, Ipsos d.o.o

Savjetnik na projektu: Srđan Dumičić, Ipsos d.o.o

Sadržaj

Popis skraćenica	4
Izvršni sažetak.....	5
Executive summary	11
Uvod	17
Pregled evaluacijskih pitanja.....	22
Metodologija	100
Zaključci i preporuke	109
Finansijsko izvješće.....	119
Bibliografija.....	120
Dodatak 1: Upute za izradu baza „parnjaka“ – Protučinjenična metoda	123
Dodatak 2: Upitnik za sudionike.....	125
Dodatak 3: Upitnik za poslodavce	147

Popis skraćenica

APTR	Aktivne politike tržišta rada
APZ	Aktivna politika zapošljavanja
ESF	Europski socijalni fond
EU	Europska unija
Eurostat	Europski ured za statistiku
GZM	Garancija za mlade
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
IPA	Instrument za pretpriступnu pomoć
IZM	Inicijativa za zapošljavanje mladih
MRMS	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava
MZO	Ministarstva znanosti i obrazovanja
NEET	<i>engl. neither in employment, education or training</i> , osobe koje nisu zaposlene, ne obrazuju se i ne osposobljavaju
OP ULJP	Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.
PSM	<i>eng. Propensity score matching</i> , uparivanje prema sklonosti
SOR	Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa
ZNS	Zahtjev za nadoknadom sredstava

Izvršni sažetak

Inicijativa za zapošljavanje mladih (IZM) predstavlja jedan od najznačajnijih finansijskih instrumenata za provedbu mjera usmjerenih na ciljnu skupinu mladih pripadnika/ica NEET skupine u okviru *Garancije za mlade (GZM)*. IZM je pokrenut u veljači 2013. odlukom Europskog vijeća kako bi se povećala finansijska potpora EU-a dostupna regijama i pojedincima koji su najviše pogodjeni nezaposlenošću i neaktivnošću mladih. IZM je namijenjen za isključivu potporu pojedincima, dok druge mjere Europskog socijalnog fonda (ESF) omogućuju prateće intervencije, kao što su pomoći u reformi zapošljavanja, obrazovanja i osposobljavanja te ustanova koje pružaju te usluge.

Predmet ove evaluacije¹ čini provedba intervencija usmjerenih na integraciju mladih na tržište rada, uključivo i provedbu Garancije za mlade, u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2014. do 2020. predviđenih u okviru *Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.* (OP ULJP) kroz dva Investicijska prioriteta u okviru Prioritetne osi 1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage.

<ul style="list-style-type: none"> Investicijski prioritet 8ii/IZM – Održiva integracija mladih na tržište rada (IZM), posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade	<ul style="list-style-type: none"> Investicijski prioritet 8ii/ESF – Održiva integracija mladih na tržište rada (ESF), posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade
<p>➤ Specifični cilj 8.ii.1/IZM Povećanje zapošljavanja i brze integracije NEET skupine kroz Inicijativu za zapošljavanje mladih (IZM) na tržište rada.</p>	<p>➤ Specifični cilj 8.ii.1/ESF Povećanje zapošljavanja i integracije dugotrajno nezaposlenih iz NEET skupine na tržište rada.</p>

Od dvije glavne grupe planiranih aktivnosti usmjerenih direktno na mlade kao krajnje korisnike, predviđene za financiranje unutar evaluiranih intervencija, **do sada su provođene isključivo mjere aktivne politike zapošljavanja u nadležnosti HZZ-a, što u najvećem dijelu predstavlja provedbu već postojećih mjer aktivne politike zapošljavanja.** Riječ je o mjerama (1) stjecanja stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR); (2) potporama za mlade; (3) potporama za samozapošljavanje; (4) obrazovanje

¹ Evaluacija je provedena u periodu od prosinca 2018. do ožujka 2019. godine, a uključivala je desk istraživanje (analizu dokumenata te analizu baza podataka koje prikuplja Korisnička institucija (HZZ), tzv. Izvještajne tablice), kvalitativno istraživanje (dubinske intervjuje i razgovore s relevantnim dionicima), kvantitativno istraživanje na prigodnom uzorku sudionika intervencija te poslodavaca, te protučinjeničnu evaluaciju korištenjem metode uparivanja prema sklonosti (eng. PSM).

za mlade i (5) javnim radovima, te je u fazi 2 uključeno i pripravništvo kao djelomično novi oblik mjere. Izmijenjenim Uvjetima i načinima korištenja sredstava za provođenje mjera u 2018. godini, HZZ je unutar evaluiranih intervencija preuzeo **sufinanciranje pripravnštva**, što **donekle predstavlja novi oblik mjere dostupan za mlade u RH**. Za drugu pak grupu mjera planiranih za financiranje kroz IZM, usmjerениh na povratak **mladih u obrazovanje u nadležnosti MZO-a**, iako je riječ o novim tipovima mjera, do završetka ovog evaluacijskog izvještaja u prvom kvartalu 2019. godine nije došlo do objave predmetnih natječaja i početka njihove provedbe. Objava predmetnih natječaja, sukladno Godišnjem planu objave Poziva na dostavu projektnih prijedloga za 2019. godinu, predviđena je za kolovoz i listopad.

Nadalje, u analizi tipa aktivnosti koje su planirane i ponuđene kroz IZM/ESF alokaciju, evaluacijom je utvrđeno je da se **u ovom ciklusu intervencija odnosila isključivo na registrirane nezaposlene, iako NEET skupinu treba promatrati kao one koji su u evidenciji nezaposlenosti, ali i neaktivne**. Navedeno je prepoznato OP ULJP-om kod inicijalnog planiranja IZM intervencije s ciljem „**pripreme društveno inovativnih projekata, različitih aktivnosti umjerih na neaktivne nezaposlene osobe te povećanje njihove zapošljivosti i zaposlenja**“, iako u ovom ciklusu provedbe navedeno nije operacionalizirano, ali je po završetku evaluacije **najavljen kroz intervencije Ministarstva rada i mirovinskoga sustava i Ministarstva znanosti i obrazovanja**.

U analizi ostvarenog, potrebno je naglasiti kako je **u provedbi IZM/ESF intervencije u više navrata došlo do izmjena ciljanih skupina između pojedinih mjera, vremena trajanja intervencije te pokazatelja ciljanih vrijednosti**. Republici Hrvatskoj potvrđeno je i povećanje ukupne IZM alokacije od strane Europske komisije što je također rezultiralo nužnim izmjenama, budući da je odlučeno da se povećanje finansijskih sredstava uključi u već postojeće projekte. U tom smislu, ovom evaluacijom je bilo moguće analizirati trenutni doprinos ostvarenju ciljanim vrijednostima korisnika, pokazatelja i finansijske ostvarenosti, o čijem će se kumulativnom doprinosu moći suditi tek po završetku intervencija. Također, dodatni izazov u analizi pokazatelja predstavljalo je i postojanje stanovitih poteškoća o kojima je izvješteno od strane HZZ-a vezano uz prikupljanje podataka na temelju kojih se prati ostvarenost ključnih pokazatelja o statusu sudionika nakon sudjelovanja. Zaključno, prema podacima dostupnima u vrijeme provedbe evaluacije, **a vezano uz IZM intervenciju (faza 1)**, do sada su podnošenjem ZNS-ova potraživana sredstva za polovicu od ukupno planiranih 28818 sudionika. Do sada nisu potraživana sredstva, odnosno nije bilo realiziranih sudionika, za mjeru obrazovanje za mlade te podrška samozapošljavanju, iako se prema navodima ključnih dionika i ove dvije mjerne u praksi provode, ali je evaluacijom utvrđeno da postoje izazovi u procesima pravdanja troškova. U skladu s činjenicom da su za ovu intervenciju do kraja 2018. godine potraživana sredstva za oko 50% planiranih sudionika te se ona nastavlja provoditi do kraja 2020. godine, pokazatelji su u različitim udjelima postignuti u odnosu na planirano. Važno je istaknuti, da prema zadnjem ZNS-u (br. 20) na temelju kojeg se provodila ova evaluacija, **za pokazatelje o statusu sudionika po prestanku sudjelovanja (CR02 i CR03), HZZ navodi da postoje prepreke koje**

onemogućavaju izražavanje precizne vrijednosti do trenutka završetka i objave ovoga Izvješća. Vezano uz ESF intervenciju (faza 1), koja je brojem sudionika znatno manjeg obujma, od planiranih 4201 sudionika, potraživana su sredstva za njih 95%. Uslijed činjenice da je ESF-faza 1 gotovo u potpunosti ostvarena u smislu planiranog broja sudionika, svi pokazatelji su također ostvareni, odnosno mnogi prelaze ciljane vrijednosti. Međutim, ovdje je **važno istaknuti da je analizom pokazatelja utvrđeno da je zadnjom izmjenom Ugovora u prosincu 2018. povećan ukupan broj sudionika za 434 (4201-3767), iako istovremeno nisu povećane ciljane vrijednosti za pokazatelje, što analizu ostvarenosti pokazatelja čini donekle neadekvatnom.**

Vezano uz finansijsku analizu, ugovoreno je 98% ukupne alokacije za IZM te čitava alokacija za ESF. Što se tiče udjela ovjenenih sredstava, u trenutku provođenja evaluacije, bilo je ovjereni 40,6% alokacije za IZM-faza 1, zatim 99,8% ESF-faza 1 te 6,4% ESF -faza 2, dok sredstva još nisu potraživana, pa time ni ovjereni za IZM-faza 2.

Dosadašnja provedba IZM-a koja je u cijelosti oslonjena na provedbu APTR-a u nadležnosti HZZ-a, u pragmatičnom smislu, zasigurno je omogućila **relativnu razinu sigurnosti u smislu kapaciteta za provedbu** finansijske omotnice dodijeljene unutar ove alokacije, uslijed iskustva i administrativnih kapaciteta HZZ-a u povlačenju sredstava, koji od 2003. godine sudjeluje u provedbi projekata financiranih iz EU fondova. Međutim, **činjenica da su se željeni udjeli pojedinih mјera mijenjali prema realnoj potražnji mјera, lišila je proces provedbe usmjeravanja i poticanje provedbe određenih, strateški definiranih mјera,** što je rezultiralo time da se **intervencija velikim dijelom i dalje usmjerila na provedbu mјere SOR.** Što se tiče daljnjih zabilježenih nedostataka, **konzultirani institucionalni dionici su isticali veliko administrativno opterećenje i iznimnu složenost procedure provedbe, naročito u pogledu prikupljanja, provjere i arhiviranje podataka o krajnjim korisnicima.** Nadalje, administriranje mјera preko HZZ-a, osigurava jednaku dostupnost mјera za sve sudionike koji zadovoljavaju tražene uvjete, dok će mјere u području obrazovanja biti selektivno dostupne onim mladima koji pohađaju visoko-obrazovnu ustanove kojima je odobreno financiranje na temelju prijavljenog projekta.

Kao pozitivan aspekt provedbe IZM/ESF intervencija, dionici konzultirani u procesu provođenja ove evaluacije posebno su isticali **kontinuitet u finansijskim sredstvima za provođenje mјera aktivne politike zapošljavanja, budući da je ranije bilo čestih situacija obustave provedbe mјera uslijed potrošenih planiranih sredstava.**

Vezano uz status sudionika neposredno nakon sudjelovanja, što uključuje period do 4 tjedna od završetka mјere, uslijed činjenice da je zabilježeno da HZZ nema potpune podatke, korišteni su nalazi anketnog istraživanja na prigodnom uzorku, a koje je provedeno u sklopu ove evaluacije. **Vezano uz IZM intervenciju,** izvedeni pokazatelj vezan uz *udio nezaposlenih sudionika koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku*

*sudjelovanja (CR02) u ukupnom broju nezaposlenih obuhvaćenih intervencijom (SoY07) je kao ciljana vrijednost planiran na razini 36-40%. Provedenom anketom je utvrđeno 37% sudionika koji su bili zaposleni te oko 1% sudionika koji su bili u nastavku obrazovanja, što sugerira dosezanje ciljane vrijednosti planirane intervencijom od 36-40% koji nisu više u NEET statusu. U ESF intervenciji *udio dugotrajno nezaposlenih sudionika koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja (SR104)* u ukupnom broju dugotrajnih nezaposlenih (CO02) obuhvaćenih intervencijom je kao ciljana vrijednost planiran na razini 28%. Provedenom anketom na prigodnom uzorku sudionika intervencija utvrđeno je oko 20% sudionika koji bili su zaposleni te oko 1% sudionika bili su u nastavku obrazovanja, što sugerira da u ovom trenutku nije dosegnuta ciljana vrijednost postavljena planiranim intervencijom od 28% onih koji nisu više u NEET statusu.*

Vezano uz status sudionika 6 mjeseci nakon završetka sudjelovanja, za IZM intervenciju, *udio sudionika koji imaju posao 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (CR11)* u ukupnom broju nezaposlenih (SoY07) obuhvaćenih intervencijom, planiran je na razini 48%, a prema internim monitoring podacima ostvaren na razini 57%. Što se tiče nalaza anketnog istraživanja na prigodnom uzorku, oni pokazuju i veći rezultat od 68% zaposlenih sudionika te oko 4% u nastavku obrazovanja, što sugerira premašivanje ciljane vrijednosti. Vezano uz ESF intervenciju, *udio sudionika koji imaju posao, uključujući samozaposlene, 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (CR06)* u ukupnom broju dugotrajno nezaposlenih obuhvaćenih intervencijom (CO02), planiran je na razini 38%, a prema internim monitoring podacima ostvaren na razini 50%, te je isti rezultat zabilježen i provedenom anketom.

U oba slučaja, prema zabilježenim ishodima 6 mjeseci nakon, najuspješnija mjera su potpora za zapošljavanje, što je dodatno potvrđeno i provedbom protučinjenične analize. Cilj ove analize je bio uvid u djelotvornost mjera, na način da je za skupinu pojedinaca koji su sudjelovali u mjerama izabrana kontrolna skupina njihovih dvojnika koji nikada nisu sudjelovali u evaluiranim intervencijama, a pritom su im slični po svim dostupnim karakteristikama koje možemo smatrati prediktorima sudjelovanja u mjerama, te prediktorima same uspješnosti intervencija. Na taj način, izračunat je neto efekt mjere što predstavlja razliku u postotku osoba u intervenciji (mjeri) i osoba u kontrolnoj skupini koje su ostvarile povoljan ishod 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere, drugim riječima, definira one sudionike za koje je mjera imala presudan utjecaj na ishod. I među IZM i **među ESF intervencijama najpovoljniji neto efekt imaju potpore za zapošljavanje** jer jedine imaju povoljan neto efekt na zapošljavanje, mali, odnosno neutralni efekt na nezaposlenost, ali i vrlo povoljan efekt na ostanak u sustavu HZZ-a.

Što se tiče kvalitete zaprimljenih ponuda, prema nalazima ankete na prigodnom uzorku, one su umjereni zadovoljavajuće. U slučaju **¾** onih koji su po izlasku iz intervencije dobili ponudu za posao, 62% ih danas još uvijek radi na tom poslu, a dodatnih 14% je na tom poslu ostalo više od godinu dana. U prilog tome da su sudionici intervencija dobili relativno kvalitetne ponude idu i podaci koji govore o karakteristikama posla: 94% sudionika je dobilo posao s punim radnim

vremenom; preko 80% njih kaže da su većinu vremena ili sve vrijeme obavljali radne zadatke za koje smatraju da ih obavlja osoba na radnom mjestu njihove razine kvalifikacije i područja djelatnost; 70% njih je uglavnom ili u potpunosti (bilo) zadovoljno na tom poslu, a isto toliko taj posao opisuju kao „pristojan posao“. Nešto slabiji nalaz predstavljaju podaci da iako je 97% sudionika bilo zaposleno temeljem ugovora o radu, **od toga samo 42% na neodređeno vrijeme, dok ih je 55% bilo zaposleno na određeno**. Također, **tek polovica njih navodi da je plaća (bila) u skladu s njihovim očekivanjima za plaću na takvom radnom mjestu**.

Evaluacijom je također napravljena **analiza ekonomičnosti pojedinih mjera, odnosno analiza navedenih rezultata neto učinka i jediničnih troškova mjere**. U slučaju IZM intervencije, analiza pokazuje da je u promatranom razdoblju jedinični trošak mjere SOR po ostvarenom učinku bio **50,0**, odnosno trebalo je potrošiti oko 50 jediničnih troškova po korisniku (čak 1.804.949,12 kn) kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere. Kada su u pitanju potpore za zapošljavanje, u istom razdoblju jedinični trošak mjere iznosi 3,7 (130.590,85 kn), odnosno trebalo je potrošiti otprilike 3,7 jediničnih troškova po korisniku kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere. U slučaju ESF intervencije, odnosno dugotrajno nezaposlenih, kod mjere potpora za zapošljavanje, jedinični trošak mjere iznosi 12,5, odnosno trebalo je potrošiti otprilike 12,5 jediničnih troškova po korisniku (509.224,69 kn) kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere. U slučaju javnih radova u obje intervencije (IZM i ESF), te u slučaju SOR-a u ESF intervenciji nije moguće izmjeriti jedinični trošak mjere po ostvarenom efektu, tj. po zaposlenome, odnosno stopu troška po zaposlenom korisniku jer u slučaju ove tri mjere ukupan potrošeni iznos uopće nije dao pozitivan efekt.

Konačno, analiziran je **mogući učinak IZM intervencija na promjene stope zaposlenosti/nezaposlenosti mladih**. Iako je došlo do pada najvećih stopa nezaposlenosti mladih (u 2013. godine 34,1%, naspram 21,8% u 2017. godini), treba napomenuti da se pad nezaposlenosti mladih dogodio na istim razinama kao i pad nezaposlenosti u općoj populaciji, što upućuje na to da uzrok padu nezaposlenosti mladih može biti i gospodarski rast, odnosno oporavak na tržištu rada i rast zaposlenosti, emigracija ili administrativni razlozi (npr. promjena kriterija evidencije nezaposlenih). Što se tiče mogućeg učinka promatralnih intervencija na promjene stope zaposlenosti/nezaposlenosti mladih, trenutno dostupni podaci ne omogućavaju valjanu osnovu za postavljanje kauzalnih veza. Naime, broj nezaposlenih mladih u razdoblju od 2015. do 2017. varirao je između otprilike 112.000 i 81.000 osoba. Prema podacima dostupnim u trenutku provođenja ove evaluacije, dakle prema podnesenim ZNS-ovima, u ovom je razdoblju u mjerama sudjelovalo ukupno manje od 20.000 sudionika, a na razini promatralnih godina između 3000 i 8400 sudionika. Odnosno, prema podacima dostupnim u vrijeme provođenja ove evaluacije, u mjerama je sudjelovalo oko 6,7% mladih od ukupnog broja nezaposlenih mladih u promatranom razdoblju. No, s obzirom na to da u trenutku provođenja ove evaluacije nisu dakle dostupni potpuni podaci o ukupnom broju mladih osoba koje su u promatranom razdoblju sudjelovale u predmetnim intervencijama (IZM/ESF) nije moguće donijeti precizan zaključak na ovo evaluacijsko pitanje.

Završno, razmatrajući mogući **struktturni utjecaj u širem smislu**, predstavljajući značajnu promjenu načina na koji neki (pod)sustav javnog upravljanja funkcioniра, evaluacijom je dan pregled percepcija ključnih dionika konzultiranih u ovom istraživanju vezano uz ovaj oblik utjecaja evaluiranih intervencija. Naime, iako gotovo nerazdvojivo od Garancije za mlade, kao intervencije višeg reda, dio institucionalnih dionika kao strukturalni utjecaj navodi činjenicu da su **predstavnici hrvatskih tijela nadležnih za zapošljavanje i mlade još u ranoj fazi pregovora o uspostavi garancije, pa potom i IZM-a, bili u interakciji na političkoj i operativnoj razini oko ove teme u okviru tijela EU, što je posljedično utjecalo na veću pozornost i razumijevanje pitanja zapošljavanja mladih i u nacionalnom kontekstu.** S tim u vezi, dio sugovornika ističe da iako bi se dio sredstava ESF-a ionako zasigurno usmjerio na zapošljavanje mladih, postojanje odvojenog fonda je učinilo to pitanje važnijim i vidljivijim. Navedeno je bilo posebno važno u planiranju nacionalnog proračuna, gdje je stoga postojala osnova da se ne pristupa smanjenju rashoda za aktivne mjere zapošljavanja. Konačno, iako su prvi rezultati rada na tom pitanju dostupni gotovo četiri godine nakon inicijalnog planiranja, te su potrebni daljnji koraci do punе funkcionalnosti ovakvog tipa sustava za praćenje, napravljen je **prvi analitički pregled mogućnosti oko uparivanja postojećih baza s ciljem praćenja i identifikacije neaktivnih mladih**, što je **većina dionika izdvojila kao ključan struktturni utjecaj ovih intervencija u Republici Hrvatskoj.**

Executive summary

The Youth Employment Initiative (YEI) is one of the most significant financial instruments for the implementation of measures targeted at young members of the NEET group within the *Youth Guarantee* scheme. YEI was launched in February 2013 by the decision of the European Council to increase the EU financial support available to the regions and individuals struggling most with youth unemployment and inactivity. YEI is intended exclusively to support individuals, while other European Social Fund (ESF) measures provide for accompanying interventions, such as assistance in reforming employment, education and training as well as institutions offering these services.

The subject of this evaluation² consists of the implementation of interventions targeted at youth integration into the labour market, including the implementation of the Youth Guarantee in Croatia, between 2014 and 2020 foreseen within the framework of the *Operational Programme Efficient Human Resources 2014-2020* (OP EHR) through two Investment priorities in the frame of Priority axis 1 High Employability and Labour Mobility.

<ul style="list-style-type: none"> • Investment priority 8.ii/YEI – Sustainable integration into the labour market of young people (YEI), in particular those not in employment, education or training, including young people at risk of social exclusion and young people from marginalised communities, including through the implementation of the Youth Guarantee	<ul style="list-style-type: none"> • Investment priority 8.ii/ESF – Sustainable integration into the labour market of young people (ESF), in particular those not in employment, education or training, including young people at risk of social exclusion and young people from marginalised communities, including through the implementation of the Youth Guarantee
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Specific objective of 8.ii.1/YEI Increase the employment and rapid integration of the NEET group into the labour market through the Youth Employment Initiative (YEI).	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Specific objective of 8.ii.1/ESF Increase the employment and integration of the long-term unemployed from the NEET group into the labour market.

² The evaluation was carried out between December 2018 and March 2019, and included a desk research (document analysis and database analysis of data bases collected by the Beneficiary (HZZ), the so-called reporting tables), a qualitative research (in-depth interviews and interviews with relevant stakeholders), a qualitative research on an appropriate sample of intervention participants and employers, and a counterfactual impact evaluation using the propensity score matching (PSM) method.

Of the two main groups of planned activities targeted directly at young people as end beneficiaries, foreseen for financing within the evaluated interventions, **to this day only active employment measures under the jurisdiction of the Croatian Employment Service (CES) have been implemented, which largely represents the implementation of the already-existing active employment policy measures.** These measures include (1) acquisition of professional experience in the workplace – Occupational training without commencing employment; (2) employment subsidies for youth; (3) self-employment subsidies for youth; (4) education for youth; and (5) public works for youth, while the second phase also included traineeship as a partly new form of measure. Within the framework of the modified Terms and methods for using funds to implement measures from 2018 CES took over the **co-financing of traineeship**, within evaluated interventions, **representing to an extent a new form of a measure available to young people in Croatia.** For the second group of measures planned to be financed through YEI, **targeted at returning young people to education under the jurisdiction of the Ministry of Science and Education (MSE), although representing new types of measures, no tenders were published nor did the implementation of measures start by the time this evaluation report was finalized in the first quarter of 2019.** In accordance with the Annual plan for publication of calls for proposal, publication of those tenders is envisaged for August and October.

Furthermore, the analysis of types of activities planned and offered through the allocation of YEI/ESF demonstrated that, **in this cycle, the intervention included exclusively the registered unemployed, although the NEET group should be viewed as consisting of both the registered unemployed and the inactive ones.** This was recognized in the OP EHR during the initial planning of the YEI intervention with the aim of "preparing socially innovative projects, various activities targeted at the inactive unemployed persons and increasing their employability and employment", although this was not put into practice in this implementation cycle, but was announced following the end of the evaluation through the **new intervention of the Ministry of Labour and Pension System and Ministry of Science and Education.**

When analysing the accomplished goals, it has to be emphasized that, on several occasions during the implementation of the YEI/ESF intervention, target groups changed between certain measures as well as intervention duration and target value indicators. In addition, the European Commission confirmed an increase in the total YEI allocation to the Republic of Croatia, which also led to necessary changes since the decision was made to include the increased funds into the existing projects. In this respect, this evaluation was able to analyse the current contribution to the achievement of the beneficiary's target values, indicators and financial realization, while its cumulative contribution will only be assessable upon the completion of the intervention. Furthermore, an additional challenge during the analysis of indicators came from certain difficulties reported by CES and related to data collection that served as the basis for monitoring the achievement of key indicators of the status of participants after the participation. In conclusion, according to data available at the time of this evaluation, requests

for reimbursement related to the YEI intervention (phase 1) were submitted for half of the total number of 28818 planned participants. So far, no funds were requested for reimbursement (there were no participants) for the measures education for youth and self-employment subsidies for youth, although key stakeholders said these two measures were being implemented in practice, but this evaluation found that there were some challenges in justifying the costs. In accordance with the fact that, by the end of 2018, funds were requested for about 50% of the planned participants in this intervention and that the intervention will continue to be implemented until the end of 2020, the indicators were achieved in varying proportions compared to the planned ones. It is important to point out that, according to the last request for reimbursement (no. 20), which served as the basis for this evaluation, CES reported the existence of certain obstacles that still exist at the time of the publication of this Report, which is related to the expression of precise value for indicators regarding the status of participants after their participation ended (CR02 and CR03). Regarding the ESF intervention (phase 1), encompassing a much smaller number of participants, of the 4201 planned participants, funds were requested for 95% of them. Given the fact that phase 1 of the ESF has been almost fully realized in terms of the planned number of participants, all indicators have also been achieved, in fact, many of them exceeded target values. However, it is important to point out here that the analysis of indicators found that the last amendment to the Agreement in December 2018 increased the total number of participants by 434 (4201-3767), at the same time not increasing target values, making the analysis of indicator achievement somewhat inadequate.

Regarding the financial analysis, 98% of the total allocation for YEI and the entire allocation for ESF were agreed upon. When it comes to the share of endorsed funds, at the time of this evaluation 40.6% of allocation for YEI phase 1 was endorsed, 99.8% for ESF phase 1 and 6.4% for ESF phase 2, whereas funds have not yet been requested and hence neither endorsed for YEI phase 2.

The past implementation of YEI, relying completely on the implementation of active labour market policy measures under the jurisdiction of CES, from a practical point of view has certainly enabled a relative level of security in terms of the capacity to implement the financial envelope allocated within this allocation, due to the experience and administrative capacity of CES to absorb funds since it has been participating in the implementation of EU funded projects since 2003. However, the fact that the desired shares of certain measures changed according to the real demand for measures, deprived the implementation process of guiding and encouraging the implementation of certain, strategically defined measures, which resulted in the intervention being largely oriented towards the implementation of the Occupational training without commencing employment measure. Regarding further noticed shortcomings, the consulted institutional stakeholders pointed out enormous administrative burden and the extraordinary complexity of the implementation process, particularly in terms of collecting, verifying and archiving data on end-beneficiaries. Furthermore, the administration

of measures through CES ensures equal access to measures for all participants who meet the required criteria, whereas measures concerning education will be selectively available to those young people attending institutions of higher education approved for funding based on the notified project.

As a positive aspect of the YEI/ESF intervention implementation, the stakeholders consulted during this evaluation particularly emphasized the **continuity of financial funds for the implementation of active employment policy measures since in the past measures were often interrupted once planned funds were spent**.

Regarding the **status of participants immediately after the participation**, which refers to the period up to 4 weeks after the end of the measure, given that CES did not have complete data, findings of the survey on an adequate sample, conducted within this evaluation, were used. **Regarding the YEI intervention**, an inferred indicator of the *share of the unemployed participants who received a job offer, continuous education, apprenticeship or traineeship after the end of their participation (CR02) in the total number of the unemployed encompassed by the intervention (SoY07)* was planned at the target level of 36-40%. The survey found out that 37% of participants were employed and about 1% of them continued education, suggesting that the **intervention reached the target value of 36-40% participants no longer in the NEET status**. **For the ESF intervention**, the *share of the unemployed participants who would receive a job offer, continuous education, apprenticeship or traineeship after the end of their participation (SR104) in the total number of the long-term unemployed (CO02) encompassed by the intervention* was planned at the target level of 28%. The survey found out that around 20% of participants were employed and about 1% of them continued education, suggesting that **at the time being the intervention did not reach the target value of 28% participants no longer in the NEET status**.

Regarding the status of participants 6 months after the end of the participation, for the YEI intervention, the *share of participants with a job 6 months after the end of participation (CR11) in the total number of the unemployed (SoY07) encompassed by the intervention* was planned at 48% and achieved at 57% according to internal monitoring data. As far as findings of a survey on an adequate sample are concerned, they show an even higher score than 68% of employees with a job and about 4% in continuing education, suggesting that the **target value was exceeded**. **Regarding the ESF intervention**, the *share of participants with a job, including those self-employed, 6 months after the end of participation (CR06) in the total number of the long-term unemployed encompassed by the intervention (CO02)*, was planned at 38%, and according to internal monitoring data achieved at 50%, and the same result was obtained by the survey.

In both cases, according to the results 6 months after the end of participation, the most successful measure was the employment support, which was additionally confirmed by the

counterfactual impact evaluation. The aim of this evaluation was to gain insight into the effectiveness of measures, in the way that the group of individuals participating in the measures were compared to a control group of their counterparts who never participated in evaluated interventions, but were similar to them in all available characteristics that may be considered as predictors of participation in measures and predictors of the success of interventions. In this way, the **net effect of the measure** was calculated, representing the difference between the percentage of persons in the intervention (measure) and persons in the control group who achieved a favourable outcome in 6 months after leaving the measure, in other words, it defines the participants for whom the measure crucially impacted the outcome. **Both among the YEI and the ESF interventions, employment subsidies had the most beneficial net effect** as the only one with a favourable net effect on employment, a small or neutral effect on unemployment, and a very favourable effect on remaining in the HZZ system.

Regarding the **quality of job offers received, according to the findings of the survey on an adequate sample, they are moderately satisfactory**. Of the **% of those who were offered a job after leaving the intervention**, 62% are still at the same job, while an additional 14% remained at the job for more than a year. Characteristics of jobs offered also support the fact that participants in interventions received relatively high quality job offers: 94% of the participants got full-time jobs; more than 80% of them say that most or all of the time they performed tasks which, in their opinion, correspond with the level of tasks performed at their workplace by a person of their level of qualifications and area of activity; 70% of them are (were) mostly or completely satisfied with the job, and the same percentage described the job as a "decent job". Slightly weaker findings are data that although 97% of the participants were employed under the employment contract, **only 42% had a permanent contract, while 55% had a temporary contract**. Likewise, **only half of them said that their salary is (was) in line with their expectations for such a job**.

The evaluation also included an **analysis of cost-effectiveness of individual measures**, i.e. an **analysis of the results of the net effect and unit costs of a measure**. In the case of the **YEI intervention**, the analysis shows that the **unit cost of the Occupational training without commencing employment measure per realized effect in the observed period was 50.0**, in other words, about 50 unit costs had to be spent per end beneficiary (as much as 1,804,949.12 HRK) to employ one end beneficiary 6 months after the end of the measure. When it comes to employment subsidies, the unit cost of the measure for the same period is 3.7 (130,590.85 HRK), i.e. about 3.7 unit costs had to be spent per end beneficiary to employ one end beneficiary 6 months after the end of the measure. In the case of the **ESF intervention**, or the long-term unemployed, the unit cost of the employment support measure is 12.5, in other words, about 12.5 unit costs had to be spent per end beneficiary (509,224.69 HRK) to employ one end beneficiary 6 months after the end of the measure. In the case of public works in both interventions (YEI and ESF), and in the case of Occupational training without commencing employment in the ESF intervention, it is not possible to measure the unit cost of the measure

per effect, i.e. per employee or the cost rate per employed beneficiary because in the case of these three measures the total the amount spent did not yield a positive effect.

Finally, the **possible impact of the YEI intervention on the change in the youth employment/unemployment rate was analysed**. Although the highest youth unemployment rates decreased (34.1% in 2013 compared to 21.8% in 2017), it should be noted that youth unemployment has decreased at the same levels as the decrease in unemployment in the general population, which suggests that the cause of the decline in youth unemployment can be economic growth, i.e. labour market recovery and employment growth, emigration or administrative reasons (e.g. changes in the criteria for unemployment records). As far as possible impact of observed interventions on changes in youth employment / unemployment rates is concerned, currently available data does not provide a valid basis for establishing causal links. Namely, the number of unemployed youth between 2015 and 2017 varies between 112,000 and 81,000. According to the data available at the time of this evaluation, according to the submitted requests for reimbursement, less than 20,000 participants participated in the measures at this time, with 3000 to 8400 participants per year. According to the data available at the time of this evaluation, about 6.7% of young people from the total number of unemployed youths participated in the measures in the observed period. However, given that no full data on the total number of young people participating in the given interventions (IZM / ESF) were available at the time of the implementation of this evaluation, it is not possible to make a precise conclusion to this evaluation question.

In conclusion, considering the possible **structural impact in the broader sense**, representing a significant change in how a public management (sub)system functions, the evaluation provides an overview of the perceptions of key stakeholders consulted in this research regarding this form of impact of evaluated interventions. Although almost inseparable from the Youth Guarantee, as a higher-level intervention, some institutional stakeholders mentioned under the structural impact the fact that **representatives of Croatian employment and youth bodies already at an early stage of discussions on establishing the Guarantee, and then also the YEI, were in interaction at the political and operative level about this issue within EU bodies, which has consequently led to greater attention and understanding of youth employment issues in the national context**. In that respect, some stakeholders point out that, although some of the ESF funds would have certainly be directed at youth employment, the existence of a separate fund has made this issue more important and more visible. This was particularly important in the national budget planning, where this created a basis for not reducing the expenditures for active employment measures. Finally, although the first results of efforts related to this issue became available almost four years after initial planning and further steps are needed to reach the full functionality of this type of the monitoring system, the **first analytical overview was made regarding the possibility of pairing the existing databases with the aim of monitoring and identifying inactive youth, which the majority of stakeholders identified as a key structural impact of these interventions in the Republic of Croatia**.

Uvod

Inicijativa za zapošljavanje mladih (IZM) (eng. *Youth Employment Initiative – YEI*) predstavlja jedan od najznačajnijih finansijskih instrumenata za provedbu mjera usmjerenih na ciljnu skupinu mladih koji nisu u zaposlenosti, obrazovanju ni osposobljavanju (NEET status)³ u okviru *Garancije za mlade (GZM)*. IZM je pokrenut u veljači 2013. odlukom Europskog vijeća kako bi se povećala finansijska potpora EU-a dostupna regijama i pojedincima koji su najviše pogodjeni nezaposlenošću i neaktivnošću mladih. IZM je namijenjen za isključivu potporu pojedincima, dok druge mjere Europskog socijalnog fonda (ESF) omogućuju prateće intervencije, kao što su pomoći u reformi zapošljavanja, obrazovanja i osposobljavanja te ustanova koje pružaju te usluge.

Provedba intervencija usmjerenih na integraciju mladih na tržište rada, uključivo i provedbu Garancije za mlade, u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2014. do 2020. predviđena je u okviru *Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. (OP ULJP)* kroz dva Investicijska prioriteta u okviru Prioritetne osi 1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage, kako slijedi:

<ul style="list-style-type: none"> Investicijski prioritet 8ii/IZM – Održiva integracija mladih na tržište rada (IZM), posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade	<ul style="list-style-type: none"> Investicijski prioritet 8ii/ESF – Održiva integracija mladih na tržište rada (ESF), posebno onih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju, uključujući mlade koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti i mlade iz marginaliziranih zajednica, uključujući provedbom Garancije za mlade
➤ Specifični cilj 8.ii.1/IZM Povećanje zapošljavanja i brze integracije NEET skupine kroz Inicijativu za zapošljavanje mladih (IZM) na tržište rada.	➤ Specifični cilj 8.ii.1/ESF Povećanje zapošljavanja i integracije dugotrajno nezaposlenih iz NEET skupine na tržište rada.

³ U RH mlade osobe u NEET statusu uključuju dobnu skupinu od 15 do 29 godina života.

Ključna razlika ovih specifičnih ciljeva je što se prvi odnosi isključivo na mlade iz NEET skupine u dobi od 15-29 godina, koji su u riziku od dugotrajne nezaposlenosti, odnosno mlade u NEET statusu ne duže od 4 mjeseca (Garancija za mlade), zatim, mlade u NEET statusu u dobi do 25 godina nezaposlene do 6 mjeseci, te one u dobi 25-29 godina u nezaposlenosti do 12 mjeseci. Drugi cilj odnosi se isključivo na dugotrajno nezaposlene mlade⁴. Republika Hrvatska je zbog strukture nezaposlenosti mladih u svojem OP-u planirala primjenu aktivnosti za mlade u NEET statusu od 15-29 godina.

Ugovor o izravnoj dodjeli sredstava u okviru prioritetne osi 1 „Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage“ iz OP ULJP-a između Ministarstva rada i mirovinskoga sustava (MRMS) kao Upravljačkog tijela i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) kao Korisnika, za financiranje operacija „Provedba Mjera aktivne politike zapošljavanja (IZM)“ i „Provedba Mjera aktivne politike zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene mlade (ESF)“ potpisani su u studenom 2015. te su dodacima ugovora izmijenjeni u rujnu 2017. te studenom i prosincu 2018. godine.

Predmet ove evaluacije čini provedba navedenih operacija u Republici Hrvatskoj, što obuhvaća **5 mjera aktivne politike zapošljavanja**. Krajem listopada 2018. godine potpisani su novi Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava između MRMS-a i HZZ-a, kojima je planiran nastavak financiranja iz ESF-a/IZM-a navedenih mjera aktivne politike zapošljavanje mladih (tzv. Faza 2). Obzirom da HZZ na godišnjoj razini donosi Uvjete i načine korištenja sredstava za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja, koji svake godine redefinira uvjete financiranja postojećih mjera ili definira nove mjere, uvjetima i načinima korištenja sredstava iz 2018. godine uvedena je nova mjera Pripravnštva te je sukladno navedenome ista planirana kao šesta mjera za financiranje kroz IZM te ESF u fazi 2.

Kako je definirano člankom 2. Posebnih uvjeta Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava – *Provedba i finansijsko razdoblje Ugovora*, u Tablici 1 u nastavku su usporedno prikazana planirana razdoblja provedbe te razdoblja prihvatljivosti izdataka za oba specifična cilja i obje faze.

---

⁴ Definicija dugotrajno nezaposlenih osoba razlikuje se ovisno o dobi: mladi (< 25 godina) – kontinuirano nezaposleni dulje od 6 mjeseci (>6 mjeseci), odrasli (25 godina ili više) – kontinuirano nezaposleni dulje od 12 mjeseci (> 12 mjeseci).

Tablica 1. Usporedni prikaz razdoblja provedbe te razdoblja prihvatljivosti izdataka za specifične ciljeve 8.ii.1/IZM/ESF za fazu 1 i fazu 2

Faza 1			
Specifični cilj 8.ii.1/IZM		Specifični cilj 8.ii.1/ESF	
Razdoblje provedbe	Razdoblje prihvatljivosti izdataka	Razdoblje provedbe	Razdoblje prihvatljivosti izdataka
od 1.1.2015. do 31.12.2020.	od 1.1.2015. do 31.12.2020.	od 1.1.2015. do 30.06.2019.	od 1.1.2015. do 31.12.2023.

Faza 2			
Razdoblje provedbe	Razdoblje prihvatljivosti izdataka	Razdoblje provedbe	Razdoblje prihvatljivosti izdataka
Započinje s datumom zadnjeg potpisa Ugovora ⁵ te traje 48 mjeseci	Od 1.1.2015. do 60 dana nakon završetka razdoblja provedbe Operacije	Započinje s datumom zadnjeg potpisa Ugovora ⁶ te traje 48 mjeseci	Od 1.1.2015. do 60 dana nakon završetka razdoblja provedbe Operacije

U obje faze primjenjuje se načelo **retroaktivnosti prihvatljivosti troškova**, koje zahvaća period prije potpisa Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava te započinje od 1.1.2015. **Razdoblje provedbe** faze 1 u slučaju specifičnog cilja 8.ii.1/ESF planirano je do 30. lipnja 2019., a u slučaju IZM-a do 31. prosinca 2020. godine. Važno je istaknuti da je inicialno trajanje provedbe u slučaju IZM-faze 1 bilo planirano do 31.12.2018., a u slučaju ESF-faze 1 do 30.06.2018., no **odlukom Europske komisije nastupio je produžetak dostupnosti sredstava iz IZM-a uslijed povećanja dostupne alokacije**, što je posljedično utjecalo na produženo trajanje Ugovora. Vezano uz fazu 1, **razdoblje prihvatljivosti troškova** različito je planirano, u ovisnosti o različitim izvorima financiranja ova dva specifična cilja. U slučaju IZM-a, razdoblje prihvatljivosti troškova sada je istovjetno razdoblju provedbe, dok u slučaju ESF-a završava 2023. godine, sukladno trajanju OP ULJP-a. U slučaju faze 2, intervencije su planirane za provedbu 48 mjeseci nakon potpisa Ugovora (31. listopada 2018.) te su izdaci prihvatljivi do 60 dana nakon završetka razdoblja provedbe operacija.

⁵ U ovom slučaju 31.listopada, 2018.

⁶ U ovom slučaju 31. listopada, 2018.

Analizom dokumenata utvrđene su sljedeće **planirane veličine ciljanih skupina po mjerama**, uz zabilježene izmjene u planiranoj strukturi ciljanih skupina potpisom Dodataka Ugovora.

Tablica 2. Specifični cilj 8.ii.1/IZM – faza 1 - ciljana populacija s izmjenama

Mjera	Planirano 2015.	Izmjene 2017.	Izmjene studeni 2018.	Izmjene prosinac 2018.
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	9054	9500	10415	18407
Obrazovanje za mlade	4257 ⁷	4257	1500	1500
Potpore za zapošljavanje mladih	3461	4300	4774	6120
Javni radovi za mlade	3752 ⁸	3614 ⁹	790	1612
Podrška samozapošljavanju mladih	1782 ¹⁰	1090 ¹¹	1179	1179
UKUPNO¹²	22306	22761	18658	28818

Tablica 3. Specifični cilj 8.ii.1/ESF – faza 1 - ciljana populacija s izmjenama

Mjera	Planirano 2015.	Izmjene 2017.	Izmjene prosinac 2018.
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	926	926	1418
Obrazovanje za mlade	750	750	642
Potpore za zapošljavanje mladih	902	902	1224
Javni radovi za mlade	663	663	917
Podrška samozapošljavanju mladih	526	526	0 ¹³
UKUPNO	3767	3767	4201

⁷ Planirano da ih 85% sudjeluje u mjeri institucionalnog obrazovanja (3618 korisnika), a ostali u mjeri osposobljavanja na radnom mjestu (639 korisnika).

⁸ Planirano da od ove skupine, njih 1126 bude uključeno i u dodatnu edukaciju.

⁹ Izmjenama smanjen broj na 100 korisnika u dodatnoj edukaciji.

¹⁰ Planirano i 2158 sudionika u edukaciji.

¹¹ Izmjenama nisu planirani sudionici u edukaciji.

¹² Rubrika UKUPNO odnosi se na zbroj svih sudionika, u okviru kojeg se broji svako sudjelovanje, bez obzira ako sudionik sudjeluje u više aktivnosti. Ovaj zbroj se razlikuje od pokazatelja u okviru kojeg se svaki sudionik broji samo jedan put, bez obzira ako sudjeluje u više aktivnosti (pri čemu broj sudionika prema posljednjim izmjenama u prosincu 2018. iznosi 28318).

¹³ Dodatkom ugovora iz 2018. godine nije nastavljena provedba ovoga elementa u okviru ove operacije.

Tablica 4. Specifični cilj 8.ii.1/IZM – faza 2 - ciljana populacija

Mjera	Planirano 2018.
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	2885 ¹⁴
Obrazovanje za mlade	1251
Potpore za zapošljavanje mladih	1258
Javni radovi za mlade	521
Podrška samozapošljavanju mladih	1035
Pripravništvo za mlade	2173
UKUPNO	9123

Tablica 5. Specifični cilj 8.ii.1/ESF – faza 2 - ciljana populacija s izmjenama

Mjera	Planirano 2018.	Izmjene 2018.
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	494	7621
Obrazovanje za mlade	640	640
Potpore za zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih mladih	419	169
Javni radovi za mlade	200	510
Pripravništvo u javnom sektoru	588	509
UKUPNO	2311	9387

Uslijed činjenice da je Početno izvješće za ovu evaluaciju podneseno u studenom 2018. godine, u evaluaciju je bilo moguće uključiti one sudionike obje operacije iz faze 1 za koje su do tada potraživana sredstva podnošenjem Zahtjeva za nadoknadom sredstava (ZNS) i za koje stoga postoje podaci (Izvještajna tablica). Drugim riječima, budući da je za vrijeme provedbe ove evaluacije Dodacima Ugovora produženo trajanje intervencije, te se ista stoga i dalje provodi, ovo predstavlja periodičnu (eng. *interim*) evaluaciju, ne više završnu, odnosno naknadnu (eng. *ex-post*) evaluaciju. U slučaju faze 2, provedba operacija započela je 31. listopada 2018., no budući da su troškovi prihvatljivi retroaktivno, od 1.1.2015., moguće je u evaluaciju uključiti one sudionike za koje su već potraživani troškovi podnošenjem ZNS-a po potpisu Ugovora (u skladu s čl. 13.2. Općih uvjeta Ugovora u kojem se predviđa da ako postoji mogućnost retroaktivne prihvatljivosti troškova, prvi ZNS Korisnik može podnijeti s datum stupanja

¹⁴ Od čega je 2% planirano da bude uključeno u edukaciju (58 osoba).

Ugovora na snagu). Drugim riječima, za provedbu ove evaluaciju bilo je moguće uključiti onaj dio sudionika koji su obuhvaćeni ZNS-ovima do dostave Početnog izvješća za ovu evaluaciju, odnosno one koji su do tada konzumirali mjeru i za koje stoga postoje podaci potrebni za provođenje istraživanja.

Pregled evaluacijskih pitanja

Evaluacijska pitanja navedena u Tehničkim specifikacijama predstavljaju standardna evaluacijska pitanja za evaluacije IZM-a, kako je sugerirano *Vodičem za evaluaciju Inicijative za zapošljavanje mladih* Europske Komisije (rujan, 2015). U nastavku donosimo pregled zadanih evaluacijskih pitanja.

Tablica 6. Pregled zadanih evaluacijskih pitanja

1. Financira li se provedba iz postojećih aktivnosti ili se potiče uvođenje novih pristupa?
2. Je li IZM proveden sukladno planiranom (finansijski i fizički pokazatelji provedbe, okvir uspješnosti, postavljeni ciljevi)? Ukoliko ne, navesti razloge.
3. Koje su prednosti i slabosti sustava provedbe IZM-a?
4. Na koji način i u kojoj mjeri IZM doprinosi postizanju općeg cilja održive integracije mladih na tržište rada OPULJP-a? Na koji način IZM doprinosi rješavanju problema mladih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju (pripadnici tzv. NEET skupine)?
5. Jesu li IZM sredstva utrošena na one kojima je potpora najpotrebnija? Jesu li osobe u nepovoljnem položaju, marginalizirane skupine i osobe koje napuštaju obrazovanje bez kvalifikacija obuhvaćene kao dio ciljnih skupina? Jesu li predmetne ciljne skupine obuhvaćene sukladno planiranom?
6. Jesu li IZM sudionici po napuštanju intervencije zaposleni, u nastavku obrazovanja, treninga, naukovanja ili pripravnštva? Ukoliko ne, navesti razlog?
7. Kakva je kvaliteta ponuda koju su sudionici po okončanju IZM intervencije dobili?
8. Je li zapošljavanje/ponude za zapošljavanje bilo vezano uz otvoreno tržište rada, zaštićena radna mjesta (zaštitne radionice) ili programa javnih radova? Je li navedeno ponuđeno kroz GZM?
9. Koje su intervencije bile najučinkovitije, za koju ciljanu skupinu te u kojem kontekstu?
10. Koji su bili jedinični troškovi prema vrsti operacije i prema ciljnoj skupini?
11. Koje vrste operacija su bile najdjelotvornije i najekonomičnije?
12. Koliki je učinak IZM potpora na mlade nezaposlene osobe u kontekstu budućih mogućnosti zapošljavanja? U kojoj mjeri su IZM potpore pridonijele ulasku na tržište rada? Kakav bi bio status pojedinaca na tržištu rada bez IZM potpora?
13. Koji je izravan učinak provedenih IZM intervencija?
14. U kontekstu učinka IZM intervencija jesu li se dogodili neki strukturni utjecaji (promjene u sustavu obrazovanja, sustavu strukovnog obrazovanja)? Jesu li IZM intervencije uzrokovale promjene u politikama mladih?
15. Koji je učinak IZM intervencija na promjene stope zaposlenosti/nezaposlenosti mladih u dijelovima koji su bili obuhvaćeni predmetnim intervencijama?

Evaluacijsko pitanje**1. Financira li se provedba iz postojećih aktivnosti ili se potiče uvođenje novih pristupa?**

Provđenja IZM/ESF-a u Republici Hrvatskoj, kako je planirano OP ULJP-om 2014.-2020. te Planom implementacije Garancije za mlade, predviđa dvije osnovne grupe aktivnosti: (1) mjere za uključivanje mladih na tržište rada te (2) mjere za povratak mladih u obrazovanje. Prvi set mera nalazi se u nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ), te u najvećem dijelu predstavlja provđenju već postojećih mera aktivne politike zapošljavanja. Drugi set mera vezan je uz nadležnost Ministarstva znanosti i obrazovanja (MZO) te predstavlja za Republiku Hrvatsku novi set planiranih mera za mlade u NEET statusu.

Djelovanje HZZ-a definirano je do kraja 2018. godine *Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti*¹⁵ te od siječnja 2019. novim *Zakonom o tržištu rada* (NN 118/2018), na temelju kojeg Upravno vijeće HZZ-a na godišnjoj razini donosi mjeru aktivne politike tržišta rada te propisuje uvjete i način korištenja sredstava za provođenje tih mera, u skladu s dvogodišnjim *Smjernicama za razvoj i provđenju aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj* koje donosi Vlada Republike Hrvatske. Provđenja mera unutar IZM-a/ESF-a u potpunosti se stoga oslanjala na ovaj okvir definiranja mera aktivne politike zapošljavanja te postavljanja uvjeta i načina za njihovo korištenje.

U Republici Hrvatskoj, **početkom 2013. mjeru aktivne politike tržišta rada dodatno su usmjerene na mlade** kao korisnike te je predstavljen **paket mera pod nazivom 'Mladi i kreativni'**. Početno je oblikovano 11 novih mera, da bi u 2015. paket sadržavao 27 mera u sklopu potpora zapošljavanju i samozapošljavanju te osposobljavanju i usavršavanju, stručnom osposobljavanju, javnim radovima i očuvanje poslova mladih. Također, HZZ je počeo jačanje drugih svojih aktivnosti usmjerenih na mlade i izgradnju kapaciteta, uključujući novu organizaciju rada sa specijalizacijom usluga savjetovanja mladih. **Ovaj pojačani naglasak na oblikovanje mera aktivne politike tržišta rada (APTR) posebno za mlade od 2013. godine** vezan je uz gospodarsku krizu i najviše razine nezaposlenosti mladih, odnosno broja mladih u NEET skupini¹⁶. Uz to, iako je **donošenje samog Plana implementacije GZM-a nastupilo u travnju 2014., a početak provđenja IZM-a krajem 2015. godine**¹⁷, na europskoj razini su još

¹⁵ Isti pristup bio je na snazi za vrijeme provđenja starog zakona (NN 80/08, 94/09, 121/10, 25/12, 118/12, 12/13, 153/13), koji je bio na snazi od siječnja 2014. do ožujka 2017., kao i novog Zakona koji je bio na snazi od ožujka 2017. do siječnja 2019. (NN 16/17).

¹⁶ Analiza opće prijavljene nezaposlenosti i kretanja od 2008. do 2012. godine ukazivala je da se broj mladih nezaposlenih osoba ispod 29 godina povećao za 58% (sa 68.053 na 107.506), što je bilo daleko veće od povećanja od 38% općeg nezaposlenog stanovništva. Udio mladih u ukupnoj nezaposlenosti povećao se s 28.7% u 2008. na 33.1% u 2012. godini (sa 16.8% na 19.1% za dobnu skupinu 15-24). Kretanja nezaposlenosti i zaposlenosti pokazuju da ukupno 48,1% novonastalih nezaposlenih predstavljaju mladi. – Plan implementacije Garancije za mlade (2014.) – str. 4.

¹⁷ Sredstva za provđenje IZM-a su svim zemljama članicama bila su na raspolaganju od 1.9.2013. godine., no s obzirom da je Republika Hrvatska aktivnosti iz IZM-a odlučila financirati kroz OP ULJP 2014.-2020., provđenje je mogla početi tek po formalnom usvajanju operativnog programa (što je nastupilo u prosincu 2014. godine), odnosno po usvajanju Kriterija za odabir i metodologiju odabira operacija (u svibnju 2015.g.) te donošenja odgovarajućih procedura.

2012. započele rasprave o Garanciji te kako je RH bila uključena u proces donošenja preporuka i davanja mišljenja vezano uz GZM, navedena agenda je direktno utjecala na pojačani fokus na ovu temu i u nacionalnom kontekstu, odnosno pokušaj davanja veće vidljivosti mjerama za mlade.

Kao Korisnik alokacije, osim potpora za očuvanje radnih mjesta i mjera usmjerenih na produženje sezonskog rada, **HZZ je u IZM/ESF intervencije uključio sve glavne grupe mjera aktivne politike tržišta rada:** (1) potpore za zapošljavanje, (2) potpore za samozapošljavanje; (3) obrazovanje za mlade; (4) stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa te (5) javne radove. Iako Zakon o radu (NN 93/14, 127/17) već od ranije prepoznaće sustav pripravnštva, od 2018. godine, na temelju Smjernica za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja za razdoblje 2018. do 2020. godine te, shodno tome, izmijenjenih Uvjeta i načina korištenja sredstava za provođenje mjeru u 2018. godine, HZZ je preuzeo sufinanciranje pripravnštva, što stoga donekle predstavlja novi oblik mjerne dostupan za mlade u RH, finansijski uključene u IZM/ESF alokaciju unutar faze 2¹⁸. Uslijed oporavka tržišta rada, prema navodima konzultiranih institucionalnih dionika, osnovni cilj jačanja pripravnštva je da se mjeru Stjecanja stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR) postepeno zamijeni zapošljavanjem pripravnika. **Međutim, ranije prikazani ciljani brojevi sudionika s izmjenama kroz Dodatke Ugovora upućuju upravo na suprotno, naime da je SOR i dalje najzastupljenija mjera i da upravo bilježi rast u projekcijama do kraja provedbe IZM/ESF intervencije**, kako je detaljnije prikazano u Tablici 7.

Tablica 7. Prikaz rasta udjela mjeru SOR unutar svih planiranih mjeru u IZM/ESF intervencijama

IZM – Faza 1	Planirano 2015.	Izmjene 2017.	Izmjene 2018.	Izmjene 2018.
	41%	42%	56%	64%
ESF-faza 1	Planirano 2015.	Izmjene 2017.	Izmjene 2018.	-
	25%	25%	34%	
IZM-faza 2	Planirano 2018.	-	-	-
	32%			
ESF-faza 2	Planirano 2018.	Izmjene 2018.	-	-
	21%	81%		

¹⁸ Unutar IZM/ESF intervencija planirano je pripravnštvo u javnom sektoru, dok je pripravnštvo u privatnom sektoru zapravo oblik državne potpore, te se realizira kroz projektnu aktivnost Potpora za zapošljavanje jer je pripravnštvo u privatnom sektoru po svom obliku državna potpora za zapošljavanje.

Prema *Uvjetima i načinima korištenja sredstava za provođenje mjera u 2015. godini*, koje su bile na snazi u trenutku potpisa Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za alokaciju IZM/ESF (faza 1), mjere koje postaju dio IZM/ESF operacije bile su definirane kako slijedi:

1. Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)

Cilj ove mjere je nezaposlenim osobama bez radnog iskustva u zanimanju za koje su završile školovanje osigurati ulazak na tržište rada kroz stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, neovisno o tome je li stručni ispit ili radno iskustvo, zakonom ili drugim propisom utvrđeno kao uvjet za obavljanje poslova radnog mjeseta određenog zanimanja. Usvajanjem novog Zakona o poticanju zapošljavanja 2012. godine (NN 57/12, 120/12), prvi put je omogućeno poslodavcima u privatnom sektoru uključivanje mlade osobe u sklop stručnog osposobljavanja, dok je ranije ovo bilo ograničeno na javni i državni sektor te populaciju mladih koji su s obzirom na svoje zanimanje ili radno mjesto bili obvezni položiti neku vrstu stručnog ispita kako bi mogli samostalno raditi u svojoj struci/na svom radnom mjestu. Mjerom je predviđena izrada programa stručnog osposobljavanja za rad s definiranim mentorom, koji treba imati odgovarajuće zanimanje, razinu obrazovanja ili radno iskustvo na poslovima koje će obavljati polaznik stručnog osposobljavanja. Mjera se isplaćuje djelomično poslodavcu (trošak doprinosa mirovinskog i zdravstvenog osiguranja te zaštite na radu) te djelomično polazniku (mjesečna novčana pomoć te trošak prijevoza)¹⁹.

2. Obrazovanje za mlade

Obrazovanje za mlade odnosi se na mjeru uključivanja nezaposlene osobe u obrazovne programe pri obrazovnim ustanovama koje su odabrane putem javne nabave za provedbu programa, a kako bi završile verificirane programe s ciljem nadogradnje postojećih znanja ili vještina te usvajanjem novih. Svrha mjere je poticanje cjeloživotnog učenja, stvaranje potrebne kvalificirane radne snage te smanjenje nerazmjera ponude i potražnje na svim razinama tržišta rada. HZZ nezaposlene osobe upućuje na obrazovne programe stručnog osposobljavanja, prekvalifikacija i stručnog usavršavanja²⁰. Mjerom se financira 100% troškova obrazovanja, što uključuje trošak nastave i materijalne troškove praktične nastave obrazovnoj ustanovi te troškovi liječničkih pregleda zdravstvenim ustanovama. Druga mjera u ovom paketu odnosi se na osposobljavanje na radnom mjestu, s ciljem uključivanja mladih bez radnog iskustva ili onih

¹⁹ Do kraja 2014. novčana pomoć je iznosila 1.600,00 kn neto, kada se povećava na 2. 400,00 kn mjesečno. Od 1. 3. 2017. visina naknade ujednačava se s minimalnom plaćom u neto iznosu pa tako dolazi do novog povećanja, na 2.620,00 kn, potom od 1. 1. 2018. na 2.752,00 kn, a od 1.1.2019. na 3.000,00 kn mjesečno.

²⁰ U skladu s Pravilnikom o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenost uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih (NN 129/08), izbor jednog od ovih oblika obrazovanja ovisi o trenutnoj razini obrazovanja nezaposlene osobe. Primjerice, osobe sa završenom osnovnom školom uključuju se u programe stručnog osposobljavanja, u kojima osobe stječu praktične vještine (npr. pomoćni konobar...), u programe prekvalifikacije uključuju se osobe koje imaju najmanje završenu trogodišnju srednju školu, jer tu je riječ o stjecanju novog zanimanja (npr. kuhan...), dok su programi stručnih usavršavanja specijalizirani programi obrazovanja unutar struke (npr. kuhan nacionalnih jela...).

koje su dulje vrijeme bili odsutni s tržišta rada u radno okruženje. Mjerom je predviđeno da se izvođaču/poslodavcu podmiri trošak mentorstva, a polazniku novčana pomoć u visini najnižeg iznosa novčane naknade razmjerno broju dana prisutnosti na obrazovanju, troškovi prijevoza te troškovi osiguranja i posebni doprinos za zaštitu zdravlja na radu.

3. Potpore za zapošljavanje mladih

Potpore za zapošljavanje mladih je subvencija poduzetniku koji profitno djeluje²¹, koja iznosi do najviše 50% opravdanih troškova²², pri čemu se opravdanim troškovima smatraju troškovi plaća u razdoblju od najviše 12 mjeseci nakon zapošljavanja²³. Uvjetima za korištenje mjere dodatno su definirani i uvjeti po kojima je moguće dodijeliti mjeru s ciljem da potpora dovodi do neto povećanja broja zaposlenih, nadoknađivanja opravданo upražnjenih mesta ili za poslodavce koji nemaju zaposlenih.

4. Javni radovi za mlade

Mjera javnih radova je oblik financiranja zapošljavanja nezaposlenih osoba u svrhu aktivacije kroz realizaciju nekog društveno korisnog rada koji se odvija u ograničenom vremenskom periodu. Program javnog rada inicira lokalna zajednica, organizacije civilnog društva, javne ustanove i drugi subjekti te javni rad mora biti neprofitan i nekonkurentan postojećem gospodarstvu u tom području. Prednost imaju projekti iz područja socijalne skrbi, edukacije, zaštite i očuvanja okoliša, te održavanja i komunalnih radova. Trajanje mjere je do 6 mjeseci.

5. Podrška samozapošljavanju mladih

Potpore za samozapošljavanje je državna potpora male vrijednosti (*de minimis* potpora) za osobe koje iskažu interes za samozapošljavanje, na temelju izrađenog poslovnog plana iz kojeg je razvidno da je poslovna ideja održiva. Iznos potpore u 2015. iznosio je 25.000 HRK te se kasnije povećavao, da bi od 2018. godine iznosio 55.000 HRK, odnosno 70.000HRK za određene izdvojene djelatnosti gdje se više od 50% iznosa potpore ulaže u nabavku strojeva, alata i osnovne opreme za rad, odnosno vozila za djelatnost prijevoza putnika ili u slučaju kad se ova mjera kombinira sa stručnim osposobljavanjem za rad bez zasnivanja radnog odnosa ili osposobljavanjem na radnom mjestu.

²¹ Pod definicijom poslodavca u smislu dodjele potpora za zapošljavanje/usavršavanje se podrazumijevaju i neprofitne organizacije koje se bave gospodarskom djelatnošću odnosno mogu kroz računovodstveno razdvajanje dokazati da uz negospodarske aktivnosti obavljaju i gospodarske. Potpora se u tom slučaju dodjeljuje za zapošljavanje osoba iz definiranih ciljnih skupina samo za obavljanje poslova radnih mesta unutar gospodarskih aktivnosti poslodavca.

²² Intenzitet potpore za zapošljavanje osoba s invaliditetom može iznositi najviše 75 posto opravdanih troškova.

²³ Iako Uredba EK 651/2014 omogućuje dodjeljivati potpore za osobe u izrazito nepovoljnem položaju u trajanju od 24 mjeseca, HZZ je potpore dodjeljivao za radnike u nepovoljnem položaju te radnike s invaliditetom isključivo u trajanju od 12 mjeseci.

U ožujku 2017. godine došlo je do revizije mjera aktivne politike tržišta rada pod nazivom 'Od mjere do karijere', što je rezultiralo s **9 pojednostavljenih mjera aktivne politike tržišta rada²⁴**. **Za usporedbu, u 2015. i 2016. godini bila je dostupna čak 41 mjera, razvrstana u 8 paketa po ciljanim skupinama²⁵** što je korisnicima mjera, poslodavcima i samim nezaposlenim predstavljalo prepreku u identifikaciji same mogućnosti korištenja pojedinih mjera, uz određene neujednačenosti u pravilima oko pojedinih prava (poput visine naknade ili novčane pomoći te troškova prijevoza).

U kontekstu stvaranja nove Vlade i političkih promjena krajem 2016. godine, HZZ i MRMS osnovali su **Radnu skupinu za redefiniranje mjera**, u kojoj su uz predstavnice/ke relevantnih institucija bili i predstavnice/ci socijalnih partnera, komora, te nevladinih organizacija koje se bave zapošljavanjem, s ciljem detaljne analize mjera, njihove uspješnosti u provedbi, poteškoća s kojima se susreću korisnici, ali i sam HZZ. Postojalo je naime rašireno mišljenje da, iako su ranije oblikovane mjere bile dobre za promociju budući da je svaka ciljana pod-skupina imala svoj paket mjera, operativni rad s velikim brojem mjera bio je u mnogim aspektima složen i neefikasan. Osnova za ovu reviziju bili su i **nalazi „Vanjske evaluacije mjera aktivne politike tržišta rada“²⁶ koja se provodila od veljače 2015. do veljače 2016.**, pokrenuta s ciljem unaprjeđenja uspješnosti, učinkovitosti, kvalitete i usmjerenosti usluga i zadovoljstva korisnika mera aktive politike zapošljavanja koje su provedene u razdoblju od 2010. do 2013. godine. Nastavno na ovu reviziju mera, pristupilo se i izmjenama zakona, te je tako u veljači 2017. godine usvojen novi Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (NN 16/17) uz Izmjene i dopune Zakona o poticanju zapošljavanja (NN 57/12, 120/12, 16/17) koji su stupili na snagu u ožujku 2017. godine te postali zakonska osnova za korištenje mera u nadležnosti HZZ-a do kraja 2018. godine.

Vezano pak uz **drugu grupu mera planiranih za financiranje kroz IZM, a usmjerenih na povratak mladih u obrazovanje u nadležnosti MZO-a**, iako je riječ o novim tipovima mera, do završetka ovog evaluacijskog izvještaja u prvom kvartalu 2019. godine nije došlo do objave predmetnih natječaja i početka njihove provedbe. Riječ je o mjerama koje su planirane za financiranje iz IZM-a OP ULJP 2014.-2020., prvim Planom implementacije GZM-a iz 2014., potom redefinirane u Planu implementacije GZM-a 2017.-2018. te prema razgovorima s ključnim dionicima, uz dodatne izmjene, predviđene i u novom Planu implementacije koji čeka javne konzultacije i potom objavu. Naime, posljednja izmjena dizajna ovih mera odnosi se na činjenicu da se trenutno predviđeni set od tri mera u području obrazovanja planira kroz dvije

---

²⁴ Navedeno uključuje: (1) Potpore za zapošljavanje; (2) Potpore za usavršavanje; (3) Potpore za samozapošljavanje; (4) Obrazovanje nezaposlenih osoba; (5) Osposobljavanje na radnom mjestu; (6) Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR); (7) Javni rad; (8) Potpore za očuvanje radnih mjeseta te (9) Stalni sezonač.

²⁵ 1. Paket mera za mlade „Mladi i kreativni“; 2. Paket mera za posebne skupine „I posebnost je prednost“; 3. Paket mera za osobe s invaliditetom „Uključeni“; 4. Paket mera za starije osobe „Važno je iskustvo“; 5. Paket mera za dugotrajno nezaposlene „I mi smo za novi posao i učenje“; 6. Paket mera za nezaposlene osobe romske nacionalne manjine; 7. Paket mera „Važno je očuvati radno mjesto“; 8. Paket mera za žene.

²⁶ Vanjska evaluacija mera aktivne politike tržišta rada 2010. – 2013. – Sumarno evaluacijsko izvješće, veljača, 2016.

mjere. Pregled razvoja planiranja mjera za povratak mladih u obrazovanje u nadležnosti MZO-a prikazan je u tablici u nastavku.

Tablica 8. Pregled planiranih mjera za povratak mladih u obrazovanje, predviđen za finansiranje iz IZM-a

Plan implementacije GZM 2014.	Plan implementacije GZM 2017.-2018.	Zadnje najavljenе izmjene
1. Financiranje nastavka obrazovanja za učenike koji su završili dvogodišnje i trogodišnje strukovne programe	1. Povratak u obrazovanje mladih - pripadnika ranjivih skupina	1. Previđeno spajanje u jednu mjeru
2. Jačanje ključnih kompetencija u STEM i ICT područjima za osobe koje su završile srednjoškolsko obrazovanje s ciljem upisa u studijske programe u STEM i ICT području	2. Obrazovanjem do veće zapošljivosti mladih	
3. Razvoj i uvođenje programa za vrednovanje neformalnog i informalnog učenja na temelju standarda kvalifikacija u Registru HKO-a	3. Druga prilika za stjecanje kvalifikacije u visokom obrazovanju	2. Druga prilika za stjecanje kvalifikacije u visokom obrazovanju
4. Razvoj i provedba priprema za polaganje ispita državne mature		

U ovoj analizi tipa aktivnosti koje su planirane i ponuđene kroz IZM/ESF alokaciju, potrebno je također naglasiti da se **u ovom ciklusu intervencija odnosila isključivo na registrirane nezaposlene**, iako NEET skupinu čine i oni koji su u evidenciji nezaposlenosti, ali i oni neaktivni, dakle neevidentirani u HZZ-u, a što je prepoznato i u OP ULJP 2014.-2020. kod inicijalnog planiranja IZM intervencije (naglasak dodan): „IZM sredstva dodijelit će se mjerama aktivne politike zapošljavanja usmjerenim na nezaposlene i neaktivne NEET-ove u dobi od 15-29 godina i u područje obrazovanja i poduzetništva“²⁷. Drugim riječima, budući da su se **ponuđene mjere dosad isključivo vezale uz provedbu putem HZZ-a, uključeni su samo oni mladi koji su bili**

²⁷ OP ULJP 2014.- 2020., str. 26.

registrirani u evidenciji HZZ-a, što je formalni uvjet za korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja.

Tijekom provedbe evaluacije, od strane institucionalnih dionika, istaknuto je da u odnosu na druge države članice, RH tradicionalno ima iznadprosječno visok broj NEET osoba prijavljenih u evidenciju javnog zavoda za zapošljavanje (HZZ-a) radi aktivne potrage za poslom. Naime, promatraljući podatke ankete o radnoj snazi, zabilježen je ispodprosječan broj neaktivnih NEET osoba. Primjerice, 2014. godine udio neaktivnih mladih u NEET statusu u RH bio je 6,2, dok je EU prosjek bio 7,8. U trenutku kada je 2015. godine EU prosjek neaktivnih NEET osoba bio na najvišoj razini – na 7,9, u RH taj je udio ujedno bio i najniži i iznosio je 5,7²⁸. Uz velik broj nezaposlenih mladih osoba koje su aktivno tražile posao i bile raspoložive za rad, orientacija je bila usmjeriti intervencije na poticanje zapošljavanje veće skupine „aktivnih“ NEET osoba, koje bi bez intervencije u tom razdoblju potencijalno ušle u dugotrajnu nezaposlenost. **Stoga, iako se u OP ULJP-u 2014.-2020. u dijelu opisa vrste i primjera aktivnosti koje će se potencijalno podržati unutar IZM intervencije izrijekom planirala „priprema društveno inovativnih projekata, različitih aktivnosti umjerenih na neaktivne nezaposlene osobe te povećanje njihove zapošljivosti i zaposlenja“²⁹, ovaj tip aktivnosti nije do sad razvijan unutar ove alokacije³⁰.**

Uz višestruke izmjene pristupa, postojeća mјera za povratak u obrazovanje, dizajnirana od strane MZO-a, ima cilj i aktivaciju neaktivnih mladih, te njihov povratak u sustav obrazovanja. S druge strane, iako su aktivnosti vezane uz daljnji uvid u NEET skupinu mladih u RH bile planirane prvim Planom implementacije Garancije za mlade još 2014. godine, na temelju čega je 2015. godine potpisana Sporazum o poslovnoj suradnji za razmjenu podataka između MRMS-a, MZO-a, HZZ-a te Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO), **preliminarni uvidi u neaktivni dio NEET populacije mladih u RH dostupni su tek od sredine 2018. godine**, primarno kroz izradu studije pod nazivom „Analiza stanja i preporuke za razvoj dalnjih aktivnosti za osobe u NEET statusu“³¹, koju je naručio MRMS te izradio Ekonomski institut. Navedena studija predstavlja **vrijedan, ali tek inicijalni korak u analizi o tome koje su trenutne mogućnosti i nedostaci postojećih baza podataka u identificiranju mladih u skupini NEET**. Analiza jasno zaključuje da su potrebni daljnji koraci, kako u unapređivanju podataka koji se kroz određene baze prikupljaju, tako i u uspostavi sustava na temelju kojeg bi se podaci sustavno periodično analizirali. **Navedeno znači da je Republika Hrvatska trenutno još u ranoj fazi uspostave sustava za praćenje mladih u NEET skupini.**

---

²⁸ Izvor: Eurostat, 2019.

²⁹ OP ULJP 2014.-2020., str. 48-49.

³⁰ Po završetku evaluacije, najavljen je otvoreni poziv za neprofitne organizacije za projekte s naglaskom na aktivnosti privlačenja i aktivnosti podrške neaktivnih mladih u NEET statusu, pod nazivom „Pronađi me“.

³¹ Tomić, I.; Botrić, V.; Žilić, I.: Analiza stanja i preporuke za razvoj dalnjih aktivnosti za osobe u NEET statusu, 2018. (projektna studija).

Iz navedene analize unutar ovog istraživačkog pitanja, moguće je zaključiti da je **provedba IZM/ESF alokacije u Republici Hrvatskoj primarno oslonjena na proces formiranja i provedbe postojećih mjera aktivne politike tržišta rada u nadležnosti HZZ-a**, što predstavlja strukturiran proces definiranja uvjeta i načina korištenja mjera, strateški vođen dvogodišnjim Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja koje donosi Vlada Republike Hrvatske. **U tom smislu, mjere koje su do sada financirane kroz IZM/ESF predstavljaju mjere koje su bile dostupne mladima u Republici Hrvatskoj i prije dostupnosti IZM/ESF alokacije.** Kao donekle novu aktivnost možemo promatrati mjeru pripravnštva od 2018. godine, koja je previđena za financiranje iz IZM/ESF alokacije. Do sada, provedba IZM/ESF-a u Republici Hrvatskoj treba se stoga primarno promatrati kao finansijska podrška za već postojeće mjere aktivne politike tržišta rada mladih koje su se do tada financirale iz državnog proračuna, Instrumenta pretprištupne pomoći (IPA) te Europskog socijalnog fonda unutar Operativnog programa „Razvoj ljudskih potencijala“ 2007. – 2013. Ono što su dionici konzultirani u ovom istraživanju prepoznali kao nadodanu vrijednost je mogućnost povećanja opsega uključenih mladih uslijed dostupne IZM/ESF alokacije, kao i osiguravanja finansijskog kontinuiteta i stabilnosti u provođenju mjera.

S druge strane, u ovom ciklusu oblikovanja IZM intervencije provedba se isključivo oslanjala na HZZ kao ključnog dionika preko kojeg je intervencija plasirana, s ciljem direktnog uključivanja mladih na tržište rada, uslijed primarnog fokusa na registrirane nezaposlene. **Mjere povratka mladih u obrazovanje planirane u sklopu IZM-a još uvijek nisu započele s provedbom**, iako ovaj tip mjere predstavlja novitet u hrvatskom kontekstu te bi bio usmјeren neaktivnom dijelu mladih u NEET skupini. Ograničenje razvoja novih tipova mjera za mlade u NEET statusu vezano je uz činjenicu da je sustav identifikacije i praćenje mladih, poglavito onih neaktivnih u Republici Hrvatskoj još u ranoj fazi razvoja. Naime, iako se aktivnosti uspostave sustava praćenja mladih u NEET skupini paralelno provode uz finansijsku pomoć ESF-a, te predstavljaju prioritetne mjere unutar Plana implementacije Garancije za mlade, prvi rezultati tih aktivnosti, iako planirani još od 2014. godine, dostupni su tek od sredine 2018. godine, što u ovom ciklusu intervencije vremenski nije omogućilo oblikovanje intervencija prema novim, dodatno usmјerenim tipovima mјera za mlade. Međutim, činjenica da će izgledno biti potrebno dodatno vrijeme za punu funkcionalnost novog sustava za praćenje neaktivnih mladih u NEET statusu u Republici Hrvatskoj ne bi trebalo potpuno onemogućiti planiranje intervencija usmјerenih na njihovu aktivaciju. Naime, već je OP ULJP-om unutar specifičnog cilja 8.ii.1/IZM planirana priprema društveno inovativnih projekata usmјerenih na neaktivne osobe, što nakon sveobuhvatnog vrednovanja po završetku provedbe, može poslužiti kao vrijedan izvor naučenih lekcija za nove sustave intervencije usmјerene na neaktivne mlade u budućnosti.

2. Je li IZM proveden sukladno planiranim (financijski i fizički pokazatelji provedbe, okvir uspješnosti, postavljeni ciljevi)? Ukoliko ne, navesti razloge.

U analizi ostvarenog, potrebno je naglasiti kako je u provedbi IZM/ESF intervencije **u više navrata došlo do izmjena ciljnih skupina između pojedinih mjera, vremena trajanja intervencije te ciljnih pokazatelja**. Naime, s jedne strane dolazilo je do prilagodbe stvarnoj potrošnji između predviđenih grupa mjera APTR-a kako bi se sredstva potrošila u maksimalnom iznosu. Uz to, krajem 2017. Republici Hrvatskoj potvrđeno je i povećanje ukupne IZM alokacije od strane Europske komisije što je također rezultiralo nužnim izmjenama, kao i izmjenama u jediničnim troškovima pojedinih mjera između godina. U tom smislu, moguće je analizirati doprinos ostvarenju ciljanim vrijednostima korisnika, pokazatelja i financijske ostvarenosti, o čijem će se kumulativnom doprinosu moći suditi tek po završetku intervencija.

S druge strane, obaveza o provedbi evaluacije učinka proizlazi iz članka 19., stavka 6. Uredbe (EU) br. 1304/2013, koji navodi da je država članica dužna barem dva puta tijekom programskog razdoblja provesti evaluaciju koja obuhvaća djelotvornost, učinkovitost i utjecaj zajedničke potpore iz ESF-a i posebnih sredstava dodijeljenih za IZM. Prva evaluacija predviđena je i realizirana do kraja 2015. godine, a dok je provedba druge, sukladno Uredbi, predviđena 2018. godine. Stoga, budući da produžetkom trajanja i povećanjem ukupnih sredstava za IZM alokaciju 2017. godine nije istovremeno došlo do izmjene predviđene vremenske točke provedbe evaluacije, ova evaluacija ima karakter periodične (eng. *interim*) evaluacije, a ne završne (eng. *ex-post*) evaluacije. U nastavku je stoga dan trenutni doprinos u ostvarenju planiranih vrijednosti, odnosno prikaz planiranog i ostvarenog broja sudionika, pokazatelja provedbe te financijske ostvarenosti za IZM/ESF alokacije u fazi 1 i fazi 2.

Tablica 9. Specifični cilj 8.ii.1/IZM – faza 1 – planirani i realizirani obuhvat sudionika

Mjera	Planirano 2015. (05.11.)	Izmjene 2017. (20.9.)	Realizirano do 05.11.2018. (ZNS br. 20 ³²)	Izmjene 2018. (30.11.)	Zadnje izmjene 2018. (05.12.)	Dosadašnji udio realiziranog u planiranom
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	9054	9500	12031	10415	18407	65,4%
Obrazovanje za mlade	4257 ³³	4257	0	1500	1500	0,0%
Potpore za zapošljavanje mladih	3461	4300	1946	4774	6120	31,8%
Javni radovi za mlade	3752 ³⁴	3614 ³⁵	395	790	1612	24,5%
Podrška samozapošljavanju mladih	1782 ³⁶	1090 ³⁷	0	1179	1179	0,0%
UKUPNO³⁸	22306	22761	14372	18658	28818	49,9%

Iz navedenog pregleda realiziranog broja sudionika mjera, na temelju zadnjeg podnesenog Zahtjeva za nadoknadom sredstava (ZNS) u trenutku provedbe analize ciljanih skupina iz studenog 2018. godine³⁹, **najveći broj realiziranih sudionika je iz mjere SOR (trenutno dostignuto 65,4% planiranih sudionika), te oko trećine planiranih sudionika unutar mjere potpora za zapošljavanje (31,8%) i četvrtina za mjeru javnih radova (24,5%).** Važno je napomenuti da ovaj prikaz ne pokazuje sve ugovorene mjere i sudionike, već samo one za koje su do trenutka provođenja ove evaluacije potraživana sredstva od strane PT2, budući da ZNS predstavlja formalni oblik izvještavanja koji je uzet kao relevantan izvor za ovu evaluaciju. **Do sada nisu potraživana sredstva, odnosno nije bilo realiziranih sudionika, za mjeru obrazovanje za mlade te podrška samozapošljavanju, iako se prema navodima ključnih dionika i ove dvije mjere u praksi provode.** Naime, kroz dosad provedene intervjuje, utvrđeno je da su za mjeru obrazovanje za mlade nastupili izazovi u procesima javne nabave za institucije kod kojih se provodi obrazovanje. Vezano pak uz mjeru samozapošljavanja, uslijed činjenice da sudionici mjera podnose izvješće o realiziranim troškovima na temelju svojeg poslovnog plana po završetku mjeru, te tek potom HZZ radi provjeru troškova i odobrava sredstva, čitav proces

³² Zahtjev za nadoknadom sredstava je podnesen 20.11.2018. godine, a ispravljen 28.11.2018. godine.

³³ Planirano da ih 85% sudjeluje u mjeri institucionalnog obrazovanja (3618 korisnika), a ostali u mjeri osposobljavanja na radnom mjestu (639 korisnika).

³⁴ Planirano da od ove skupine, njih 1126 bude uključeno i u dodatnu edukaciju.

³⁵ Izmjenama smanjen broj na 100 korisnika u dodatnoj edukaciji.

³⁶ Planirano i 2158 sudionika u edukaciji.

³⁷ Izmjenama nisu planirani sudionici u edukaciji.

³⁸ Rubrika UKUPNO odnosi se na zbroj svih sudionika, u okviru kojeg se broji svako sudjelovanje, bez obzira ako sudionik sudjeluje u više aktivnosti. Ovaj zbroj se razlikuje od pokazatelja u okviru kojeg se svaki sudionik broji samo jedan put, bez obzira ako sudjeluje u više aktivnosti (pri čemu broj sudionika prema posljednjim izmjenama u prosincu 2018. iznosi 28318).

³⁹ Analiza ciljanih skupina odvijala se tijekom prosinca 2018., za što je korišten tada dostupan ZNS iz studenog 2018. Uslijed činjenice da Korisnik projekt i dalje provodi, novi ZNS podnesen je 4. prosinca, 2018.

prikupljanja dokumentacije za pravdanje troškova traje oko 16 do 18 mjeseci. Znajući da su troškovi retroaktivno prihvatljivi od siječnja 2015. godine, navedeno stoga sugerira da postoji određeni izazov s apsorpcijom sredstava za ove dvije mjere, što predstavlja stoga važan aspekt kojem je potrebno posvetiti danu pažnju u razrješenju u vremenu koje preostaje do kraja provedbe.

Iz ovog prikaza može se uočiti da su do sada za IZM alokaciju – faza **1 u tri navrata rađene izmjene strukture broja sudionika po mjerama**. Iako je početna procjena broja sudionika rađena na temelju tadašnjih trendova korištenja mjera, odnosno učešća mlađih u mjerama aktivne politike tržišta rada te uvida u statistiku vezano uz udio mlađih u nezaposlenosti, sama dinamika provođenja mjera bila je drugačija od planiranog u 2015. godini. Stoga se **Dodacima Ugovora ciljani broj sudionika po mjeri prilagodio stvarnoj razini potražnje za mjerama kako bi se iskoristila sva sredstva dostupna kroz ovu alokaciju**. Na nužnost izmjena utjecale su osim potražnje za mjerama i izmjene u jediničnim troškovima po mjeri na temelju promjena u godišnjim Uvjetima i načinima korištenja sredstava za provođenje mjera, čime se zbog fiksnog ukupnog Ugovora moralno pristupiti re-alokaciji sredstava između pojedinih mjeri.

Povećanje planiranog broja sudionika odnosi se na mjeru SOR i potpore za zapošljavanje, dok je značajno smanjen planirani broj mlađih unutar mjere obrazovanja i javnih radova, te u nešto manjem obujmu u mjeri samozapošljavanja. U skladu i s povećanjem alokacije IZM-a od strane Europske komisije, izmjenama Ugovora iz studenoga 2018. godine produženo je i vrijeme trajanje intervencije – početno planiran završetak 31.12.2018. provedbe, produžen je na 31.12.2020., jednako kao i prihvatljivost troškova, što znači da predstoji još dvije godine provedbe da se u potpunosti realiziraju planirani brojevi obuhvata ciljane skupine. Međutim, pristupom izmjenama ciljanog broja sudionika između pojedinih mjera prema stvarnoj potrošnji u praksi, izgubio se potencijal strateškog upravljanja provedbom mjera, na način da se stimuliraju one mjeri za koje postoje dokazi da imaju utjecaj na održivo zapošljavanje. Drugim riječima, iako prema podacima HZZ-a o broju mlađih osoba uključenih u mjeru dolazi do smanjenja broja sudionika mjeri SOR između 2017. i 2018. godine⁴⁰, predmetnim izmjenama ciljanog broja sudionika došlo je do rasta planiranog broja sudionika za mjeru SOR u ukupnom broju preostalih mjeri predviđenih za provedbu unutar IZM/ESF intervencija. Kako postoji konsenzus ključnih dionika (uključujući sindikate i relevantne predstavnike civilnog društva), da je riječ o mjeri koja je imala svrhu u fazama najviše nezaposlenosti mlađih, te ju je potrebno smanjivati u smjeru pružanja stimuliranih prilika za prvo zapošljavanje, navedeno strateško opredjeljenje jasno je definirano i samim Vladinim Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine. Naime, predmetnim krovnim dokumentom planirano je povećanje potpora za prvo zapošljavanje/pripravništvo za mlade između 15-29 godina s ciljane vrijednosti od 939 u 2017. na 8271 do kraja 2020., uz istovremeno smanjenje ciljnih vrijednosti za mjeru SOR s početne vrijednosti od 6596 u 2017. na samo 700, odnosno 50 u 2020. u slučaju dugotrajno

⁴⁰ U 2017. godini je ukupno (bez obzira na izvor financiranja) u mjeri SOR sudjelovalo 9.873 mlađih u dobi od 15-29 godina, a u 2018. njih 5.860.

nezaposlenih mladih. Međutim, trenutne projekcije željene potrošnje mjera IZM/ESF intervencije govore da je unutar IZM-a u periodu od 2018. do 2020. planirano uključivanje ukupno 16 327 sudionika⁴¹ mjere SOR do 2020., što je značajno više od ciljanog pokazatelja predviđenog Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja koji za period 2018.-2020. planira uključivanje 6850 sudionika u mjeru SOR.

Vezano uz pokazatelje provedbe koji su planirani za ovu alokaciju, također je došlo do izmjena, povezano s navedenim izmjenama u planiranom broju sudionika. U tablici u nastavku su prikazane planirane i realizirane vrijednosti pokazatelja.

Tablica 10. Specifični cilj 8.ii.1/IZM – faza 1 – planirane i realizirane vrijednosti pokazatelja

	Šifra pokazatelja	Planirano 2015. (05.11)	Izmjene 2017. (20.09.)	Realizirano do 05.11.2018. (ZNS br. 20)		Izmjene 2018. (30.11.)	Izmjene 2018. (05.12.)	Dosadašnji udio realiziranog u planiranom
				Ukupno	ž			
Nezaposleni (broj)	SoY07	22682	22761	14204	9439	22761	28318	50,2%
Mlađi od 25 godina (IZM)	SoY06	11552	11592	8104	5322	11592	14422	56,2%
Nezaposleni sudionici koji okončaju intervenciju uz potporu IZM-a	CR01	20414	20485	7027	4552	20485	25486	27,6%
Nezaposleni sudionici koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja (broj)	CR02	9101	9133	792	558	9133	11362	7,0%
Mladi u dobi 25-29 godina (broj)	SoY08	11130	11169	6100	4117	11169	13896	43,9%
Nezaposleni sudionici koji se obrazuju/osposobljavaju, stječu kvalifikaciju ili imaju posao, uključujući samozaposlene, po prestanku sudjelovanja (broj)	CR03	8274	8303	1642	1130	8303	10330	15,9%

⁴¹ Navedeno uključuje preostalih 6376 planirah sudionika u mjeri SOR iz IZM - faza 1, dodatnih 2885 iz IZM - faze 2, 7005 sudionika u mjeri SOR u slučaju dugotrajno nezaposlenih iz faze 2, te preostalih 61 iz ESF-faza 1.

Sudionici koji imaju posao 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (broj)	CR11	10923	10961	8156	5263	10961	13637	59,8%
Sudionici koji su samozaposleni 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (broj)	CR12	1748	1090	0	n/p	1090	1090	0,0%

U skladu s činjenicom da su za ovu intervenciju do kraja 2018. godine potraživana sredstva za oko 50% planiranih sudionika te se ona nastavlja provoditi do kraja 2020. godine, pokazatelji su u različitim udjelima postignuti u odnosu na planirano. Važno je istaknuti, da je prema zadnjem ZNS-u (br. 20) na temelju kojeg se provodila ova evaluacija, za određene pokazatelje rezultata trenutno prikazana niska ostvarena vrijednost zbog određenih tehničkih poteškoća koje su onemogućavale izražavanje preciznih vrijednosti.

Tablica 11. Specifični cilj 8.ii.1/ESF – faza 1 - ciljana populacija

Mjera	Planirano 2015. (05.11)	Izmjene 2017. (20.09.) <i>Bez promjena</i>	Realizirano do 15.11.2018. (ZNS br. 13 ⁴²)	Izmjene 2018. (06.12.)	Dosadašnji udio realiziranog u planiranom
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)	926	926	1357	1418	95,7%
Obrazovanje za mlade	750	750	624	642	97,2%
Potpore za zapošljavanje mladih	902	902	1089	1224	89,0%
Javni radovi za mlade	663	663	924	917	100,8%
Podrška samozapošljavanju mladih	526	526	0	0 ⁴³	-
UKUPNO	3767	3767	3994	4201	95,1%

Vezano pak za ESF alokaciju – faza 1, planirani broj sudionika je gotovo u potpunosti ostvaren (95,1%). Dodacima Ugovoru, **povećanje planiranog broja sudionika odnosi se na mjeru SOR, potpore za zapošljavanje i javne radove, dok je smanjen planirani broj mladih unutar mjere obrazovanja te su zadnjom izmjenom Ugovora u potpunosti obustavljene potpore za samozapošljavanje unutar ove alokacije.** Naime, prema navodima ključnih dionika, u provedbi se pokazalo da se potpore za samozapošljavanje mogu realizirati iz drugih ESF alokacija za mjeru aktivne politike tržišta rada, jer prema uvjetima i načinima korištenja mjera osoba mora biti prijavljena na HZZ, ali mjeru može realizirati odmah, ne samo u slučaju dugotrajne nezaposlenosti. Zadnjim izmjenama Ugovora je produženo i vrijeme trajanje intervencije – početno planiran završetak provedbe 30.06.2018., produžen je na 30.06.2019., a prihvatljivost troškova do 31.12.2023., što znači da predstoji dodatni vremenski period za potpuno ispunjenje ovog Ugovora.

⁴² Zahtjev za nadoknadom sredstava je podnesen 20.11.2018. godine., a ispravljen 29.11.2018. godine.

⁴³ Dodatkom ugovora iz 2018. godine nije nastavljena provedba ovoga elementa u okviru ove operacije.

Tablica 12. Specifični cilj 8.ii.1/ESF – faza 1 – planirane i realizirane vrijednosti pokazatelja

	Šifra pokazatelja	Planirano 2015. (05.11)	Izmjene 2017. (20.09.)	Realizirano do 15.11.2018. (ZNS br. 13)	Izmjene 2018. (06.12.) ⁴⁴	Dosadašnji udio realiziranog u planiranom
				Ukupno	Ž	
Dugotrajni nezaposleni (broj)	CO02	3767	3692	3982	2044	3692 107,9%
Mlađi od 25 godina (ESF)	CO06	1884	1884	2687	1337	1884 142,6%
Sudionici koji imaju posao, uključujući samozaposlene po prestanku sudjelovanja (broj)	CR04	942	942	1443	654	942 153,2%
Mladi u dobi 25-29 godina (ESF) (broj)	SO111	1883	1883	1295	707	1883 68,8%
Dugotrajno nezaposleni sudionici koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja (broj)	SR104	1036	1036	1279	551	1036 123,5%
Dugotrajni nezaposleni sudionici koji se obrazuju/osposobljavaju, stječu kvalifikaciju ili imaju posao, uključujući samozaposlene, po prestanku sudjelovanja (broj)	SR105	942	942	1465	653	942 155,5%
Dugotrajno nezaposleni koji okončaju intervenciju uz potporu ESF-a (broj)	SR103	3466	3466	2748	1369	3466 79,3%
Sudionici koji imaju posao, uključujući samozaposlene, 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (broj)	CR06	1394	1394	1988	958	1394 142,6%
Nezaposleni, uključujući dugotrajno nezaposlene (broj)	CO01	3767	3692	3982	2044	3692 107,9%
Mlađi koji su sudjelovali u programima osposobljavanja, naukovanja i drugim programima (broj)	SO110	926	930	3982	2044	930 428,2%

⁴⁴ Istraživanjem je uočeno da nije došlo do promjene ciljane vrijednosti pokazatelja, iako je došlo do povećanja ukupnog broja sudionika ovim zadnjim Dodatkom Ugovora.

Uslijed činjenice da je ESF – faza 1 gotovo u potpunosti ostvarena u smislu planiranog broja sudionika, svi pokazatelji su također ostvareni, odnosno mnogi prelaze ciljane vrijednosti. **Međutim, ovdje je važno istaknuti da je analizom pokazatelja utvrđeno da je zadnjom izmjenom Ugovora u prosincu 2018. povećan ukupan broj sudionika za 434 (4201-3767), iako istovremeno nisu povećane ciljane vrijednosti za pokazatelje, što analizu ostvarenosti pokazatelja čini donekle neadekvatnom.** Pokazatelji CO02 i CO01 odnose se na istu vrijednost ukupno uključenih dugotrajno nezaposlenih osoba, dok je ukupan broj svih sudionika prikazan i za pokazatelj SO110 što sugerira da pokazatelj nije dovoljno specifično postavljen.

Krajem listopada 2018. godine potpisani su novi Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava kojima je planiran nastavak financiranja iz ESF-a/IZM-a navedenih mjera aktivne politike tržišta rada za mlade (tzv. Faza 2). Uvedena je nova mjera *Pripravnštva u javnom sektoru* te je sukladno navedenome ista planirana za financiranje kroz IZM te ESF. Uslijed ponovno činjenice retroaktivnosti prihvatljivosti troškova od siječnja 2015. godine, do sada je podnesen jedan ZNS za ESF-faza 2, dok za IZM-faza 2 nisu dosad potraživana sredstva za 9123 novih planiranih sudionika. Ovim zahtjevom unutar ESF alokacije potraživana su sredstva za 616 sudionika iz mjeri SOR, što predstavlja 8,1% svih planiranih sudionika u toj mjeri, odnosno 6,6% ukupnog planiranog broja sudionika po svim mjerama. Razdoblje provedbe je definirano do listopada 2020. godine te potom još 60 dana za prihvatljivost troškova, do 31.12.2020. godine. Uslijed činjenice da je ova intervencija tek započela s provedbom, nije rađena analiza ostvarenosti pokazatelja.

Tablica 13. Specifični cilj 8.ii.1/ESF – faza 2 - ciljana populacija

Mjera	Planirano 2015.	Realizirano do 15.11.2018. (ZNS br. 1 ⁴⁵)	Izmjene 2018. (05.12.)	Dosadašnji udio realiziranog u planiranom
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)	494	616	7621	8,1%
Obrazovanje za mlade	640	0	640	0%
Potpore za zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih mladih	419	0	169	0%
Javni radovi za mlade	200	0	510	0%
Pripravnštvo u javnom sektoru	588	0	509	0%
UKUPNO	2311	616	9387	6,6%

U okviru IZM-a, OP ULJP-om je nakon povećanja ukupne alokacije, trenutno dodijeljeno ukupno 220.465.702 EUR. Najavljen je dodatno povećanje od strane Europske komisije, ali do završetka ove evaluacije nisu bile poznate pojedinosti. Od navedenog iznosa, za MZO je predviđena alokacija u iznosu od 25.000.000 EUR, a za HZZ 195.465.702 EUR. MZO ima u planu

⁴⁵ Zahtjev za nadoknadom sredstava je podnesen 19.11.2018. godine., a ispravljen 28.11.2018. godine.

objavu dvije operacije u iznosu od 17.500.000 EUR. Vezano za alokaciju za HZZ, dosad su ugovorene 2 operacije (faza 1 i 2) u iznosu od 216.000.000 EUR, odnosno 1.633.479.595,66 HRK, što znači da je na ovaj način ugovoren 98% ukupne alokacije za IZM. Planom objave natječaja predviđena je još jedna operacija MRMS-a („Pronađi me“) u iznosu od 6.500.000 EUR.

Zbroj ugovorenih sredstava i iznosi za predmetna tri najavljenata natječaja u vrijednosti je od 240.000.000 EUR. Budući da je vrijednost alokacije prema OP-u za IZM 220.465.702 EUR, predviđeno ugovaranje u iznosu od 240.000.000 EUR uključuje tzv. *overcontracting*, koji u ovom slučaju iznosi 9%. Predmetno je prihvatljivo s obzirom na to da se ugovorene vrijednosti operacija nikada ne ovjeravaju prema EK u stopostotnom iznosu, već okvirno u visini od 85%. Na ovaj način predviđen je prostor za maksimalnim iskorištenjem (ovjeravanjem) ugovorenih sredstava tijekom odobravanja ZNS-a. Predmetna praksa *overcontracting*-a u suglasnosti je s odlukom Vlade RH koja je odobrila ugovaranje operacija u visini od maksimalno 30% iznad vrijednosti OP-a.

Povećanjem alokacije IZM-a od strane Europske komisije, na temelju obavijesti iz listopada 2017. o prihvatljivosti Republike Hrvatske za financiranje u okviru IZM-a za dodatno finansijsko razdoblje 2017.-2020., ukupna vrijednost obje faze ugovorene s HZZ-om trenutno iznosi **2.209.759.647,26 HRK**. Mogućnost korištenja dodatne alokacije unutar već postojećih projekata, odnosno povećanje njihovog ukupnog finansijskog iznosa, omogućeno je izmjenama Smjernica u okviru ESF-a (verzija 3.3. od 1. prosinca, 2018.), kojima je otvorena mogućnost da se za strateške projekte sustava, ugovorene temeljem postupka izravne dodjele za čiju provedbu je utvrđeno kako postoji samo jedan unaprijed određen prijavitelj, iznos bespovratnih sredstava u opravdanim slučajevima može povećati uz odgovarajuće povećanje planiranih ciljanih vrijednosti pokazatelja. U nastavku je prikaz finansijske vrijednosti ugovorenih intervencija s HZZ-om, iznos dodatne alokacije te sveukupni iznos, izražen u HRK, kao valuti ugovaranja.

Tablica 14. Zbirni prikaz finansijske vrijednosti ugovorenih intervencija s HZZ-om, iznos dodatne alokacije te sveukupni iznos

		Početno planirano (u HRK)	Dodatna alokacija (u HRK)	Uključujući dodatnu alokaciju (u HRK)
Faza 1	IZM	757.656.000,00	349.940.260,46	1.107.596.260,46
	ESF	111.285.651,60	0,00	111.285.651,60
Faza 2	IZM	525.883.335,20	0,00	525.883.335,20
	ESF	115.000.000,00	349.994.400,00	464.994.400,00
Sveukupno (u HRK)		1.509.824.986,80	699.934.660,46	2.209.759.647,26
Sveukupno IZM – faza 1 i 2 (u HRK), uključujući dodatnu alokaciju			1.633.479.595,66	
Sveukupno ESF – faza 1 i 2 (u HRK), uključujući dodatnu alokaciju				576.280.051,60

Vezano uz **finansijsku ostvarenost ugovorenih intervencija**, u nastavku su prikazana planirana sredstva za glavne grupe mjera za svaku alokaciju, zabilježene izmjene u raspodjeli sredstava između mjera na temelju Dodataka Ugovoru te dosadašnji udio potraživanih sredstava i sredstava odobrenih kroz potraživane ZNS-ove- u planiranom. Svi iznosi prikazani su u HRK.

Tablica 15. Pregled planiranih, potraživanih i odobrenih sredstava po mjerama za IZM-faza 1

IZM-faza 1	Izvorni Ugovor, 05.11. 2015.	1. izmjena, 20.09.2017.	Potraživano do 05.11.2018 ⁴⁶ . (ZNS br. 1, 9, 10, 11 i 20)	Odobreno kroz potraživane ZNS-ove do 06.12.2018.	2. izmjena, 30.11.2018.	3. izmjena, 05.12.2018.	Udio odobrenog u planiranom
SOR	449.466.997,68	487.427.060,00	434.306.856,86	384.227.061,88	548.781.825,20	848.736.826,16	45,3%
Obrazovanje za mlade	62.912.164,32	62.233.600,94	0,00	0,00	17.392.700,00	17.392.700,00	0,0%
Potpore za zapošljavanje	84.794.500,00	105.350.000,00	68.615.043,08	55.201.682,63	124.124.000,00	159.120.000,00	34,7%
Javni radovi	93.733.993,92	61.705.778,32	9.809.516,96	8.313.714,32	17.630.227,50	32.619.487,00	25,5%
Samozapošljavanje	62.620.495,76	36.850.000,00	8.502.000,00	0,00	46.937.470,00	46.937.470,00	0,0%
Promidžba i vidljivost	305.713,89	303.510,63	0,00	0,00	135.063,14	135.063,14	0,0%
Upravljanje projektom i administracija	3.822.134,43	2.786.050,11	2.128.058,70	2.117.275,01	2.654.714,16	2.654.714,16	79,8%
Ukupno	757.656.000,00	756.656.000,00	523.361.475,60	449.859.733,84	757.656.000,00	1.107.596.260,46	40,6%
Povećanje alokacije							349.940.260,46

⁴⁶ ZNS br. 20 je podnesen 20. studenog 2018., ispravljen 28. studenog 2018., a odnosi se na izvještajno razdoblje do 05. studenog 2018.

Tablica 16. Pregled planiranih, potraživanih i odobrenih sredstava po mjerama za ESF-faza 1

ESF-faza 1	Izvorni Ugovor, 05.11. 2015.	1. izmjena, 20.09.2017.	Potraživano do 15.11.2018. ⁴⁷ (ZNS br. 2, 10 i 13)	Odobreno kroz potraživane ZNS-ove do 06.12.2018.	2. izmjena, 06.12.2018.	Udio odobrenog u planiranom
SOR	45.969.343,92	49.269.056,40	57.791.345,32	57.781.071,64	57.781.486,44	100,0%
Obrazovanje za mlade	11.084.586,72	7.613.094,70	4.185.118,98	4.184.319,98	4.184.324,88	100,0%
Potpore za zapošljavanje	22.099.000,00	29.473.500,00	44.363.654,82	29.980.660,68	29.988.000,00	100,0%
Javni radovi	16.563.459,48	13.371.220,56	26.605.633,86	19.045.713,33	19.045.714,03	100,0%
Samozapošljavanje	15.276.342,72	11.270.000,00	559.314,42	0,00	0,00	0,0%
Promidžba i vidljivost	114.750,00	114.750,00	0,00	0,00	114.750,00	0,0%
Upravljanje projektom i administracija	178.168,76	174.029,04	35.049,30	35.015,29	171.376,25	20,4%
Ukupno	111.285.651,60	111.285.650,70	133.540.116,70	111.026.780,92	111.285.651,60	99,8%

Tablica 17. Pregled planiranih sredstava po mjerama za IZM-faza 2

IZM - faza 2	Izvorni Ugovor, 31.10. 2018.
SOR	144.079.000,00
Obrazovanje za mlade	29.478.905,72
Potpore za zapošljavanje	45.288.000,00
Javni radovi	15.004.800,00
Samo-zapošljavanje	62.100.000,00
Pripravništvo u javnom sektoru	215.387.760,00
Promidžba i vidljivost	473.405,48
Upravljanje projektom i administracija	14.071.464,00
Ukupno	525.883.335,20

Tablica 18. Pregled planiranih, potraživanih i odobrenih sredstava po mjerama za ESF-faza 2

ESF -faza 2	Izvorni Ugovor, 30.10. 2018.	Potraživano do 15.11.2018. ⁴⁸ (ZNS br. 1)	Odobreno kroz potraživane ZNS-ove do 06.12.2018.	1. izmjena, 05.12.2018.	Udio odobrenog u planiranom
SOR	24.671.200,00	29.560.999,77	29.560.617,37	379.595.800,00	7,8%
Obrazovanje za mlade	14.014.860,80	0,00	0,00	14.014.860,80	0,0%
Potpore za zapošljavanje	15.084.000,00	0,00	0,00	6.084.000,00	0,0%
Javni radovi	5.760.000,00	0,00	0,00	14.688.000,00	0,0%
Pripravništvo u javnom sektoru	55.308.960,00	0,00	0,00	50.452.080,00	0,0%
Promidžba i vidljivost	108.441,57	0,00	0,00	107.121,57	0,0%
Upravljanje projektom i administracija	52.537,63	0,00	0,00	52.537,63	0,0%
Ukupno	115.000.000,00	29.560.999,77	29.560.617,37	464.994.400,00	6,4%
Povećanje alokacije					349.994.400,00

Iz navedenog je vidljivo da je za intervenciju IZM-faza 1 odobreno kroz potraživane ZNS-ove 40,6%, gotovo čitava alokacija ESF-faza 2, te 6,4% alokacije ESF-faza 2 te do sad nisu potraživana sredstva za IZM-faza 2.

⁴⁷ ZNS br. 13 je podnesen 20. studenog 2018., ispravljen 29. studenog 2018., a odnosi se na izvještajno razdoblje do 15. studenog. 2018.

⁴⁸ ZNS br. 1 je podnesen 19. studenog 2018., ispravljen 28. studenog 2018., a odnosi se na izvještajno razdoblje do 15. studenog. 2018.

3. Koje su prednosti i slabosti sustava provedbe IZM-a?

Jedna od ključnih prednosti sustava provedbe IZM-a u isto je vrijeme i jedna od njegovih ključnih slabosti. Naime, **dosadašnja provedba IZM-a u cijelosti je oslonjena na provedbu APTR-a u nadležnosti HZZ-a.** U pragmatičnom smislu, takav pristup zasigurno je omogućio relativnu razinu sigurnosti u smislu kapaciteta za provedbu finansijske omotnice dodijeljene unutar IZM/ESF-a te iskustvo i administrativne kapacitete u povlačenju sredstava budući da HZZ od 2003. godine sudjeluje u provedbi projekata financiranih iz EU fondova. Uz to, HZZ kroz svoju mrežu koju čine središnji ured, 5 regionalnih ureda, 17 područnih i 99 ispostava pokriva područje cijele RH, što je omogućilo svim nezaposlenim osobama pristup uslugama, odnosno uz moguće razlike u kapacitetima i omjeru savjetnika i nezaposlenih po pojedinom područnom uredu, ipak je osiguralo jednak pristup ponuđenim mjerama aktivne politike zapošljavanja. Uz to, kako je već opisano, provedba IZM-a na ovaj se način oslonila na već postojeću pravnu i stratešku utemeljenost provedbe APTR-a te definiranja uvjeta i načina za njegovo korištenje. Međutim, činjenica da su se željeni udjeli pojedinih mjera mijenjali prema realnoj potražnji mjera, lišilo je proces provedbe usmjeravanja i poticanje provedbe određenih, strateški definiranih mjera.

Nadalje, isključivo oslanjanje na HZZ i već postojeće mjere aktivne politike zapošljavanja, umanjilo je donekle mogućnost da se IZM intervencija iskoristi za potencijalno pilotiranje nekih novih (pod)tipova mjera za neaktivne mlade u NEET statusu kroz provedbu planiranih mjera društveno inovativnih projekata. Kao sistemski nedostatak, prepoznat i u drugim zemljama članicama, ovo prepoznaće i Tematsko izvješće Europskog revizorskog suda iz 2017. godine o procjeni programa „Garancija za mlade“ i Inicijative za zapošljavanje mladih, koje je utvrdilo da su se sredstva prvenstveno raspoređivala na temelju dostupnosti pružatelja usluga koji mogu pružiti ponude pripadnicima skupine NEET⁴⁹.

Kao što je ranije također opisano, Republika Hrvatska još je uvijek u ranoj fazi razvoja sustava praćenja NEET skupine mladih, što je značilo da je u procesu programiranja IZM/ESF intervencije nije još postojala analitička podloga za eventualni iskorak od postojećih mjera APTR-a na temelju novih uvida o karakteristikama mladih u NEET skupini unutar RH. U dijelu pak pripreme mjera za mlade za povratak u obrazovanje, jednim dijelom upravo zbog nejasnoća oko definiranja ciljane skupine i njegove operacionalizacije u kontekstu planiranja konkretnih intervencija, došlo je prvo do nekoliko izmjena pristupa, pa posljedično do značajnog kašnjenja u provedbi ovih mjera koje ujedno predstavljaju jedinu novinu u tipu ponuđenih mjera u kontekstu provedbe IZM-a u Republici Hrvatskoj.

Međutim, kao vanjsku okolnost, treba također istaknuti da je Republika Hrvatska u relativno kratkom vremenskom periodu pripremala nekoliko paralelnih procesa programiranja nakon

⁴⁹ Europski revizorski sud, Tematsko izvješće br. 5/2017, Nezaposlenost mladih – donose li politike EU-a promjene? Procjena programa „Garancija za mlade“ i Inicijative za zapošljavanje mladih, str. 49.

ulaska u EU - dva operativna programa vezana uz ESF - Operativni program Razvoj ljudskih potencijala 2007.-2013. i Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., nacionalni pristup primjene Garancije za mlade te se s drugim zemljama članicama našla u procesu programiranja novog fonda – Inicijative za zapošljavanje mladih (IZM). Isto tako, uslijed činjenice da je OP ULJP 2014.-2020. prihvaćen u prosincu 2014., a inicijalna dostupnost sredstava za IZM planirana su do prosinca 2018. godine, korištenje ovih sredstava se moralo osloniti na model provedbe koji je relativno uhodan i koji je u mogućnosti u ovom periodu apsorbirati ponuđena sredstva. O tom riziku najbolje svjedoči primjer osmišljavanja mjera u području povratka mladih u obrazovanje, iz čega je vidljivo da je iniciranje novih pristupa pod rizikom od značajnog usporavanja procesa zbog još uvijek ograničenih resursa u nadležnim tijelima. Naime, da Republici Hrvatskoj nije krajem 2017. dodijeljena dodatna alokacija i time produžen rok za provedbu IZM-a, mjere u području obrazovanja sigurno ne bi u ovom ciklusu stigle biti financirane iz IZM-a. U trenutku provedbe ove evaluacije, postoji i dalje razina rizika da se predmetne intervencije pravovremeno provedu, budući da je u listopadu 2018. godine od dvije predviđene mjere, samo za jednu operaciju ('Druga prilika za stjecanje kvalifikacije u visokom obrazovanju') podnesen Sažetak operacije Upravljačkom tijelu (MRMS-u), dok za drugu mjeru to tek predstoji.

Dionici konzultirani u procesu provođenja ove evaluacije kao prednost provedbe posebno su isticali **kontinuitet u financijskim sredstvima** za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja koji je omogućen IZM/ESF alokacijom. Ovo se naročito ističe kao prednost u kontekstu ranijih okolnosti provođenja mjera APTR-a kada je sustav primarno ovisio o proračunskim sredstvima te su povremeno zabilježene situacije da se provođenje mjera privremeno obustavlja zbog nedostatnih finansijskih sredstava što je stvaralo razinu nepredvidivosti za obje skupine korisnika mjera - nezaposlene mlade i poslodavce

S druge strane, na temelju rizika koje je također prepoznao Europski revizorski sud u svojem Tematskom izvješću, ovakav pristup dovodi do djelomične zamjene nacionalnog financiranja EU financiranjem kroz IZM/ ESF. Budući da je IZM/ESF omotnica u RH bila veća nego li je do tada nacionalni proračun RH omogućavao za potrošnju za mjere APTR-a namijenjene mladima, u konkretnom slučaju, nije došlo do neto smanjenja javnih rashoda za ovu grupu mjere, već upravo njegovog povećanja.

Što se tiče dalnjih nedostataka, konzultirani institucionalni dionici isticali su **veliko administrativno opterećenje i iznimnu složenost procedure provedbe**, naročito u pogledu prikupljanja, provjere i arhiviranja podataka o sudionicima. Dodatkom Ugovora od 30. studenog 2018. godine, **ovaj nedostatak donekle je umanjen uvođenjem mogućnosti tzv. pojednostavljene troškovne mogućnosti u pravdanju troškova**, čime dolazi do objedinjavanja određenih stavki. Također, u predmetnom razdoblju pripremljena je i podnesena Europskoj komisiji metodologija za četiri jedinična troška za operacije koje financiraju mjere aktivne politike zapošljavanja. Radi se o jediničnom trošku prijevoza, mjesечnom jediničnom trošku

osobe na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa, mjesecnom jediničnom trošku osobe u javnom radu te mjesecnom iznosu potpore za samozapošljavanje. Predmetna metodologija odobrena je u prosincu 2018. godine dok se usvajanje Delegiranog akta očekuje tijekom drugog tromjesečja 2019. godine.

Ovdje je također važno naglasiti kako postoji ključna razlika u previđenim dvjema grupama aktivnosti unutar ove alokacije u smislu administriranja sredstava prema sudionicima, vezano uz ulazak na tržište rada, odnosno povratak mladih u obrazovanje. Naime, dok HZZ ima mandat rada direktno s fizičkim osobama te se sredstva dodjeljuju sudionicima, planirana intervencija povratka u visoko obrazovanje u nadležnosti MZO-a, nužno uključuje posrednike (u ovom slučaju visoko obrazovne ustanove), budući da MZO nema zakonsku osnovu, pa time ni prethodne resurse za direktnu dodjelu sredstava krajnjim korisnicima. Tu se stoga javlja **rizik povezan s kapacitetima visoko obrazovnih ustanova za administriranje dodjele potpora studentima za nastavak obrazovanja**, poglavito zato što je u kraćem vremenskom roku objavljeno više natječaja gdje su primarni prijavitelji upravo visoko - obrazovne ustanove⁵⁰, a što može umanjiti njihov interes i kapacitete za uključivanje u nove natječaje. Isto tako, kako je ranije istaknuto, administriranje mjera preko HZZ-a, osigurava jednaku dostupnost mjera za sve sudionike koji zadovoljavaju tražene uvjete, dok će mjere u području obrazovanja biti selektivno dostupne onim mladima koji pohađaju one visoko-obrazovne ustanove kojima je odobreno financiranje na temelju prijavljenog projekta.

Još jedan dodatni nedostatak provedbe, u dijelu praćenja, zamijećen tijekom istraživačkog procesa, su **nepotpuni monitoring podaci** koje Korisnik nije uspio prikupiti za sve sudionike intervencije jer ne postoji obaveza popunjavanja svih polja u Obrascu 1 'Osobni podaci'. Navedeno je kao preporuka istaknuto i u Istraživanju napretka mjerenog dugoročnijim pokazateljima rezultata sa zadanim ciljnim vrijednostima IZM-a i ESF-a 2015.-2016. (Ipsos, 2017.), sugerirajući da kontakt podaci (telefon/mobitel i e-mail adresa) postanu obavezni i u zasebnim poljima, te da se vrši kontrola potpunosti i točnosti podataka unesenih u bazu kako bi se omogućilo anketiranje što većeg broja sudionika, znajući da postoji obveza za provedbom evaluacije. Uz to, kao mnogo značajnije, ovim istraživanjem **uočene su tehničke poteškoće o kojima je izvješteno od strane HZZ-a kao Korisnika u ZNS-ovima, a vezane su uz prikupljanje podataka prema Obrascu 2 'Podaci nakon završetka aktivnosti'** na temelju kojeg se prati ostvarenost ključnih pokazatelja učinka o statusu sudionika nakon sudjelovanja.

Vezano uz sustav provođenja APTR mjera, prema rezultatima provedene ankete i od strane poslodavaca i od strane sudionika mjera prepoznate su određene slabosti procedure provođenja. Naime, iako je oko 60% sudionika mjera zadovoljno procedurama u Zavodu kroz koje su morali proći kako bi mogli sudjelovati u mjeri, 40% njih ističe svoje nezadovoljstvo tim procedurama. Najviše su nezadovoljni duljinom rješavanja zahtjeva za sudjelovanjem u mjeri

---

⁵⁰ Razvoj, unapređenje i provedba stručne prakse u visokom obrazovanju (otvoren do 29. ožujka 2018.); Provedba HKO-a na razini visokog obrazovanja (otvoren do 4. lipnja 2018.) te Internacionalizacija visokog obrazovanja (otvoren do 3. ožujka 2018.).

(67% među onima koji su nezadovoljni), informiranošću zaposlenika HZZ-a (41% nezadovoljnih), potpunim i preciznim informacijama o proceduri i potreboj dokumentaciji koju treba dostaviti (32% nezadovoljnih) te stručnošću zaposlenika HZZ-a (26% nezadovoljnih).

Što se tiče poslodavaca, općenito govoreći, njih $\frac{1}{3}$ nije bila zadovoljna procedurama koje su morali proći kako bi mogli koristiti mjere. Specifičnije, poslodavci su najveće nezadovoljstvo istaknuli vezano uz sljedeće aspekte provedbe mjera:

- Oko 55% poslodavaca nije zadovoljno količinom dokumentacije koju su trebali pripremiti te smatraju da je ona previše obima.
- Oko 47% njih nije zadovoljno složenošću pripreme i nabave potrebne dokumentacije, odnosno smatraju da ovaj proces nije dovoljno jednostavan.
- Oko 55% poslodavaca smatra da kontrola ugovornih obveza traži previše angažmana od strane poslodavaca.
- Polovica poslodavaca nije zadovoljna time što se traži pretjerano učestala dostava dokumentacije, a isto toliko njih kao problem ističe to što se traži previše dostavljanja dokumentacije i nakon kraja korištenja mjere.
- Dodatno je $\frac{1}{4}$ poslodavaca istaknula nezadovoljstvo dugotrajnošću provođenja postupka, tj. preugrim čekanjem na odobrenje zahtjeva.

Ovi problemi su prepoznati i istaknuti i od strane predstavnika poslodavaca koji ističu da oko 95% poduzeća u Hrvatskoj čine poduzeća male i srednje veličine, odnosno poduzeća koja nemaju kapaciteta i osoblja za baviti se složenim procedurama korištenja mjera, stoga te procedure iz perspektive poslodavaca treba maksimalno pojednostaviti.

- 4. Na koji način i u kojoj mjeri IZM doprinosi postizanju općeg cilja održive integracije mladih na tržište rada OPULJP-a? Na koji način IZM doprinosi rješavanju problema mladih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavaju (pripadnici tzv. NEET skupine)?**

Ovo pitanje predstavlja zaključak pitanja 6 i 7, budući da su upravo status korisnika nakon provedbe mjere te kvaliteta dobivenih ponuda glavni indikator postizanja općeg cilja – održive integracije mladih na tržište rada, stoga će u zaključnom poglavljtu između ostalog biti dan odgovor i na ovo pitanje.

5. Jesu li IZM sredstva utrošena na one kojima je potpora najpotrebnija? Jesu li osobe u nepovoljnem položaju, marginalizirane skupine i osobe koje napuštaju obrazovanje bez kvalifikacija obuhvaćene kao dio ciljnih skupina? Jesu li predmetne ciljne skupine obuhvaćene sukladno planiranom?

Prvi aspekt razumijevanja na koji je način intervencija uključila ranjive skupine, kao što je dosadašnjom analizom već prikazano, odnosi se na to da je **intervencija primarno bila usmjereni na registrirane nezaposlene te u ovom ciklusu nije uključivale i neaktivne**, kao drugu ključnu pod-skupinu pripadnika NEET skupine, iako je ova skupina bilo inicijalno predviđena OP ULJP-om 2014.-2020. za financiranje iz IZM-a. Ograničenje u inicijalnom oblikovanju intervencije u odnosu na ovu podskupinu ranjivih mladih vezano je i uz razvoj sustava za praćenje mladih u NEET skupini, uključujući neaktivne, što je od ključnih institucionalnih dionika viđeno kao osnova, odnosno preuvjet za daljnje planiranje intervencija u ovom području. Naime, preliminarni uvidi o neaktivnom dijelu NEET populacije mladih u RH dostupni su tek od sredine 2018. godine, iako planirani još 2014. godine, i to kroz izradu studije pod nazivom „Analiza stanja i preporuke za razvoj dalnjih aktivnosti za osobe u NEET statusu“, financirane iz ESF-a. Navedena studija predstavlja vrijedan, ali tek inicijalni korak u analizi koje su trenutne mogućnosti i nedostaci postojećih baza podataka u identificiranju mladih u skupini NEET, donoseći niz preporuka za unaprjeđenje ulaznih podataka o ovoj skupini. U međuvremenu, do trenutka novih mogućnosti kroz sustav za praćenje, i sam OP ULJP 2014. – 2020. predviđio je unutar IZM alokacije pripremu društveno inovativnih projekata, različitih aktivnosti umjerenih na neaktivne nezaposlene osobe te povećanje njihove zapošljivosti i zaposlenja, iako iste nisu razvijane u ovom intervencijskom ciklusu.

Drugo, već samim programiranjem intervencija unutar OP ULJP 2014.-2020., u inicijalnoj fazi **učinjene su dvije strateške odluke kojima se dodatno prilagodilo tadašnjem stanju na hrvatskom tržištu rada**. Naime, donesena je **odлуka da se unutar IZM-a definicija mladih proširi s 15-24 na 15-29 godina**, na temelju razumijevanja da RH ima veći broj mladih koji su nezaposleni, a nisu u sustavu obrazovanja ili sposobljavanja u dobroj skupini od 25-29 (u udjelu od 26,3%), od prioritetne dobne skupine EU-a koja je 15-24 (18,6%)⁵¹. Isto tako, paralelnim programiranjem sredstava iz ESF-a za dugotrajno nezaposlene kojima nije bilo omogućeno financiranje iz specifičnog cilja 8.ii.1./IZM, također je omogućena finansijska podrška HZZ-u za plasman mjera aktivne politike zapošljavanja ovoj pod-skupini mladih.

Treći važan aspekt u razumijevanju pristupa ranjivim skupinama je **u pogledu mladih koji napuštaju obrazovanje**. Naime, uslijed više konceptualnih izmjena pristupa, Ministarstvo znanosti i obrazovanja do završetka izrade ove evaluacije nije plasiralo svoju intervenciju planiranu unutar IZM-a, što znači da u dosadašnjem provedbi, iako planirani, još uvijek nisu uključeni mladi koji napuštaju obrazovanje bez kvalifikacije. Čak i u slučaju provedbe ovih natječaja, a budući da je njihova provedba moguća jedino putem posrednika (visoko-

⁵¹ OP ULJP 2014.-2020., str. 46.

obrazovnih ustanova), a ne direktnom dodjelom fizičkim osobama kao u slučaju mjera u nadležnosti HZZ-a, nova saznanja o regionalnoj rasprostranjenosti ili studijskih područja posebno ranjivih pripremnika NEET skupine bitan su faktor u dodatnom stimuliranju određenih tipova projekta.

Četvrti, vezano pak za **pristup marginaliziranih skupina dostupnim mjerama aktivne politike zapošljavanja u nadležnosti HZZ-a**, svim mladima su bile pružene jednake šanse za korištenje mjera, no niti jedna skupina nije dodatno poticana, osim u smislu formalnih uvjeta o državnim potporama što je u slučaju potpora za zapošljavanje značilo da osobe s invaliditetom imaju omogućen veći intenzitet potpore (75% nasuprot 50% za ostale sudionike). Određeni vid dodatne usmjerenosti na marginalizirane skupine vidljiv je uključivanjem mjere javnog rada u dostupne mjere unutar ove intervencije, koje su najčešće upućene najteže zapošljivim osobama, kao privremeno novostvoreno radno mjesto s ciljem aktivacije. Kao što je detaljnije prikazano unutar evaluacijskog pitanja broj 8., mjera javnih radova planirana je od 5% ukupnih mjera u slučaju ESF-faza 2, do najvećeg udjela od 22% za ESF – faza 1.

Također, analiza monitoring podataka govori da je u slučaju IZM-a u intervenciju uključeno 14% osoba s prebivalištem / boravištem u ruralnom području (co19), te 1% do 5% osoba koje pripadaju drugim kategorijama marginaliziranih osoba (Tablica 19). U slučaju ESF-a udio osoba s prebivalištem / boravištem u ruralnom području (co19) je 39%, a u odnosu na IZM je i nešto veći udio i drugih pripadnika ranjivih skupina.

Tablica 19. IZM - Ukupni broj pripadnika ranjivih skupina u svim intervencijama

	N	%
Osobe s prebivalištem / boravištem u ruralnom području (co19)	3582	14%
Ostale osobe u nepovoljnem položaju (co17)	1927	5%
Pripadnost nacionalnoj manjini (co15)	182	1%
Osobe s invaliditetom (co16)	93	1%
Osobe stranog podrijetla (co15) i migrant (co15)	75	0%
Beskućnik ili osoba pogodena socijalnom isključenošću u pogledu stanovanja (co18)	9	0%

Tablica 20. ESF - Ukupni broj pripadnika ranjivih skupina u svim intervencijama⁵²

	N	%
Osobe s prebivalištem / boravištem u ruralnom području (co19)	1962	39%
Ostale osobe u nepovoljnem položaju (co17)	712	14%
Osobe s invaliditetom (co16)	254	5%
Pripadnost nacionalnoj manjini (co15)	177	4%
Osobe stranog podrijetla (co15) i migrant (co15)	14	0%
Beskućnik ili osoba pogodena socijalnom isključenošću u pogledu stanovanja (co18)	8	0%

⁵² Kako jedna osoba može biti pripadnik više ranjivih skupina, rezultati u ovoj tablici ne mogu se prikazati kao udio ranjivih osoba u ukupnom broju sudionika.

Ukoliko se podaci analiziraju na razini mjera, vidimo da je među sudionicima IZM-a – mjere SOR, $\frac{1}{4}$ onih koji pripadaju najmanje jednoj od ranjivih skupina. Među sudionicima ESF-a u svim je mjerama zamjetan udio onih koji pripadaju najmanje jednoj od ranjivih skupina, a najviše među sudionicima obrazovanja i javnih radova.

Tablica 21. IZM - Ukupni broj pripadnika ranjivih skupina po mjerama – odvojeno prikazan udio osoba koji su pripadnici najmanje jedne ranjive skupine i osobe s prebivalištem / boravištem u ruralnom području koji nisu pripadnici neke druge ranjive skupine

	Pripadnici ranjivih skupina ⁵³		Osobe s prebivalištem / boravištem u ruralnom području koji nisu pripadnici neke druge ranjive skupine ⁵⁴		Ukupni broj sudionika
Mjera	N	%	N	%	N
Javni radovi za mlade	29	7%	158	41%	390
Potpore za zapošljavanje mladih	48	3%	689	39%	1736
SOR	2967	25%	2084	17%	12030
UKUPNO	3044	21%	2931	21%	14204

Tablica 22. ESF - Ukupni broj pripadnika ranjivih skupina po mjerama – odvojeno prikazan udio osoba koji su pripadnici najmanje jedne ranjive skupine i osobe s prebivalištem / boravištem u ruralnom području koji nisu pripadnici neke druge ranjive skupine

	Pripadnici ranjivih skupina		Osobe s prebivalištem / boravištem u ruralnom području koji nisu pripadnici neke druge ranjive skupine		Ukupni broj sudionika
Mjera	N	%	N	%	N
Javni radovi za mlade	471	43%	256	24%	1088
Obrazovanje nezaposlenih	354	57%	2	0,3%	617
Potpore za zapošljavanje mladih	247	19%	246	19%	1300
SOR	227	12%	660	34%	1968
UKUPNO	1302	26%	1164	23%	4973

Konačno, u raspravama o usmjeravanju sredstava, postavlja se uvijek **pitanje jesu li sredstva upotrijebljena na one kojima su najpotrebnija**, često opisano terminima „mrtvi teret“ i „ubiranje vrhnja“. Radi se o konceptima koji kritički propituju jesu li sredstva utrošena zapravo na one kojima nisu niti bila potrebna, u smislu da bi se sudionici mjera zaposlili i bez sudjelovanja u mjeri, tj. bez tog finansijskog poticaja, pa time predstavljaju „mrtvi teret“, odnosno da se događa „obiranje vrhnja“ u kojem od svih onih koji udovoljavaju kriterijima za

⁵³ Udio osoba koje pripadaju najmanje jednoj od ranjivih skupina u ukupnom broju polaznika.

⁵⁴ Udio osoba s prebivalištem/boravištem u ruralnom području koji istovremeno ne pripadaju nijednoj drugoj ranjivoj skupini u ukupnom broju sudionika.

korištenje mjere upravo *najbolji* i najviše koriste mjere. Ovi koncepti sami po sebi nisu jednostavno mjerljivi i njihovo mjerjenje bi uključivalo praćenje složenog niza obilježja osoba prijavljenih na HZZ, pri čemu bi standardna obilježja koja se sustavno prate prilikom prijavljivanja na HZZ (kao što su npr. ona o stupnju obrazovanja) nužno trebalo nadopuniti tzv. „mekim obilježjima“ koja se odnose na proaktivnost nezaposlene osobe odnosno razinu njezine aktivnosti na tržištu rada (npr. na koje sve načine osoba traži posao), vještina samo-prezentacije poslodavcima, motiviranost i slično. Kako takvi podaci o sudionicima mjera, ali i onima koji nisu ušli u mjere nisu dostupni za potrebe ove evaluacije, procjena pojave fenomena „*mrtvog tereta i ubiranja vrhnja*“ dijelom se operacionalizirala i utvrdila anketnim upitnikom među sudionicima mjera.

Naime, prema prikupljenim anketnim podacima možemo pretpostaviti da je u ovim mjerama sudjelovalo oko 10% do 20% onih koji bi vrlo vjerojatno pronašli posao i bez sudjelovanja u mjerama. Radi se o sudionicima koji ističu potpuno slaganje sa sljedećim tvrdnjama: *I da nisam radio/la taj posao, tj. sudjelovao/la u toj mjeri mogao/la bih si pronaći zadovoljavajući posao* (8%) te *Mislim da sam propustio/la dobre prilike za drugi posao dok sam bio/la na tom poslu, tj. u toj mjeri* (22,6%), odnosno koji istovremeno ističu neslaganje s tvrdnjama: *Radeći taj posao povećalo mi se samopouzdanje za traženje drugog posla* (15%) te *Taj posao mi je bio jako važan za stjecanje potrebnog ili novog profesionalnog iskustva* (13%).

Iz perspektive poslodavaca, udio „mrtvog tereta“ je možda čak i viši. Naime, čak $\frac{1}{3}$ poslodavaca navodi kako su osobe koje su kod njih koristile mjeru poznavali i ranije, imali su ih namjeru zaposliti te su ih stoga uputili da se prijave na Zavod kako bi ostvarili pravo na mjeru. Drugim riječima, visok je udio onih koje bismo mogli okarakterizirati kao „mrtav teret“ jer je poslodavac spomenutu osobu ionako namjeravao zaposliti.

Zaključno u osvrtu na ovo istraživačko pitanje, predmetne intervencije su djelomično uspjele uključiti posebno ranjive skupine mladih. Prilikom planiranja intervencije, pozitivni aspekt je proširenje dobne skupine mladih prihvativ za korištenje mjere s obzirom na tada dostupne podatke o strukturi mladih u NEET skupini po dobi, kao i uspostave prateće, komplementarne intervencije za dugotrajno nezaposlene, financirane iz ESF-a. S druge strane, u ovom ciklusu nije učinjen iskorak prema neaktivnim mladima unutar NEET skupine, iako je izričito inicialno planirano za financiranje unutar IZM alokacije. Nadalje, zbog izazova u operacionalizaciji pristupa, do provedbe ove evaluacije nisu plasirani natječaji za mlade koji izlaze iz obrazovanja bez kvalifikacije, što je također previđeno IZM intervencijom unutar OP ULJP-om 2014.-2020. te Garancijom za mlade.

6. Jesu li IZM sudionici po napuštanju intervencije zaposleni, u nastavku obrazovanja, treninga, naukovanja ili pripravnštva? Ukoliko ne, navesti razlog?

Kako tijekom provedbe ove evaluacije nisu bili dostupni potpuni interni monitoring podaci HZZ-a, potrebni za analizu statusa sudionika nakon sudjelovanja, što uključuje period do 4 tjedna od završetka mjere, obrađeni su podaci prikupljeni anketnim istraživanjem. Naime, podaci apstrahirani iz internih monitoring podataka prikazani u tablicama u nastavku uzeti su iz narativnog dijela ZNS-a.

Tablica 23. Prikaz ciljane i trenutno ostvarene vrijednosti statusa pokazatelja sudionika *nakon sudjelovanja* prema monitoring podacima za IZM-faza 1

Izvedeni pokazatelj	Ciljana vrijednost	Trenutno ostvarena vrijednost
Udio nezaposlenih sudionika koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja (CR02) u ukupnom broju nezaposlenih obuhvaćenih intervencijom (SoY07)	40% (11362 / 28318)	Nepoznato uslijed izvještenih poteškoća s prikupljanjem vrijednosti CR02
Udio nezaposlenih sudionika koji se obrazuju/osposobljavaju, stječu kvalifikaciju ili imaju posao, uključujući samozaposlene po prestanku sudjelovanja (CR03) u ukupnom broju nezaposlenih obuhvaćenih intervencijom (SoY07)	36% (10330 / 28318)	Nepoznato uslijed izvještenih poteškoća s prikupljanjem vrijednosti CR03

Tablica 24. Prikaz ciljane i trenutno ostvarene vrijednosti pokazatelja statusa sudionika *nakon sudjelovanja* prema monitoring podacima za ESF-faza 1

Izvedeni pokazatelj	Ciljana vrijednost	Trenutno ostvarena vrijednost	Napomena
Udio sudionika koji imaju posao, uključujući samozaposlene po prestanku sudjelovanja (CR04) u ukupnom broju dugotrajno nezaposlenih (CO02) obuhvaćenih intervencijom	26% (942/3692)	36%	Ukupni ciljani broj sudionika planiran ovom intervencijom zadnjim Dodatkom Ugovora je povećan, iako nisu istovremeno povećane željene vrijednosti pokazatelja, stoga navedene ciljane i ostvarene vrijednosti treba tumačiti s dodatnom rezervom.
Udio dugotrajno nezaposlenih sudionika koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja (SR104) u ukupnom broju dugotrajno nezaposlenih (CO02) obuhvaćenih intervencijom	28% (1036/3692)	32%	

Prema prikupljenim podacima anketom provedenom na prigodnom uzorku sudionika, po napuštanju intervencije sudionici su bili u sljedećem statusu:

U slučaju IZM intervencije, faza 1:

- Oko 37% sudionika bili su zaposleni, od toga 7% njih je prekinulo intervenciju ranije kako bi se zaposlili, dok ih je 30% prihvatiло ponudu za posao u roku od 30 dana nakon izlaska iz mjere;
- Oko 1% sudionika bilo je u nastavku obrazovanja;
- Nešto više od 60% ih po izlasku iz intervencije nisu bili zaposleni.

Navedeno sugerira **dosezanje ciljane vrijednosti planirane intervencijom od 36%-40% koji nisu više u NEET statusu.**

U slučaju ESF intervencije, faza 1:

- Oko 20% sudionika bili su zaposleni, od toga ih je 1% prekinulo intervenciju ranije kako bi se zaposlili, a 19% njih prihvatali su ponudu za posao u roku od 30 dana nakon izlaska iz mjere;
- Oko 1% sudionika bio je u nastavku obrazovanja;
- Nešto više od 79% njih po izlasku iz intervencije nisu bili zaposleni.

Navedeno sugerira da u **ovom trenutku nije dosegнута ciljana vrijednost postavljena planiranim intervencijom od 28% onih koji nisu više u NEET statusu.**

Tablica 25. Status sudionika po napuštanju intervencije – podaci prikupljeni anketom na prigodnom uzorku sudionika

Ishod	Razlozi	Ukupno IZM + ESF faza 1 i faza 2		IZM faza 1		ESF Faza 1 i Faza 2		ESF Faza 1	
		N	%	N	%	N	%	N	%
7% Prekinuli intervenciju kako bi se zaposlili	Izašli iz intervencije ranije jer su se zaposlili kod poslodavca kod kojeg su bili u mjeri	33	2%	32	2%	1	0%	1	0%
	Izašli iz intervencije ranije jer su se zaposlili kod nekog drugog poslodavca kojem su se javili na natječaj	63	4%	60	4%	3	1%	3	1%
	Izašli iz intervencije ranije jer su dobili i prihvatali ponudu za posao od nekog drugog	17	1%	16	1%	1	0%	1	0%
4,5% Prekinuli intervenciju, no razlog nije bilo zaposlenje	Izašli iz intervencije ranije zbog nezadovoljstva poslodavcem	34	2%	30	2%	4	1%	4	1%
	Izašli iz intervencije ranije zbog osobnih razloga (trudnoća, bolest, preseljenje)	23	1,4%	19	1%	4	1%	1	0%
	Izašli iz intervencije ranije jer su dobili otkaz ugovora od strane poslodavca	8	0,5%	6	0%	2	1%		
	Izašli iz intervencije ranije zbog nastavka školovanja	8	0,5%	7	1%	1	0%	2	1%
	Izašli iz intervencije ranije jer su odlučili otići u inozemstvo	6	0,4%	6	0%				
28% Završili intervenciju, i prihvatali ponudu za posao u roku od 30 dana nakon izlaska	Završili intervenciju, dobili i prihvatali ponudu poslodavca kod kojeg su bili u mjeri, u roku od 30 dana nakon izlaska	382	23%	334	25%	48	14%	39	14%
	Završili mjeru, dobili i prihvatali ponudu nekog drugog poslodavca, u roku od 30 dana nakon izlaska	86	5%	71	5%	15	4%	13	5%
3,5% Završili intervenciju, i dobili ponudu, no nisu prihvatali dobivenu ponudu za posao u roku od 30 dana nakon izlaska	Dobili su ponudu, ali nisu ju prihvatali jer su odlučili nastaviti školovanje	7	0,4%	6	0%	1	0%	1	0%
	Dobili su ponudu, ali nisu ju prihvatali jer su odlučili otići u inozemstvo	8	0,5%	7	1%	1	0%	1	0%
	Dobili su ponudu, ali nisu ju prihvatali iz drugih razloga (nezadovoljstvo ponudom i/ili osobni razlozi)	52	3%	42	3%	10	3%	8	3%
57% Nisu dobili ponudu za posao u roku od 30 dana nakon izlaska	Nisu dobili niti jednu ponudu po završetku mjere	965	57%	701	52%	264	74%	206	73%
	Ukupno	1692	100%	1337	100%	355	100%	281	100%

Vezano pak za status sudionika 6 mjeseci nakon sudjelovanja, u tablicama u nastavku prikazane su vrijednosti na temelju internih monitoring podataka HZZ-a prema narativnom dijelu ZNS-a.

Tablica 26. Prikaz ciljane i trenutno ostvarene vrijednosti pokazatelja statusa sudionika 6 mjeseci nakon sudjelovanja prema monitoring podacima za IZM-faza 1

Izvedeni pokazatelj	Ciljana vrijednost	Trenutno ostvarena vrijednost
Udio sudionika koji imaju posao 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (CR11) u ukupnom broju nezaposlenih (SoY07) obuhvaćenih intervencijom	48% (13637 / 28318)	57%

Tablica 27. Prikaz ciljane i trenutno ostvarene vrijednosti pokazatelja statusa sudionika 6 mjeseci nakon sudjelovanja prema monitoring podacima za ESF-faza 1

Izvedeni pokazatelj	Ciljana vrijednost	Trenutno ostvarena vrijednost	Napomena
Udio sudionika koji imaju posao, uključujući samozaposlene, 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (CR06) u ukupnom broju dugotrajno nezaposlenih obuhvaćenih intervencijom (CO02)	38% (1394 / 3692)	50%	Ukupni ciljani broj sudionika planiran ovom intervencijom zadnjim Dodatkom Ugovora je povećan, iako nisu korigirane željene vrijednosti pokazatelja, stoga navedene ciljane i ostvarene vrijednosti treba tumačiti s rezervom.

Što se tiče nalaza anketnog istraživanja na prigodnom uzorku (tablice u nastavku), oni pokazuju da je 6 mjeseci nakon intervencije među onima koji su sudjelovali u IZM intervencijama **68% sudionika zaposleno, a 4% ih je u nastavku obrazovanja**. U usporedbi s monitoring podacima, to predstavlja i veći udio od 57% zaposlenih koji je zabilježen u okviru monitoring podataka. Gledano na razini pojedine mjere, anketno istraživanje na prigodnom uzorku navodi da je među onima koji su sudjelovali u Potporama za zapošljavanje mlađih njih $\frac{4}{5}$ zaposleno u razdoblju 6 mjeseci nakon mjere, dok ih je među onima koji su sudjelovali u mjeri SOR zaposleno oko $\frac{2}{3}$ ⁵⁵.

Što se tiče ESF intervencije, prema nalazima anketnog istraživanja na prigodnom uzorku, sudionici ove intervencije su u otprilike 50% slučajeva zaposleni nakon mjere te ih se 2% nalazi u nastavku obrazovanja, što je u skladu s monitoring podacima, iako, iste treba gledati s dozom rezerve u skladu s ranije istaknutom napomenom. Što se tiče nalaza analize anketnih podataka prema pojedinim mjerama, obuhvaćen je premali broj sudionika svake od pojedinih mjera da bi se mogli donijeti nedvojbeni zaključci, no može se izdvojiti nalaz da je među sudionicima

⁵⁵ Anketnim istraživanje je obuhvaćen premali broj sudionika javnih radova stoga za ovu mjeru nije komentiran status 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere, no podaci su prikazani u tablici.

Potpore za zapošljavanje mladih ponovno najveći udio (%) onih koji su zaposleni 6 mjeseci nakon sudjelovanja u intervenciji.

Zaključno, iako zbog malog broja ispitanika u pojedinih mjerama nalaze prema mjerama treba promatrati s oprezom i kao moguće tendencije, istovremeno treba spomenuti i to da ovi nalazi korespondiraju s nalazima protučinjenične evaluacije prezentirane u nastavku izvještaja, koja je također ukazala na zaključak o Potporama za zapošljavanje mladih kao mjeri koja je rezultirala pozitivnijim ishodom nego druge mjere.

Tablica 28. Status sudionika 6 mjeseci po napuštanju intervencije – podaci prikupljeni anketom na prigodnom uzorku sudionika

		Ukupno IZM + ESF faza 1 i faza 2		IZM Faza 1		ESF Faza 1 i Faza 2		ESF Faza 1	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Zaposlen 6 mjeseci nakon mjere	Zaposlen	1074	63%	906	68%	168	47%	138	49%
	U nastavku obrazovanja	36	3%	30	4%	6	2%	5	2%
	Nezaposlen	528	30%	361	25%	167	47%	127	45%
	Bez odgovora	54	3%	40	3%	14	4%	11	4%
	Ukupno	1692	100%	1337	100%	355	100%	281	100%

Tablica 29. Status sudionika 6 mjeseci po napuštanju intervencije – prema mjerama – podaci prikupljeni anketom na prigodnom uzorku sudionika

		IZM								ESF							
		SOR		Potpore za zapošljavanje mladih		Javni radovi za mlade		SOR		Potpore za zapošljavanje mladih		Javni radovi za mlade		Obrazovanje za mlade			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Zaposlen 6 mjeseci nakon mjere	Zaposlen	1074	63%	839	67%	52	81%	15	56%	60	52%	31	84%	28	39%	19	33%
	U nastavku obrazovanja	36	3%	28	4%	1	5%	1	5%	2	1%	0	0%	2	3%	2	4%
	Nezaposlen	528	30%	345	26%	6	6%	10	36%	52	46%	3	8%	40	56%	31	54%
	Bez odgovora	54	3%	34	3%	5	8%	1	4%	2	2%	3	8%	1	1%	5	9%
	Ukupno	1692	100%	1246	100%	64	100%	27	100%	116	100%	37	100%	71	100%	57	100%

7. Kakva je kvaliteta ponuda koju su sudionici po okončanju IZM intervencije dobili?

Tijekom 2015. godine, Europski revizorski sud objavio je Tematsko izvješće⁵⁶ o potpori Komisije državama članicama u provedbi programa „Garancija za mlade”. U tom izvješću utvrđena su tri glavna rizika za djelotvornu provedbu tog programa, od kojih je jedan **način na koji se definira kvalitetna ponuda**. Prema Tematskom izvješću Europskog revizorskog suda iz 2017. godine o procjeni programa „Garancija za mlade” i Inicijative za zapošljavanje mladih, Hrvatska u trenutku revizije, provedene u 2016. godini, nije imala usvojenu definiciju kvalitetne ponude, a koja je naknadno dodana u revidirani Plan implementacije Garancije za mlade 2017. godine. Stoga je u sklopu ove evaluacije Vodič za provedbu Inicijative za zapošljavanje mladih predstavljao okvir za izradu anketnih pitanja koja se odnose na kvalitetu ponuda koju su sudionici po okončanju intervencije dobili.

Shodno navedenim smjernicama, operacionalizacija anketnih pitanja vođena je premisom da je kvalitetu ponuda za zapošljavanje moguće procijeniti na sljedeće načine:

- karakteristike same ponude za zapošljavanje, npr.
  - duljina ugovora: na određeno ili neodređeno vrijeme,
  - na dio radnog vremena ili puno radno vrijeme,
  - želi li sudionik raditi na samo dio radnog vremena
  - visina plaće
  - razina i vrsta potrebne kvalifikacije
  - dostupnost dodatnih obuka za posao
- relevantnost potreba sudionika, odnosno odgovara li ponuda potrebama ili situaciji kako ju vidi sudionik s obzirom na:
  - dob
  - status na tržištu rada
  - razinu vještina / kvalifikacija
  - prijašnje radno iskustvo
  - prijašnja razdoblja nezaposlenosti / neaktivnosti
  - sastav kućanstva (eng. *joblessness*)
  - jesu li samohrani roditelji
- ishodi za tržište rada dobiveni ponudom, nakon određenog razdoblja; te
- udio ponuda koje nisu prihvачene ili su prerano odbačene.

Prema prikupljenim anketnim podacima na prigodnom uzorku (gleđajući ukupno za IZM i ESF intervenciju) kvaliteta zaprimljenih ponuda je na relativno zadovoljavajućoj razini. Udio onih koji danas još uvijek rade na poslu za koji su prihvatali ponudu po izlasku iz intervencije je oko 62%, a oko 14% njih je na tom poslu ostalo više od godinu dana. Što se tiče **udjela ponuda koje**

⁵⁶ Tematsko izvješće br. 3/2015 „Jamstvo za mlade EU-a: poduzeti su prvi koraci, no rizici u provedbi tek predstoje“ (<http://eca.europa.eu>).

nisu prihvaćene on je oko 5% ako uzmemo u obzir one koji su prekinuli intervenciju jer nisu bili zadovoljni poslodavcem, te one koji su završili intervenciju, no nisu prihvatali ponudu koju su dobili nakon toga iz razloga što im ona nije odgovarala. Dodatno, oko **12% onih koji su prihvatali ponudu** za posao po završetku intervencije ostali su na tom poslu **kraće od 6 mjeseci**. Zaključno, **u slučaju ¾ onih koji su po izlasku iz intervencije dobili ponudu za posao, te ponude nisu bile prerano odbačene**⁵⁷.

U prilog tome da su sudionici intervencija dobili relativno kvalitetne ponude idu i podaci koji govore o karakteristikama posla. Tako je:

- 94% njih dobilo posao s punim radnim vremenom;
- Oko 40% ih je 100% vremena na tom poslu radilo stručne poslove, a dodatnih 43% je između 60% i 90% vremena radilo stručne poslove, dakle preko 80% njih kaže da su većinu vremena ili sve vrijeme obavljali radne zadatke za koje smatraju da ih obavlja osoba na radnom mjestu njihove razine kvalifikacije i područja djelatnosti. Manje od 10% ih je navelo da su pretežno obavljali radne zadatke isključivo pomoćne naravi koji ne odgovaraju njihovoj kvalifikaciji ili struci;
- 70% njih je uglavnom ili u potpunosti (bilo) zadovoljno na tom poslu, a isto toliko taj posao opisuju kao „pristojan posao“.

Pozitivan nalaz predstavlja i podatak da je 97% sudionika bilo zaposleno temeljem ugovora o radu, no s druge strane slabiji aspekt ovog nalaza predstavlja činjenica da je samo 42% od toga bilo zaposleno na neodređeno vrijeme, dok ih je 55% bilo zaposleno na određeno vrijeme. Također, tek polovica ih navodi da je plaća (bila) u skladu s njihovim očekivanjima za plaću na takvom radnom mjestu. Također nije previsok niti udio onih (46%) kojima je na tom poslu omogućeno dodatno stručno obrazovanje, treninzi i sl. Također, otprilike ¼ sudionika koji su prihvatali ponudu za posao navodi da im radni zadaci koje obavljaju na tom poslu nisu omogućili priliku za napredovanje. Nadalje, samo je 55% sudionika navelo da je taj posao u potpunosti zadovoljavao financijske potrebe njihovog kućanstva, više od ½ ih navodi da posao nije zadovoljavao njihove specifične potrebe s obzirom na npr. invaliditet, samohrano roditeljstvo i slično.

Što se tiče ocjene kvalitete ponude u smislu odgovara li ona potrebama sudionika ,ocjene su vrlo pozitivne:

- Preko 80% sudionika navodi da su radni zadaci na tom poslu zahtijevali od njih odgovarajuću razinu odgovornosti, kompetencija, znanja, vještina i sposobnosti te da su u skladu s njihovom strukom
- Između 60% i 70% njih tvrdi da su radni zadaci na tom poslu praktična primjena znanja stečenog njihovim obrazovanjem te da su bili u skladu s njihovim prethodnim iskustvom

---

⁵⁷ Vodič za provedbu Inicijative za zapošljavanje mladih koji je predstavljao okvir za izradu anketnih pitanja na ovaj način definira „prerano odbačene ponude“.

- Oko 75% (ESF), odnosno 85% (IZM) njih smatra da im taj posao odgovara s obzirom na duljinu prethodne nezaposlenosti, a u visokom postotku smatraju i da posao odgovara njihovoj dobi

Tablica 30. Koliko ste „ozbiljnih“ ponuda za zaposlenje primili u roku od 30 dana nakon završetka mjere?

	N	%
Jednu	445	83%
Dvije	65	12%
Tri	18	3%
Četiri	2	0%
Pet	2	0%
Šest	1	0%
Sedam	1	0%
Devet	1	0%
Total	535	100%

Tablica 31. Navedite na koje ste sve načine primili „ozbiljne“ ponude u roku od 30 dana nakon završetka mjere?

	N	%
Broj ispitanika	535	100%
Od poslodavca kod kojeg sam bio u mjeri dobio-la sam ponudu da ostanem raditi kod njega	438	82%
Od nekog drugog poslodavca kojem sam ja direktno poslao-la svoje kontakte-molbu-prijavu na natječaj	123	23%
Preko referenta iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)	21	4%
Preko agencija i servisa za zapošljavanje (npr. Adecco, MojPosao.hr, Posao.hr)	27	5%
Preko LinkedIn-a	16	3%
Poslodavac je mene osobno kontaktirao	14	3%
Putem Facebooka	11	2%
Preko preporuke	9	2%

Tablica 32. U kojoj mjeri biste taj posao opisali kao „pristojan posao“? Pod terminom „pristojan“ mislimo na to je li taj posao bio u skladu s Vašim očekivanjima o tome što je Vama osobno „pristojan“, tj. „dobar“ posao, bilo u terminu radnih uvjeta, plaće, duljine radnog vremena, potrebnih vještina i znanja, opisa radnih zadataka, sigurnosti radnog mjesta, mogućnosti napredovanja, je li u vašoj struci ili ne, i slično. Dakle, u odnosu na Vaša očekivanja o tome što je „pristojan“ posao, u kojoj mjeri biste taj posao opisali takvim?

	Ukupno		IZM		ESF	
	N	%	N	%	N	%
Nimalo	18	3%	15	3%	3	4%
U maloj mjeri	41	7%	39	8%	2	3%
Osrednje	121	21%	106	21%	15	22%
Uglavnom da	231	40%	207	40%	24	35%
U potpunosti	170	29%	146	28%	24	35%
Ukupno	581	100%	513	100%	68	100%

Tablica 33. Općenito govoreći, koliko ste (bili) zadovoljni na tom poslu?

	Ukupno		IZM		ESF	
	N	%	N	%	N	%
Uopće nisam (bio) zadovoljan	21	4%	17	3%	4	6%
Uglavnom nisam (bio) zadovoljan	36	6%	33	6%	3	4%
Osrednje	119	20%	113	22%	6	9%
Uglavnom sam (bio) zadovoljan	265	46%	230	45%	35	51%
U potpunosti sam (bio) zadovoljan	140	24%	120	23%	20	29%
Ukupno	581	100%	513	100%	68	100%

Tablica 34. O kojoj se vrsti zaposlenja radi(lo) na tom poslu koji ste prihvatili u roku od 30 dana nakon završetka mјere? Jeste li na tom poslu:

	Ukupno		IZM		ESF	
	N	%	N	%	N	%
(Bili) Zaposleni na neodređeno vrijeme temeljem ugovora	242	42%	208	41%	34	50%
(Bili) Zaposleni na određeno vrijeme temeljem ugovora	321	55%	287	56%	34	50%
(Radili) radite preko ugovora o djelu	9	2%	9	2%		
(Radili) radite preko autorskog ugovora	1	0%	1	0%		
Nešto drugo	8	1%	8	2%		
Ukupno	581	100%	513	100%	68	100%

Tablica 35. Kakvo je bilo radno vrijeme na tom poslu koji ste prihvatali u roku od 30 dana nakon završetka mjere? Je li to (bio):

	Ukupno		IZM		ESF	
	N	%	N	%	N	%
Posao s punim radnim vremenom	548	94%	485	95%	63	93%
Posao s nepunim radnim vremenom (ne prema vlastitoj preferenciji, nego nije bilo mogućnosti za zapošljavanje na puno radno vrijeme)	32	6%	28	5%	4	7%
Posao s nepunim radnim vremenom prema vlastitoj preferenciji					1	0%
Ukupno	581	100%	513	100%	68	100%

Tablica 36. Molim Vas procijenite sada na sljedećoj skali od 0% do 100% u kolikoj ste mjeri na tom poslu radili/radite stručne poslove?

	Ukupno		IZM		ESF	
	N	%	N	%	N	%
Manje od 50%	53	9%	51	10%	2	3%
50%	41	7%	35	7%	6	9%
Od 60% do 90%	247	43%	219	43%	28	41%
100%	240	41%	208	41%	32	47%
Ukupno	581	100%	513	100%	68	100%

Tablica 37. U kojoj mjeri Vam je na tom poslu (bilo) omogućeno dodatno stručno obrazovanje, treninzi i sl.?

	Ukupno		IZM		ESF	
	N	%	N	%	N	%
Nimalo	104	18%	91	18%	13	19%
U maloj mjeri	105	18%	93	18%	12	18%
Osrednje	108	19%	93	18%	15	22%
Uglavnom da	162	28%	143	28%	19	28%
U potpunosti	102	18%	93	18%	9	13%
Ukupno	581	100%	513	100%	68	100%

Tablica 38. U kojoj mjeri je plaća na tom poslu (koji ste prihvatali u roku od 30 dana nakon završetka mjere) (bila) u skladu s Vašim očekivanjima za plaću na takvom poslu (posao te struke, tog radnog vremena, te razine zahtjevnosti, odgovornosti i sl.)

	Ukupno		IZM		ESF	
	N	%	N	%	N	%
Nimalo	58	10%	52	10%	6	9%
U maloj mjeri	88	15%	81	16%	7	10%
Osrednje	151	26%	131	26%	20	29%
Uglavnom da	168	29%	148	29%	20	29%
U potpunosti	116	20%	101	20%	15	22%
Ukupno	581	100%	513	100%	68	100%

Tablica 39. Koliko su dugo radili ili još rade na poslu za koji su prihvatili ponudu u roku od 30 dana nakon mjere?

	Ukupno		IZM		ESF	
	N	%	N	%	N	%
Još uvijek rade	358	62%	317	62%	41	60%
Više od 2 godine	15	3%	10	2%	5	7%
Između 1 i 2 godine	62	11%	55	11%	7	10%
Između 6 i 12 mjeseci	61	10%	55	11%	6	9%
Oko 6 mjeseci	15	3%	13	3%	2	3%
Manje od 6 mjeseci	70	12%	63	12%	7	10%
Ukupno	581	100%	513	100%	68	100%

Tablica 40. U kojoj mjeri su RADNI ZADACI koje ste obavljali/obavljate na tom poslu:

	Nimalo	Osrednje	U potpunosti	Nije primjenjivo	Ukupno
... od Vas zahtijevali/zahtijevaju Vama odgovarajuću razinu odgovornosti	5%	10%	86%		100%
... od Vas zahtijevali/zahtijevaju Vama odgovarajuću razinu kompetencije-znanja-vještine-sposobnosti	7%	10%	83%		100%
... (bili) u skladu s Vašom strukom	8%	12%	80%		100%
... doprinosili/doprinose napredovanju Vaših profesionalnih vještina i kompetencija	10%	12%	78%		100%
... bili-su praktična primjena znanja stečenog Vašim obrazovanjem	15%	17%	68%		100%
... (bili) u skladu s Vašim prethodnim profesionalnim iskustvom	17%	11%	65%	7%	100%
... omogućili-omogućuju Vam priliku za napredovanje	24%	17%	58%		100%

Tablica 41a. U kojoj mjeri je ponuda za taj posao odgovarala vama i vašoj situaciji, a s obzirom na sljedeće (IZM):

	Nimalo	Osrednje	U potpunosti	Ukupno
Vašu dob	7%	8%	85%	100%
Duljinu Vaše prethodne nezaposlenosti	11%	13%	76%	100%
Zadovoljavanje finansijskih potreba Vašeg kućanstva	19%	25%	55%	100%
Zadovoljavanje Vaših specifičnih potreba s obzirom na npr. invalidnost, samohrano roditeljstvo i sl.	21%	14%	65%	100%

Tablica 41b. U kojoj mjeri je ponuda za taj posao odgovarala vama i vašoj situaciji, a s obzirom na sljedeće (ESF):

	Nimalo	Osrednje	U potpunosti	Ukupno
Vašu dob		9%	91%	100%
Duljinu Vaše prethodne nezaposlenosti	11%	5%	85%	100%
Zadovoljavanje finansijskih potreba Vašeg kućanstva	15%	31%	54%	100%
Zadovoljavanje Vaših specifičnih potreba s obzirom na npr. invalidnost, samohrano roditeljstvo i sl.	21%	12%	67%	100%

8. Je li zapošljavanje/ponude za zapošljavanje bilo vezano uz otvoreno tržište rada, zaštićena radna mjesta (zaštitne radionice) ili programa javnih radova? Je li navedeno ponuđeno kroz GZM?

Mjere aktivne politike zapošljavanja financirane iz IZM/ESF intervencija, kao što je predviđeno Garancijom za mlade, odnosile su se na **otvoreno tržište rada, zatim mjere obrazovanja i stručnog osposobljavanja te na javne radove** koje dodjeljuje HZZ. Zapošljavanje na otvorenom tržištu rada stimulirano je **potporama za zapošljavanje, potporama za samo-zapošljavanje** i u narednom periodu **također predviđenom pripravništvu**. Udio planiranih i realiziranih tipova mjera u ukupnom broju mjera unutar pojedine intervencije prikazan je u Tablici u nastavku.

Tablica 42. Udio planiranih i realiziranih tipova mjera u ukupnom broju mjera za sve intervencije

IZM - faza 1	Planirano	Udio planiranog u ukupnom broju mjera	Realizirano do 05.11.2018. (ZNS br.20)	Udio realiziranog u ukupnom broju mjera
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	18407	64%	12031	84%
Obrazovanje za mlade	1500	5%	0	0%
Potpore za zapošljavanje mladih	6120	21%	1946	14%
Javni radovi za mlade	1612	6%	395	3%
Podrška samozapošljavanju mladih	1179	4%	0	0%
UKUPNO⁵⁸	28818	100%	14372	100%

ESF - faza 1	Planirano	Udio planiranog u ukupnom broju mjera	Realizirano do 05.11.2018. (ZNS br.20)	Udio realiziranog u ukupnom broju mjera
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	1418	34%	1357	34%
Obrazovanje za mlade	642	15%	624	16%
Potpore za zapošljavanje mladih	1224	29%	1089	27%
Javni radovi za mlade	917	22%	924	23%
Podrška samozapošljavanju mladih	0	0%	0	0%
UKUPNO	4201	100%	3994	100%

⁵⁸ Rubrika UKUPNO odnosi se na zbroj svih sudionika, u okviru kojeg se broji svako sudjelovanje, bez obzira ako sudionik sudjeluje u više aktivnosti. Ovaj zbroj se razlikuje od pokazatelja u okviru kojeg se svaki sudionik broji samo jedan put, bez obzira ako sudjeluje u više aktivnosti (pri čemu broj sudionika prema posljednjim izmjenama u prosincu 2018. iznosi 28318).

IZM - faza 2	Planirano	Udio planiranog u ukupnom broju mjera
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	2885	32%
Obrazovanje za mlade	1251	14%
Potpore za zapošljavanje mladih	1258	14%
Javni radovi za mlade	521	6%
Podrška samo-zapošljavanju mladih	1035	11%
Pripravništvo u javnom sektoru	2173	24%
UKUPNO	9123	100%

ESF - faza 2	Planirano	Udio planiranog u ukupnom broju mjera	Realizirano do 15.11.2018. (ZNS br.1)	Udio realiziranog u ukupnom broju mjera
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	7621	81%	616	100%
Obrazovanje za mlade	640	7%	0	0%
Potpore za zapošljavanje mladih	169	2%	0	0%
Javni radovi za mlade	510	5%	0	0%
Pripravništvo u javnom sektoru	509	5%	0	0%
UKUPNO	9387	100%	616	100%

Iz navedenog prikaza, vidljivo je da je **mjera javnih radova planirana na razini od 5% ukupnih mjera u slučaju ESF-faza 2, do najvećeg udjela od 22% za ESF – faza 1.** Unutar IZM alokacije, u slučaju faze 1 i faze 2 javni radovi planirani su na razini 6% ukupnog broja mjera. U svim intervencijama, najveći udio se odnosi na mjeru SOR, koja, iako se realizira na otvorenom tržištu rada, ne predstavlja zapošljavanje. S druge strane, potpore za zapošljavanje, zatim potpore za samo-zapošljavanje i pripravništvo u javnom sektoru kao oblici zapošljavanja na otvorenom tržištu rada su prisutne u različitim udjelima od 2 do 29% ukupnog udjela u mjerama, ovisno o intervenciji.

Što se tiče osoba s invaliditetom, njihovo je zapošljavanje u Republici Hrvatskoj izvan otvorenog tržišta rada, odnosno po posebnim uvjetima, regulirano *Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom* (NN 157/13, 152/14, 39/18). **Rad zaštićenih i integrativnih radionica** dodatno je reguliran *Pravilnikom o zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama za zapošljavanje osoba s invaliditetom* (NN 44/2014). **Zaštitna radionica** definirana je kao ustanova ili trgovačko društvo koje osigurava zaštitna radna mjesta

za osobe s invaliditetom za koje je nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju utvrđeno da su zapošljive samo na zaštitnim radnim mjestima, uslijed 30% do 70% očekivane radne učinkovitosti. Kroz zaštićenu radionicu takvim se osobama osigurava radno mjesto u radnoj okolini prilagođenoj njihovim radnim sposobnostima i potrebama. Za razliku od **integrativnih radionica** gdje je za takav status potrebno imati zaposleno najmanje 40% osoba s invaliditetom za koje je utvrđeno da se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada, kod zaštitne radionice taj je udio najmanje 51% u odnosu na ukupan broj zaposlenih. Integrativne radionice i zaštitne radionice, ali i osobe s invaliditetom koje se zapošljavaju na otvorenom tržištu rada mogu ostvariti **pravo na subvenciju koju isplaćuje Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom**, u skladu s **Pravilnikom o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom** (NN 75/18, 120/18), no ovaj način subvencioniranja zapošljavanja izvan otvorenog tržišta rada nije bio predmet intervencija koje su evaluirane. Istovremeno zapošljavanje pod posebnim uvjetima nije posebno predviđeno Planom implementacije GZM-a iz 2014. te za period 2017.-2018. godine.

9. Koje su intervencije bile najučinkovitije, za koju ciljanu skupinu te u kojem kontekstu?

Početnim izvješćem planirano je u odgovoru na ovo pitanje usporediti rezultate obrade monitoring podataka korisnika te provedene ankete s obzirom na to koja od mjera pokazuje najbolje rezultate u vidu statusa korisnika nakon provedbe mjere i kvalitete ponude. No, uslijed činjenice da su monitoring podaci dostupni u vrijeme ove evaluacije bili nepotpuni u dijelovima koji se odnose na praćenje pokazatelja nakon sudjelovanja, te da s druge strane, u anketnom istraživanju nije prikupljen dovoljan broj sudionika svake od pojedinih mjeru, ovu analizu nije moguće provesti na taj način.

Međutim, na ovo pitanje je odgovoreno u kontekstu analize neto učinaka, odnosno protučinjenične evaluacije, a rezultati te analize nalaze se u odgovoru na evaluacijska pitanja 12 i 13. Također, na ovo evaluacijsko pitanje je djelomično već odgovoren i kroz evaluacijsko pitanje broj 6 koje donosi odgovor na pitanje o statusu sudionika 6 mjeseci nakon intervencije.

10. Koji su bili jedinični troškovi prema vrsti operacije i prema ciljnoj skupini?

Kao što je ranije spomenuto, kroz provedbu intervencije, uzimajući u obzir da se proteže kroz više kalendarskih godina, dolazilo je do izmjena jediničnih troškova po mjeri, uslijed promjena u minimalnoj prosječnoj plaći te izmjena Uvjeta i načina korištenja sredstava za provođenje mjera, koji se donose na godišnjoj razini od strane Upravnog vijeća HZZ-a. U tablici u nastavku prikazani su jedinični troškovi za svaku mjeru, kako po troškovima koje čine određeni jedinični trošak, tako i zbirno na mjesečnoj razini. Dodatkom Ugovora od 30. studenog 2018. godine, uvedena je i mogućnost tzv. pojednostavljene troškovne mogućnosti u pravdanju troškova, čime dolazi do objedinjavanja određenih stavki (primjerice, za mjeru SOR, to se odnosi na troškove obveznih osiguranja, novčane naknade i troškove prijevoza).

Tablica 43. Prikaz jediničnih troškova po tipu mjere, uz zabilježene izmjene na temelju Dodataka Ugovoru

Tip mjere	Početni Ugovor			Izmjena 20.09.2017.			Izmjena 30.11.2018.			Izmjena 05.12.2018.		
	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	Godišnje	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	Godišnje	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	Godišnje	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	Godišnje	Mjesečno
1. SOR	Obvezni doprinosi mirovinskog i zdravstvenog osiguranja			Obvezni doprinosi mirovinskog i zdravstvenog osiguranja			Obvezni doprinosi mirovinskog i zdravstvenog osiguranja i novčana pomoć	46.004,88	3.833,74	Obvezni doprinosi mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, novčana pomoć i putni troškovi	46.004,88	3.833,74
	Novčana pomoć	28.800,00	2.400,00	Novčana pomoć	31.449,60	2.620,80		-			-	
	Putni troškovi	9.000,00	750,00	Putni troškovi	7.600,00	633,33	Putni troškovi	7.600,00	633,33		-	
	-			Troškovi obrazovanja	7.000,00	583,33	Troškovi obrazovanja	7.000,00	583,33	Troškovi obrazovanja	7.000,00	583,33
	Sveukupno	49.642,92	4.136,91	Sveukupno	58.577,48	4.881,46	Sveukupno	60.604,88	5.050,41	Sveukupno	53.004,88	4.417,07
2. Obrazovanje za mlade	Na bazi prosječnog trajanja od 4 mjeseci	4 mjeseca	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 4 mjeseci	4 mjeseca	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 5 mjeseci	5 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 5 mjeseci	5 mjeseci	Mjesečno
2a) Institucionalno obrazovanje	Trošak obrazovanja	6.000,00	1.500,00	Trošak obrazovanja	6.000,00	1.500,00	Trošak obrazovanja	6.000,00	1.200,00	Trošak obrazovanja	6.000,00	1.200,00
	Novčana pomoć	4.847,28	1.211,82	Novčana pomoć	4.847,28	1.211,82	Novčana pomoć	6.879,60	1.375,92	Novčana pomoć	6.879,60	1.375,92
	Putni trošak	2.800,00	700,00	Putni trošak	2.800,00	700,00	Putni trošak	3.500,00	700,00	Putni trošak	3.500,00	700,00
	Troškovi osiguranja	611,60	152,90	Troškovi osiguranja	611,60	152,90	Troškovi osiguranja	838,10	167,62	Troškovi osiguranja	838,10	167,62
	Liječnički pregled	400,00	100,00	Liječnički pregled	350,00	87,50	Liječnički pregled	350,00	70,00	Liječnički pregled	350,00	70,00
	Sveukupno	14.658,88	3.664,72	Sveukupno	14.608,88	3.652,22	Sveukupno	17.567,70	3.513,54	Sveukupno	17.567,70	3.513,54
	Na bazi prosječnog trajanja od 6 mjeseci	6 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 6 mjeseci	6 mjeseci	Mjesečno						
2b) Ospozobljavanje na radnom mjestu	Trošak mentorstva	4.200,00	700,00	Trošak mentorstva	4.200,00	700,00	Ukinuto			Ukinuto		
	Novčana pomoć	7.270,92	1.211,82	Novčana pomoć	7.862,40	1.310,40						
	Putni trošak	4.200,00	700,00	Putni trošak	4.200,00	700,00						

	Troškovi osiguranja	917,40	152,90	Troškovi osiguranja	970,50	161,75									
	Sveukupno	16.588,32	2.764,72	Sveukupno	17.232,90	2.872,15									
3.) Potpore za zapošljavanje	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	6 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	6 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	6 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	6 mjeseci				
	Potpore			Potpore			Potpore			Potpore					
4.) Javni radovi	Na bazi prosječnog trajanja od 6 mjeseci	6 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 4 mjeseci	4 mjeseca	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 5 mjeseci	5 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 5 mjeseci	5 mjeseci				
	Trošak minimalne plaće			Trošak minimalne plaće			Trošak minimalne plaće			Trošak minimalne plaće i putni troškovi					
	Putni troškovi	21.321,96	3.553,66	Putni troškovi	15.357,88	3.839,47	Putni troškovi	20.157,25	4.031,45	Putni troškovi	20.157,25				
	Trošak edukacije (za 30% sudionika)	4.200,00	700,00	Trošak edukacije (za 30% sudionika)	4.200,00	700,00	Trošak edukacije (za 30% sudionika)	4.200,00	840,00	Trošak edukacije (za 30% sudionika)	4.200,00				
	Sveukupno	27.921,96	4.653,66	Sveukupno	21.157,88	3.526,31	Sveukupno	26.357,25	4.392,88	Sveukupno	24.357,25				
5.) Samozapošljavanje	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	12 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	12 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	12 mjeseci	Mjesečno	Na bazi prosječnog trajanja od 12 mjeseci	12 mjeseci				
	Potpore			Potpore			Potpore			Potpore					
	Start-up radionice - modul 1 ⁵⁹	12.614,72	1.051,23	<i>Ukinuto</i>				<i>Ukinuto</i>							
	Start-up radionice - modul 2	8.914,72	742,89	<i>Ukinuto</i>				<i>Ukinuto</i>							
	Start-up radionice - modul 3	5.664,72	472,06	<i>Ukinuto</i>				<i>Ukinuto</i>							
	Sveukupno 1	37.614,72	3.134,56	Sveukupno	40.000,00	3.333,33	Sveukupno	55.000,00	4.583,33	Sveukupno	60.000,00				
	Sveukupno 2	33.914,72	2.826,23												
	Sveukupno 3	30.664,72	2.555,39												

⁵⁹ Za sva tri modula, ovo uključuje trošak obrazovanja, novčanu pomoć, osiguranje i putne troškove.

Iz navedenog prikaza, vidljivo je da su jedinični troškovi mjere na mjesecnoj razini na početku provedbe intervencije bili u rasponu od 2.041,67 HRK za potporu za zapošljavanje do 4.653,66 HRK za javne radove. Zadnjom izmjenom u 2018. godini, raspon se kretao od 2.166,67 HRK za potporu za zapošljavanje do 5.000 HRK za mjeru samozapošljavanja, koja je u promatranom razdoblju ujedno i najviše povećana (s početnih 25.000 HRK potpore do 50.000 HRK, odnosno 70.000HRK za pojedine izdvojene djelatnosti).

11. Koje vrste operacija su bile najdjelotvornije i najekonomičnije?

Kako bi se procijenilo koje su vrste operacija bile najdjelotvornije i najekonomičnije, potrebno je provesti analizu troškova i koristi predmetnih mjera aktivne politike tržišta rada. U nedostatku potpunih podataka o ishodima intervencija, te istovremenu nepostojanju longitudinalnih istraživanja i pouzdanih podataka koliko se sudionika u različitim mjerama stvarno zaposlilo, koliko dugo su ostali u svijetu rada i koliki su im dohoci, učinjene su određene *ad hoc* prepostavke. Kao prepostavka o zapošljivosti u ovim procjenama uzeti su podaci dobiveni PSM metodom, odnosno podaci o neto učinku mjeru koji daju usporedbu ishoda (status 6 mjeseci nakon intervencije) između pojedinaca koji su sudjelovali u mjerama i kontrolne skupine osoba koje nisu sudjelovale u mjerama⁶⁰, a troškovi se procjenjuju ovisno o dostupnim podacima. U analizi se pozornost posvećuje stopi troška po zaposlenom korisniku, odnosno koliko jediničnog troška po korisniku treba potrošiti da se zaposli jedan korisnik 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere⁶¹.

Za početak, istražuju se troškovi IZM intervencije, i to Stručnog sposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR) te Potpora za zapošljavanje.

U tablici 44 prikazano je koliko je potrošeno sredstava za SOR, odnosno Potpore do 05.11.2018. (stupac 2), broj korisnika je prikazan u stupcu 3, dok su prosječni troškovi po korisniku u stupcu 4. Stupac 5 je razlika ukupnog postotka zaposlenih korisnika mjere na tržištu rada i uparenih nekorisnika mjere (u PSM analizi). Kada se broj korisnika mjere pomnoži s PSM prosječnim učinkom, dobiva se apsolutni neto (stupac 6). Stupac 7 pokazuje koliko je u kunama jedinični trošak mjere po ostvarenom učinku, tj. po zaposlenome, a što je izračunato dijeljenjem ukupno potrošenih sredstva s umnoškom broja korisnika mjere i prosječnog učinka PSM-a. Stopa troška po zaposlenom korisniku (koliko jediničnog troška po korisniku treba potrošiti da se zaposli jedan korisnik 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere) prikazana je u stupcu 8.

⁶⁰ Ovi podaci su detaljno prikazani u odgovoru na sljedeće evaluacijsko pitanje, broj 12

⁶¹ Literatura sugerira da je moguće ustanoviti slabljenje relativnog efekta mjere kroz vrijeme, odnosno postoje prepostavke da se učinak mjeri stabilizira od 12 do 18 mjeseci nakon izlaska iz mjere. Kako u provedbi ove evaluacije nije bilo moguće utvrditi efekt mjere u tom razdoblju, već je dostupan samo podatak o statusu 6 mjeseci nakon mjere, za potrebe ove analize korišten je neto efekt mjere samo u tom trenutku. (Matković, T., Babić, Z., Vuga, A., 2012. Evaluacija mjeru aktivne politike zapošljavanja 2009. i 2010. godine u Republici Hrvatskoj, *Revija za socijalnu politiku*, 19 (3): str. 303-336.)

Analiza pokazuje da je u promatranom razdoblju jedinični trošak mjere SOR po ostvarenom učinku bio 50.0, odnosno trebalo je potrošiti oko 50 jediničnih troškova po korisniku kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere.

Kada su u pitanju Potpore za zapošljavanje, u istom razdoblju jedinični trošak mjere iznosi 3.7, odnosno trebalo je potrošiti otprilike 3.7 jediničnih troškova po korisniku kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere.

U slučaju ESF intervencije, prikazana je analiza za Potpore za zapošljavanje. Kod ove mjere jedinični trošak mjere iznosi 12.5, odnosno trebalo je potrošiti otprilike 12.5 jediničnih troškova po korisniku kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere.

U slučaju javnih radova u obje intervencije (IZM i ESF), te u slučaju SOR-a u ESF intervenciji nije moguće izmjeriti jedinični trošak mjere po ostvarenom efektu, tj. po zaposlenome, odnosno stopu troška po zaposlenom korisniku jer u slučaju ove tri mjere ukupan potrošeni iznos uopće nije dao pozitivan efekt.

Tablica 45a. Stopa troška po zaposlenome – IZM

	Ukupna potraživanja sredstva do 05.11.2018.	Broj korisnika mjere Potraživano do 15.11.2018. (ZNS br. 13)	Prosječan trošak po korisniku	Neto efekt PSM-a 6 mj. nakon izlaska iz mjere (Razlika udjela zaposlenih između tretiranih i netretiranih)	Apsolutni neto (Broj korisnika mjere * PSM neto efekt)	Jedinični trošak mjere po ostvarenom efektu, tj. po zaposlenome (ukupna potrošena sredstva, podijeljeno s absolutnim netom)	Stopa troška po zaposlenom korisniku (koliko jediničnog troška po korisniku treba potrošiti da se zaposli jedan korisnik 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere)
Stupac	2	3	4	5	6	7	8
SOR	434.306.856,86	12031	36.098,98	0,02	241	1.804.949,12 kn	50,0
Potpore za zapošljavanje	68.615.043,08	1946	35.259,53	0,27	525	130.590,85 kn	3,7
Javni radovi	9.809.516,96	395	24.834,22	-0,13	-51	-191.032,46 kn	-7,69

Tablica 45b. Stopa troška po zaposlenome – ESF

	Ukupna potraživanja sredstva do 05.11.2018.	Broj korisnika mjere Potraživano do 15.11.2018. (ZNS br. 13)	Prosječan trošak po korisniku	Neto efekt PSM-a 12 mj. nakon izlaska iz mjere (Razlika udjela zaposlenih između tretiranih i netretiranih)	Apsolutni neto (Broj korisnika mjere * PSM neto efekt)	Jedinični trošak mjere po ostvarenom efektu, tj. po zaposlenome (ukupna potrošena sredstva, podijeljeno s absolutnim netom)	Stopa troška po zaposlenom korisniku (koliko jediničnog troška po korisniku treba potrošiti da se zaposli jedan korisnik 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere)
SOR (Faza 1 + faza 2)	87.352.345,09	1973	44.273,87	-0,35	-691	-126.496,77 kn	-2,86
Potpore za zapošljavanje	44.363.654,82	1089	40.737,98	0,08	87	509.224,69 kn	12,50
Javni radovi	26.605.633,86	924	28.793,98	-0,41	-379	-70.229,21 kn	-2,44

12. Koliki je učinak IZM potpora na mlade nezaposlene osobe u kontekstu budućih mogućnosti zapošljavanja? U kojoj mjeri su IZM potpore pridonijele ulasku na tržište rada? Kakav bi bio status pojedinaca na tržištu rada bez IZM potpora?

13. Koji je izravan učinak provedenih IZM intervencija?

Protučinjenična evaluacija korištena u odgovoru na ova pitanja odnosi se na analizu neto učinaka mjera. Neto učinci mjera procijenjeni su primjenom tehnike uparivanja prema sklonosti (eng. *Propensity score matching*). Ova je tehnika jedna od tehnika analize „protučinjeničnih“ (eng. *Counterfactual*) stanja. U nastavku je izložena opća logika u pozadini planirane analize, a potom slijedi operacionalizacija pojedinih koraka istraživanja. Sukladno općoj logici planirane analize, za skupinu pojedinaca koji su sudjelovali u mjerama izabrana je kontrolna skupina njihovih dvojnika. Kontrolna skupina sastoji se od osoba s epizodom nezaposlenosti koji nikada nisu sudjelovali u evaluiranim intervencijama. Pojedinci u kontrolnoj skupini slični su onima u skupini koja je sudjelovala u mjerama po svim dostupnim karakteristikama koje smatramo prediktorima sudjelovanja u mjerama, te istovremeno prediktorima same uspješnosti intervencijama.

PSM – Tehnika uparivanja prema sklonosti

Ideja svake protučinjenične (eng. *Counterfactual*) evaluacije je usporedba osoba ili skupina u nekom tretmanu s osobama ili skupinama koje nisu u tretmanu i koji predstavljaju kontrolnu skupinu. Na taj se način dobivaju dvije usporedive skupine i radi se o kvazi-eksperimentalnom nacrtu istraživanja. Za razliku od pravog eksperimentalnog nacrtu kod kojega se osobe po slučaju raspoređuju iz populacije u eksperimentalnu ili kontrolnu skupinu, kod kvazi-eksperimentalnog nacrtu najčešće, kao u ovoj evaluaciji, već imamo osobe ili skupine koje su u tretmanu, a zatim se pripadnici kontrolne skupine iz populacije određuju i dodjeljuju po određenim pravilima.

Provedena protučinjenična evaluacija, PSM - Uparivanje prema sklonosti sudjelovanja u mjeri (eng. *Propensity score matching*), svodi se na uparivanje osoba u intervenciji i osoba u kontrolnoj skupini prema sličnosti u *Propensity vrijednosti* (eng. *Propensity score*), te uklanjanja iz analize svih onih jedinica, osoba koji nisu upareni. PSM metoda omogućuje uravnoteživanja skupina zbog ne-slučajne selekcije osoba u tretmanu. PSM metoda uravnotežuje sve eventualne razlike u relevantnim varijablama između skupine u intervenciji i kontrolne skupine.

Kod PSM metode kritičan je odabir osoba, parnjaka, odnosno „dvojnika“, koji su po relevantnim i dostupnim varijablama najsličniji osobama u mjeri IZM/ESF, ali koji nisu sudionici mjere.

Postupak se odvija na način da se za svakog sudionika mjere u bazi kontrolne skupine (osobe koje nisu bile u mjeri) postupkom Nearest neighbour („najbliži susjed“), što je jedna od mogućih metoda uparivanja, traži barem jedna osoba koja je sudioniku slična prema relevantnim varijablama, navedenima u nastavku, osim po sudjelovanju u mjeri. Kada su za svakoga sudionika za kojega je bilo

moguće, određeni parnjaci, formirana je kontrolna skupina s kojom su uspoređivane skupine osoba u mjeri.

Usporedba ishoda se provela usporedbom statusa zaposlenosti 6. mjeseci nakon izlaska iz mjere osoba koje su bili sudionici u mjeri. Iz toga je razloga bitno imati na raspolaganju kvalitetnu i dovoljno veliku bazu ne-sudionika kako bi se iz nje mogle ekstrahirati osobe koje su u periodu kad su sudionici mjeru ulazili u mjeru, također bili nezaposleni.

Postupak *Nearest neighbour* je metoda kod koje se za svakoga sudionika traže one osobe koje su toga datuma (ili u određenom rasponu dana oko toga datuma) bile nezaposlene, te slične po ostalim varijablama sa sudionikom mjeru.

Kako nije realno očekivati da će se za sve sudionike mjera naći parnjaci, potrebno je odrediti minimalno dopušteno odstupanje, tolerancija od vrijednosti varijabli prilikom traženja parnjaka. Iz toga razloga određuje se i tolerancija koja ne treba biti niti prestroga, niti preblaga (npr. parnjak ne mora nužno biti osoba iste dobi kao i sudionik, već može biti i osoba koja je određeni broj godina mlađa ili starija, ali opet da to odstupanje, kao i odstupanja u nekoj drugoj varijabli ne bude preveliko). Ako se tolerancija postavi na 0, dolazi do prevelikog broja osoba u mjeri kojima se ne može naći parnjak, a s druge strane ako se tolerancija postavi „prelabavo“, svim sudionicima će biti određen parnjak (ili više njih), ali će razlike u relevantnim varijablama biti prevelike.

Na temelju vrijednosti relevantnih varijabli računa se rezultat/indikator prema sklonosti (PSM) te na temelju sličnosti rezultata/indikatora kod sudionika i ne-sudionika mjeru, odabire se onoga ne-sudionika u kontrolnu skupinu koji ima najbliži rezultat/indikator sudioniku mjeru.

Učinkovitost primjenjenog algoritma uparivanja provjerena je metodom koju predlažu Rosenbaum i Rubin (1985)⁶². Prema ovom pristupu, prvo se računa standardizirana razlika u postocima između prosjeka rezultata/indikatora prema sklonosti ili prediktora (na temelju modela logističke regresije) u skupini sudionika IZM/ESF intervencije te skupini ne-sudionika – SD_1 . Ove razlike dobivaju se prema sljedećoj formuli:

$$SD_1 = \frac{100(\bar{X}_T - \bar{X}_{NP})}{\sqrt{\frac{(s_T^2 + s_{NP}^2)}{2}}}$$

Pri čemu je:

$\bar{X}_T$ – prosjek ispitivane varijable (rezultat/indikator prema sklonosti ili prediktor modela logističke regresije) u skupini sudionika programa,

s_T^2 – varijanca ispitivane varijable u skupini sudionika programa

$\bar{X}_{NP}$ – prosjek ispitivane varijable (rezultat/indikator prema sklonosti ili prediktor modela logističke regresije) u skupini ne-sudionika,

s_{NP}^2 – varijanca ispitivane varijable u skupini ne-sudionika.

---

⁶² Rosenbaum, P.; Rubin, D. (1985): Constructing a control group using multivariate matched sampling methods that incorporate the propensity score. *The American Statistician* 39(1): 33–38.

Nakon toga se računaju standardizirane razlike u postocima između prosjeka rezultata/indikatora prema sklonosti i prediktora između grupe sudionika u programu i izabrane kontrolne skupine ne-sudionika – SD_2 . Ove razlike se računaju prema formuli:

$$SD_2 = \frac{100(\bar{X}_T - \bar{X}_{CG})}{\sqrt{\frac{(s_T^2 + s_{CG}^2)}{2}}}$$

Pri čemu je:

$\bar{X}_{CG}$ – prosjek ispitivane varijable (rezultat/indikator prema sklonosti ili prediktor modela logističke regresije) u kontrolnoj skupini,

s_{CG}^2 – varijanca ispitivane varijable u kontrolnoj skupini.

Kvalitetu uparivanja ocjenjujemo zadovoljavajućom ako je standardizirana razlika u postocima između prosjeka skupine u mjeri i skupine ne-sudionika (SD_1) veća nego razlika u postocima između prosjeka skupine u mjeri te kontrolne skupine (SD_2). Nadalje, primjenjujemo kriterij Calienda i Kopeiniga (2008)⁶³, prema kojem razlika u postocima između prosjeka skupine koja je sudjelovala u programu te kontrolne skupine (SD_2) ne bi smjela biti veća od 5%.

Također, pri procjeni kvalitete procedure uparivanja procijenjena je i značajnost razlike prosjeka prediktora modela logističke regresije između skupine sudionika u mjerama, te kontrolne grupe. Ova procedura procjene kvalitete uparivanja temelji se na Rubinu (2006)⁶⁴. Nepostojanje statističke značajnosti razlika prosjeka skupine u mjeri i kontrolne skupine ukazuje na dobru kvalitetu uparivanja.

Nakon što su kontrolom kvalitete uparivanja dobiveni zadovoljavajući rezultati prešlo se na posljednji korak u analizi, usporedbu ishoda mjera IZM/ESF između pojedinaca koji su sudjelovali u mjerama i kontrolne skupine.

Posljednji je korak usporedba rezultata ishodne varijable (zaposlenost 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere) između skupine koja je sudjelovala u mjeri i kontrolne skupine. Tehnički govoreći, za ishodnu varijablu izračunat će se prosječan učinak tretmana na tretirane (eng. *average treatment on treated effect – ATT*). Rezultati usporedbe ishodnih varijabli između sudionika u mjeri i kontrolne skupine daju informacije o neto učincima mjera IZM / ESF.

---

⁶³ Caliendo, M.; Kopeinig, S. (2008): Some practical guidance for the implementation of Propensity Score Matching. *Journal of Economic Surveys*. 22(1), str. 31–72.

⁶⁴ Rubin, D. B. (2006): Matched sampling for causal inference. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Varijable korištene u evaluaciji

Varijable korištenje za uparivanje korisnika i nekorisnika mjera

Varijable korištenje za uparivanje korisnika mjera IZM i ESF s kontrolnom skupinom ne-sudionika mjera ovisile su o mogućim dostupnim podacima u bazama dobivenim od Naručitelja. Riječ je o podacima o sudionicima u mjerama prema zadnjem podnesenom ZNS-u.

Kontrolna skupina odabirana je iz baze dobivene od HZZ-a i sastojala se od **455.921** epizoda nezaposlenosti kod **274.183** osoba u periodu relevantnom za evaluaciju.

Varijable zajedničke bazama korisnika IZM/ESF intervencije i baze za odabir kontrolne skupine bile su osnova za uparivanje. Radi se o sljedećim varijablama:

1. Spol
2. Dob (godine starosti na dan ulaska u intervenciju/prijave)
3. Završeno obrazovanje (ISCED kod obrazovne razine)
4. Županija
5. Datum ulaska u intervenciju/prijave na Zavod za zapošljavanje
6. Osoba s invaliditetom
7. Pripadnost nacionalnoj manjini
8. Osoba stranog podrijetla
9. Beskućnik
10. Ostale osobe u nepovoljnem položaju

Varijabla ishoda

Za procjenu efekta IZM i ESF intervencija bila je dostupna jedna varijabla ishoda u 6. mjesecu nakon završetka mjeru. Taj vremenski trenutak odabran je kako bi se procijenili srednjoročni efekti mjeru, što je uobičajeno kod evaluacije tretmana, a riječ je o podatku koji Korisnik prikuplja u procesu praćenja. Dulji period, tj. dugoročniji efekti mjeru nisu evaluirani zbog vremenskog okvira trajanja mjeru, tj. u tome slučaju ne bi se mogli evaluirati efekti za sve sudionike jer neki od njih još ne bi ušli u period evaluacije dugoročnog efekta mjeru.

Kod osoba u mjeri varijabla ishoda imala je 3 moguće vrijednosti: zaposlen, nezaposlen i nepoznato. Kako bi se smanjio broj nepoznatih statusa, za varijablu ishoda za sudionike s nepoznatim statusom, korigirana je vrijednost odgovora iz anketnog upitnika koji je proveden u sklopu ove evaluacije. Ova je korekcija provedena samo za ispitanike koji su sudjelovali u anketnom istraživanju i koji su u varijabli ishoda u isporučenoj bazi imali status „nepoznato“. Na taj je način korigirano 140 statusa u ESF i 145 statusa u IZM evaluaciji ishoda, odnosno za toliki broj sudionika je umjesto nepoznatog statusa u varijabli ishoda korišten odgovor dan u anketnom istraživanju

U bazi nesudionika mjere kao usporediva mjera ishoda korišten je razlog izlaska iz epizode u slučaju da je vremenska točka 6 mjeseci nakon izlaska iz intervencije parnjaka u mjeri zašla u period kad osoba u kontrolnoj skupini nije bila u epizodi nezaposlenosti, a ako je u toj vremenskoj točki bila u epizodi nezaposlenosti, kao status je bila označena vrijednost „nezaposlen“.

Varijabla razloga izlaska iz epizode nezaposlenosti, kao i upisani status nezaposlenosti (ako je osoba bila u točki promatranja u epizodi nezaposlenosti) svedena je na ekvivalentne vrijednosti statusa osoba u mjeri: zaposlen, nezaposlen i ostalo (nepoznato, brisani iz evidencije, odjavljeni i sl.).

Kod vrijednosti varijable ishoda, potrebno je napomenuti kako je status zaposlenosti promatran kao pozitivan ishod, dok je status nezaposlenosti promatran kao negativan. Međutim kod ostalih statusa koji u sebi uključuju statuse koji indiciraju na izlazak osobe iz sustava HZZ-a bez obzira radi li se o neaktivnosti, odlasku iz Hrvatske ili nekom drugom razlogu, nije možda na prvi pogled jasno treba li taj status smatrati pozitivnim, negativnim ili neutralnim.

U ovom izvješću taj je status tumačen i kod procjene učinka mjera, smatran negativnim, čak i u većoj mjeri nego status nezaposlenosti. Negativnim je smatran stoga što se radi o osobama koje su izašle iz sustava HZZ-a te su nedostupne ili otežano dostupne za neke daljnje intervencije, za razliku od nezaposlenih osoba registriranih u HZZ-u. Stoga je status nezaposlenosti iako negativan, manje negativan nego „ostali“ statusi (neaktivni, nepoznato, brisani iz evidencije i sl.).

Iz kontrolne skupine su i prije samog uparivanja izbačene one epizode, tj. osobe čiji je status vezan uz trajnu odnosno dugotrajnu nemogućnost zapošljavanja (npr. izdržavanje zatvorske kazne, trajna nesposobnost za rad, umirovljenje), odnosno smrt osobe u kontrolnoj skupini.

Uz ishodnu varijablu, važno je i spomenuti varijablu vrste intervencije prema kojoj su evaluirani ishodi, kako bi se usporedile učinkovitosti pojedinih vrsta intervencija.

U IZM intervencijama, korištene su tri vrste mjera, Stručno ospozobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR), Javni radovi za mlade, te Potpore za zapošljavanje, budući da za mjeru Obrazovanje za mlade te Podrška samozapošljavanju mladih nije bilo podataka u bazi, odnosno za njih Korisnik do trenutka provedbe ove evaluacije nije potraživao sredstva putem ZNS-a. Korisnika SOR-a ima najviše, 12.030 od 14.204 korisnika IZM intervencije (85%), dok je korisnika javnih radova najmanje, 390.

Kod korisnika mjere Javnih radova u slučaju IZM-a, kojih je ukupno oko 400, što čini relativno mali broj sudionika od ukupnog broja potencijalnih nezaposlenih mladih osoba, upitna je vanjska valjanost protučinjenične evaluacije. Iako je moguće provesti analizu učinka mjere na tom broju sudionika, zbog malog obujma mjere zaključci o učinku mjere mogu biti dvojbeni.

U ESF intervencijama također dominira SOR s 1.968 od 4.996 (40%) sudionika, ali znatno manje nego u IZM intervencijama. U ESF intervencijama uz SOR prisutne su i mjeru potpora za zapošljavanje, javni radovi, te mjeru obrazovanja koja u IZM intervencijama nije prisutna, međutim nije uključena u evaluaciju zbog drugačije naravi te mjeru, na što ukazuje i činjenica da za 90% sudionika te mjeru nije poznat status 6 mjeseci nakon izlaska iz mjeru.

PSM uparivanje sudionika i nesudionika mjere

Kako je već navedeno, provedeno je uparivanje sudionika IZM i ESF intervencije s kontrolnom skupinom nesudionika mjere metodom „Najbližeg susjeda“ pomoću gore navedenih varijabli. Korištena je tolerancija od 0,01 (mogući raspon tolerancije iznosi od 0 do 1), koja je dovela do jednakog broja parnjaka u obje skupine, što predstavlja optimum između broja uparenih sudionika i preciznosti uparivanja.

Uparivanje kao i kasnija provjera kvalitete uparivanja i evaluacija ishoda provedena je zasebno za IZM i ESF intervencije.

Kao što je vidljivo iz tablice na sljedećoj stranici, u IZM intervencijama upareno je 81% sudionika, 11.533 od ukupno 14.204 korisnika mjera. Pri tome najmanji je postotak uparenih (79%), kod korisnika mjere SOR, dok je kod korisnika mjera javnih radova i potpora upareno preko 90% korisnika mjera. U ESF intervencijama ukupno je upareno 96% korisnika mjera, 4.791 od 4.996.

Tablica 46. Broj dostupnih u bazi i uparenih sudionika mjere prema vrsti intervencija

Mjere intervencija		Veličina referentne populacije: dostavljeni podaci	Upareni sudionici mjera	% uparenih sudionika
IZM	Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)	12030	9527	79%
	Javni radovi za mlade	390	368	94%
	Potpore za zapošljavanje mladih	1784	1638	92%
	UKUPNO IZM	14204	11533	81%
ESF	Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)	1968	1845	94%
	Potpore za zapošljavanje mladih	1323	1303	98%
	Obrazovanje nezaposlenih	617	578	94%
	Javni radovi za mlade	1088	1065	98%
	UKUPNO ESF	4996	4791	96%

Procjena učinkovitosti uparivanja po PSM vrijednosti

Uparivanje IZM sudionika s kontrolnom skupinom

Uparivanje IZM sudionika rezultiralo je 81%-tним brojem uparenih sudionika mjere, a rezultati procjene učinkovitosti provedeni su prema ranije navedenom postupku u dva dijela.

1. Rosenbaum-Rubin metoda - Razlika u postocima između prosjeka skupine sudionika i kontrolne skupine:

Skupina	N	Postoci	SD
0 Kontrola	11533	0,98	0,037
1 Intervencija	11533	0,93	0,049

Razlika u postocima iznosi 5% što je granična vrijednost prihvatljivosti prema kriteriju Calienda i Kopeiniga (2008).

2. Značajnosti razlike prosjeka prediktora modela logističke regresije između skupine sudionika u mjerama i kontrolne grupe (Rubin, 2006).

Skupina	N	Razlika	SD
0 Kontrola	11533	0,465	0,513
1 Intervencija	11533	0,467	1,141

Razlika nije statistički značajna ($p>0,05$)

Prema navedenim kriterijima učinkovitosti uparivanja, može se zaključiti kako je PSM uparivanje IZM sudionika s kontrolnom skupinom prihvatljivo i prikladno za analizu efekata mjera na ishod.

Uparivanje ESF sudionika s kontrolnom skupinom

Uparivanje ESF sudionika rezultiralo je s 96% uparenih sudionika mjere, a rezultati procjene učinkovitosti provedeni su kao i za IZM uparivanjem u dva dijela.

1. Rosenbaum-Rubin metoda - Razlika u postocima između prosjeka skupine sudionika i kontrolne skupine:

Skupina	N	Postoci	SD
0 Kontrola	4791	0,96	0,0127
1 Intervencija	4791	0,97	0,0126

Razlika u postocima iznosi 1% što je prihvatljivo prema kriteriju Calienda i Kopeiniga (2008).

2. Značajnosti razlike prosjeka prediktora modela logističke regresije između skupine sudionika u mjerama i kontrolne grupe (Rubin, 2006).

Skupina	N	Razlika	SD
0 Kontrola	4791	0,144	0,935
1 Intervencija	4791	0,145	1,041

Razlika nije statistički značajna ($p>0,05$)

Prema navedenim kriterijima učinkovitosti uparivanja, može se zaključiti kako je PSM uparivanje ESF sudionika s kontrolnom skupinom prihvatljivo i prikladno za analizu efekata mjera na ishod.

Procjena efekata IZM i ESF intervencije na ishod

Nakon provedenoga uparivanja, te provjere učinkovitosti uparivanja po PSM metodi, provedena je analiza efekata pojedinih mjera na ishod 6 mjeseci po završetku mjere. Uspoređivani su postoci pojedinih ishoda po godinama ulaska u mjeru.

Potpore za zapošljavanje mladih

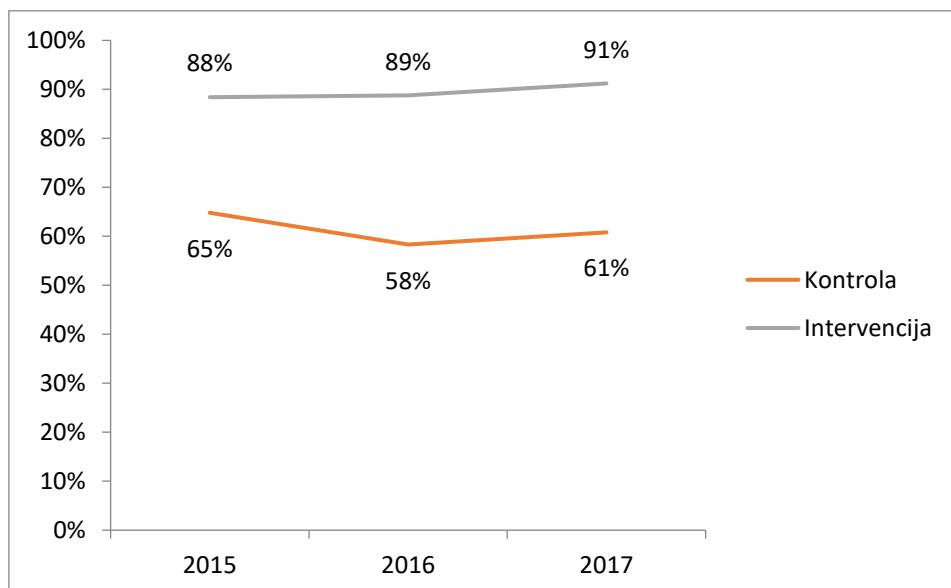
Što se tiče mjere Potpora za zapošljavanje mladih, za one koji su u mjeri sudjelovali od 2015. do 2017. godine u ovoj analizi je obuhvaćeno ukupno 1.638 osoba u okviru IZM intervencije, te 1.303 osobe u okviru ESF intervencije.

Tablica 47. Broj sudionika dostupnih u bazi u mjerama Potpora za zapošljavanje po godinama

Godine	IZM intervencija	ESF intervencija
2015	457	719
2016	942	423
2017	239	161
Ukupno	1638	1303

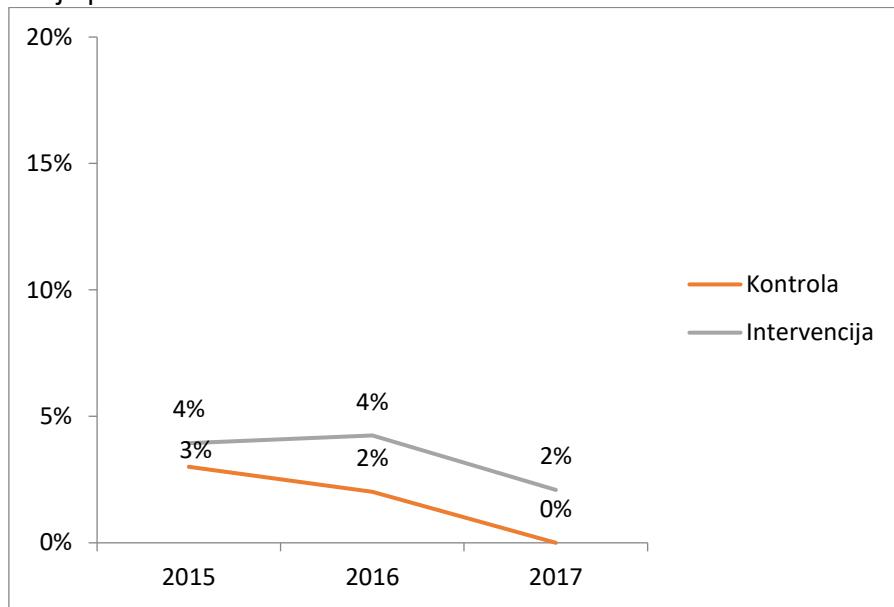
Potpore u okviru IZM intervencije

Potpore za zapošljavanje mladih kao što je prikazano na slici, imale su pozitivan efekt na mjeru zaposlenosti u okviru IZM intervencije. Neto efekt mjere iznosi od 23% do 30% ovisno o godini ulaska u mjeru.

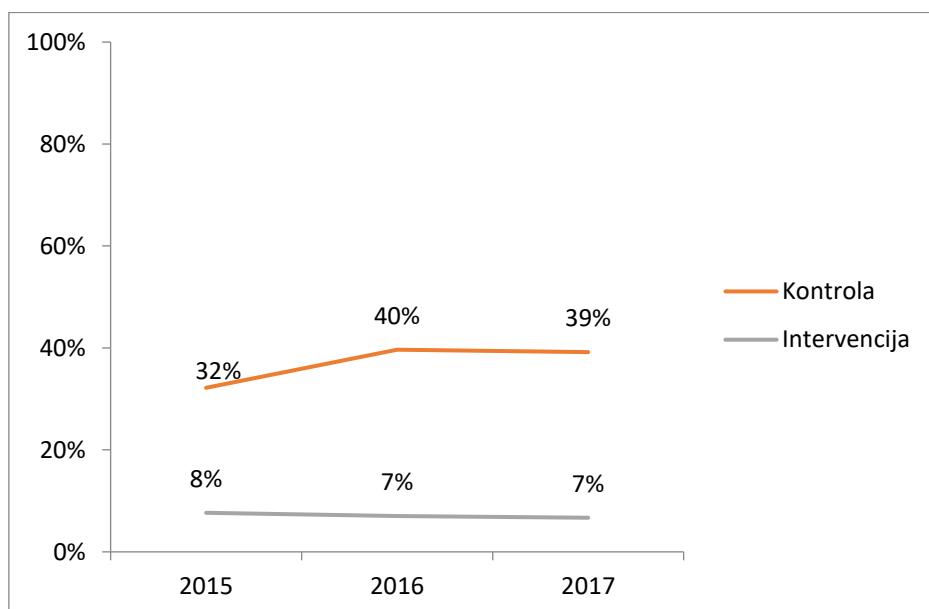
Slika 1 . Postotak zaposlenosti 6 mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije koja se odnosi na potporu za zapošljavanje

Dok je učinak mjere znatan na status zaposlenosti, na postotak nezaposlenih osoba nije imao efekta. Štoviše nešto je i viši kod osoba koje su bile u mjeri u odnosu na kontrolnu skupinu, kao što je prikazano na slici.

Slika 2 . Postotak nezaposlenih 6 mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije koja se odnosi na potporu za zapošljavanje

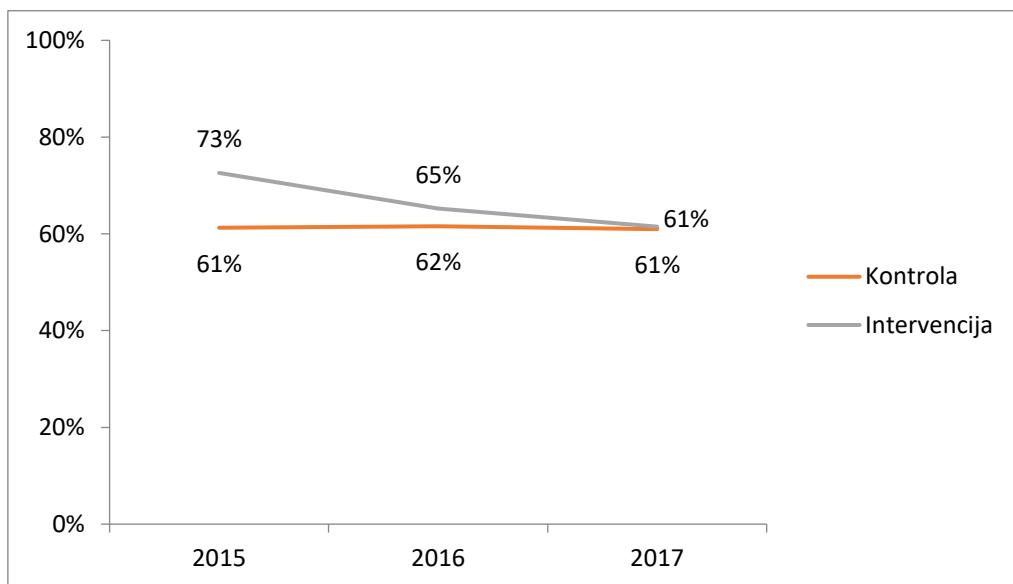
Dodatni pozitivan efekt mjere potpora u okviru IZM intervencije je vidljiv i na manje postotke osoba koje su izašle iz sustava HZZ-a i HZMO-a i čiji status 6 mjeseci nakon izlaska iz mjeri nije poznat, odnosno koji su se odjavili ili su izbrisani iz evidencije. Dok u skupini korisnika mjeri potpora, takvih osoba ima manje od 10%, u kontrolnoj skupini taj postotak iznosi znatno više – 32 do 40% ovisno o godini.

Slika 3. Postotak osoba s ostalim statusima (nepoznato, odjavljeno, brisano iz evidencije) 6 mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije koja se odnosi na potporu za zapošljavanje

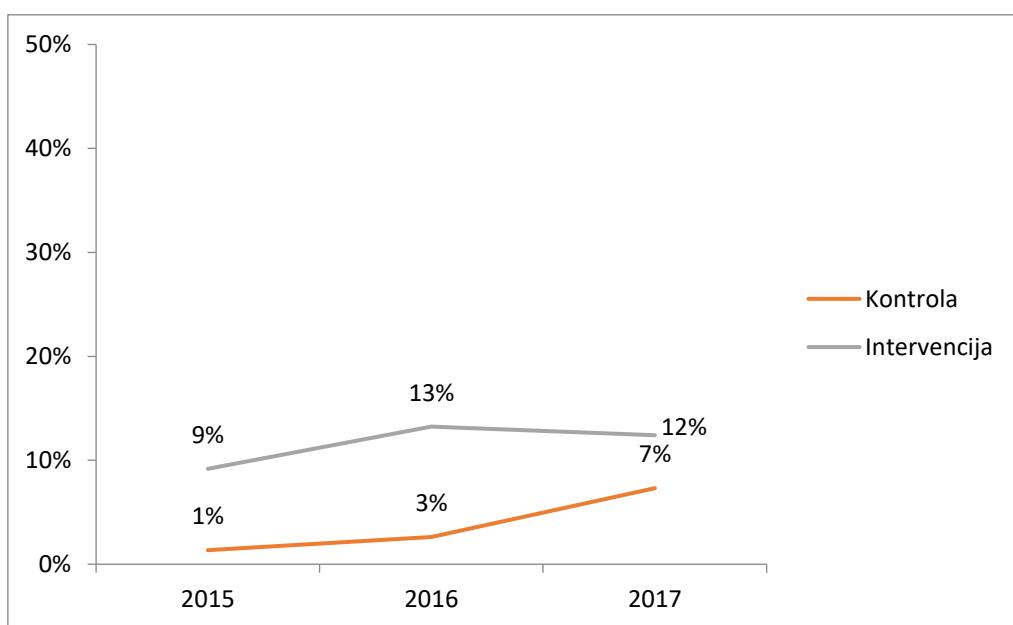
Potpore u okviru ESF intervencije

Dok je kod IZM intervencije efekt mjere potpora za zapošljavanje na status zaposlenosti 6. mjeseci nakon izlaska iz mjere konstantno visok, kod ESF intervencije taj je efekt znatno manji, a u 2017. godini nije niti vidljiv. Od 2015 do 2017. godine neto efekt mjere se smanjio s 12% na 0%.

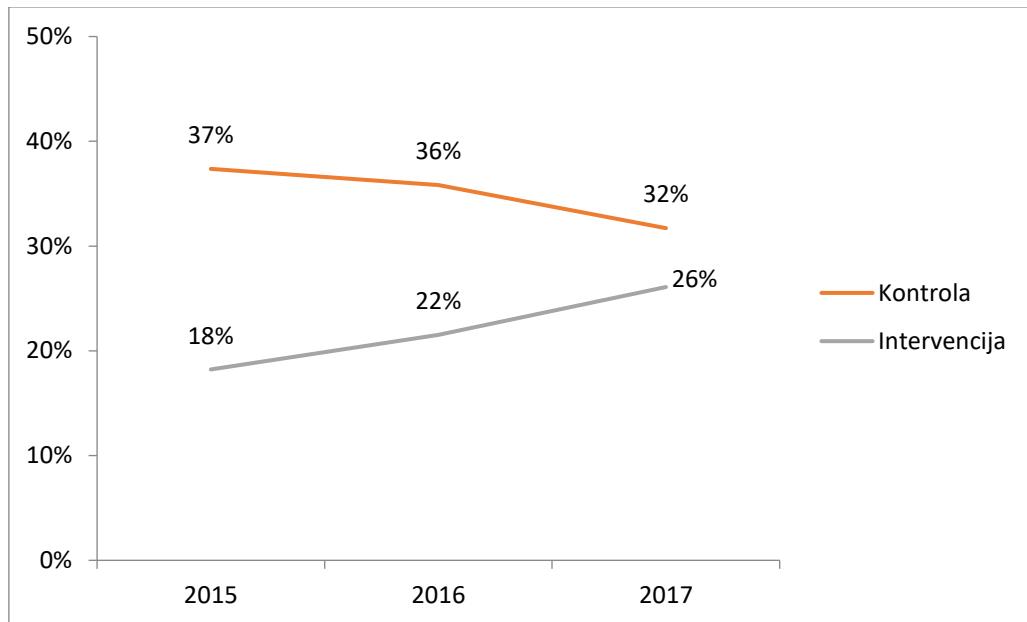

Slika 4 . Postotak zaposlenosti 6 mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije koja se odnosi na potporu za zapošljavanje

Jednako kao i kod IZM intervencije sudionici mjere potpore su u većem postotku u statusu nezaposlenosti tijekom sve tri godine nego osobe u kontrolnoj skupini. Jedina je razlika u tome što kod IZM intervencije postotak nezaposlenih pokazuje trend blagog pada, dok je u ESF intervencijama taj trend u blagom porastu kod kontrolne skupine, a kod sudionika u mjeri je gotovo identičan u 2016 i 2017. godini.

Slika 5 . Postotak nezaposlenih 6 mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije koja se odnosi na potporu za zapošljavanje

Slika 6 . Postotak osoba s ostalim statusima (nepoznato, odjavljeno, brisano iz evidencije) 6 mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije koja se odnosi na potporu za zapošljavanje

Kod ostalih statusa (nepoznato, odjavljeni, brisani iz evidencije) vidljiv je pozitivni neto efekt mjere potpora na manji postotak osoba koje su izašle iz sustava. Međutim vidljiv je i trend konvergencije kontrolne skupine sa skupinom intervencije. Odnosno, iz godine u godinu sve je veći postotak sudionika mjera s takvim statusom, dok se postotak osoba u kontrolnoj skupini smanjuje i približava postotku skupine Intervencije.

SOR – Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa

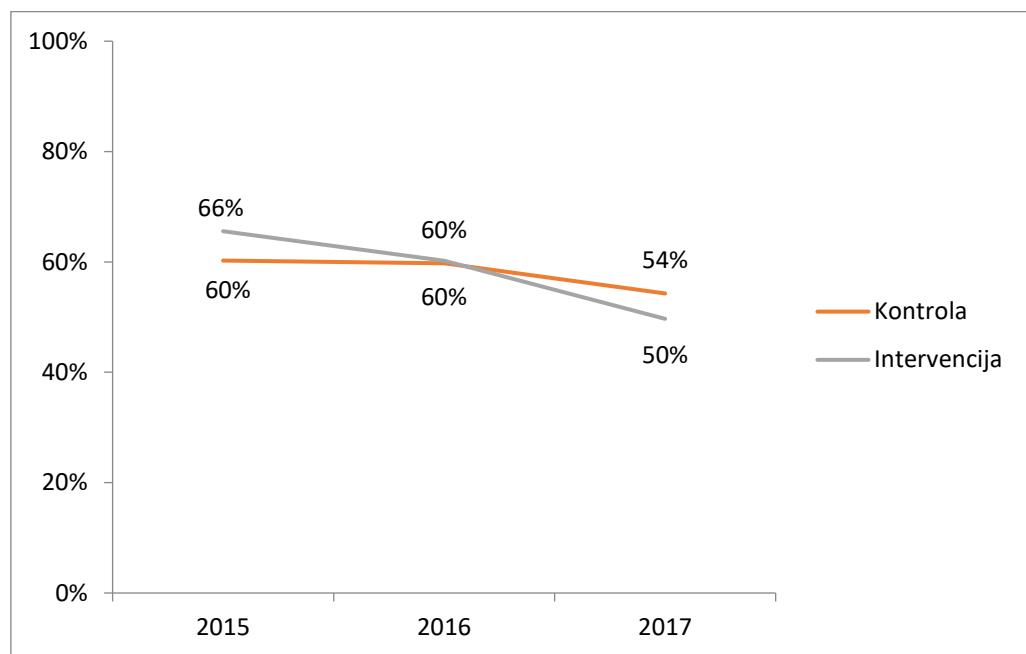
Za mjeru SOR, od 2015. do 2017. godine u bazi je evidentirano i dostupno za evaluaciju ukupno 9.527 osoba u okviru IZM intervencije za koje su potraživani troškovi do trenutka provedbe evaluacije, te 1.198 osobe u okviru ESF intervencije. U okviru ESF intervencije broj osoba u bazi, dostupnih za evaluaciju SOR-a je u 2016. bio više nego dvostruko manji nego u 2015. godini, dok je u 2017. godine u ESF intervencijama bilo tek 142 osobe u ovoj mjeri dostupne za evaluaciju. Iz toga razloga rezultate analize učinka za 2017. godinu treba uzeti s oprezom zbog malog broja sudionika.

Tablica 48. Broj sudionika dostupnih u bazi u mjerama SOR po godinama

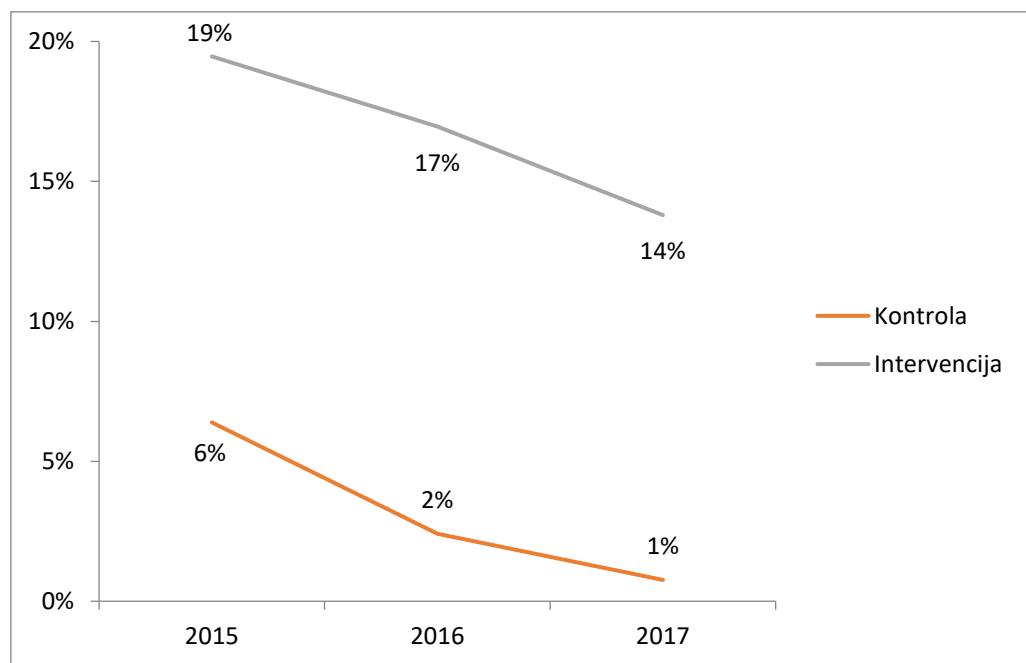
Godine	IZM intervencije	ESF intervencije
2015	4.562	1.198
2016	3.856	505
2017	1.109	142
Ukupno	9.527	1.845

SOR u okviru IZM intervencije

Kod mjere SOR u okviru IZM intervencije u ishodu zaposlenosti 6 mjeseci po izlasku iz mjere došlo je do inverzije postotka zaposlenih, kao što se vidi na grafičkom prikazu na donjoj slici. Osobe koje su u mjeru ušle 2015. godine su u većem postotku bile zaposlene 6 mjeseci po izlasku iz mjere nego osobe koje nisu bile u mjeri. Kod osoba koje su u mjeru ušle 2016. postotak je jednak kao i kod kontrolne skupine, međutim postotak zaposlenih 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere kod osoba koje su u SOR ušle 2017. godine, postotak zaposlenosti je manji nego kod osoba koje nisu bile u SOR-u (kontrolna skupina).

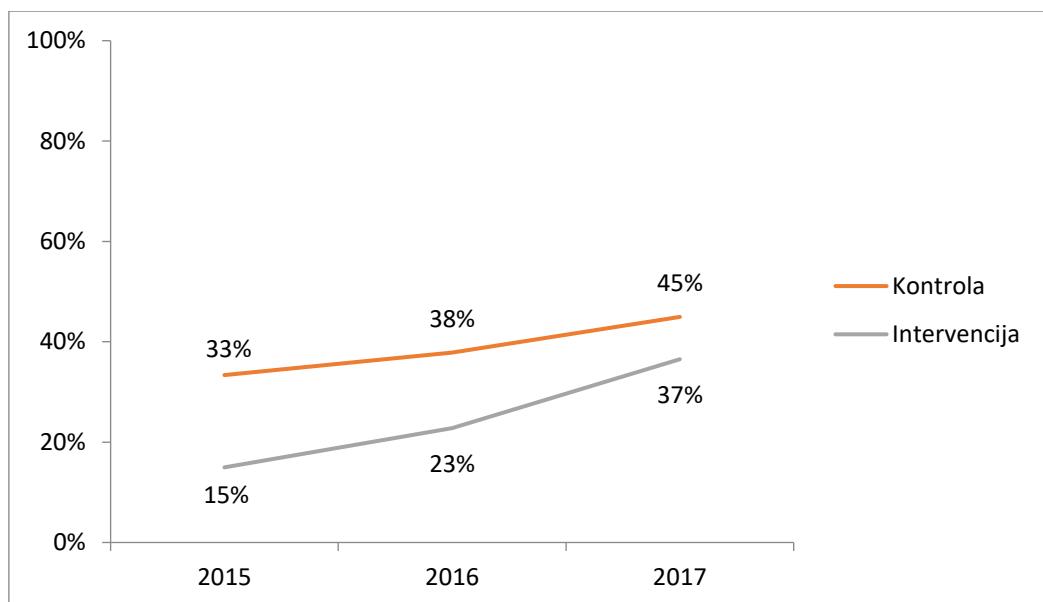

Slika 7 . Postotak zaposlenosti 6. mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije SOR

Slika 8 . Postotak nezaposlenih 6 mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije SOR

Slično kao i kod mjera potpora za zapošljavanje, i kod SOR-a postotak nezaposlenih osoba 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere veći je kod skupine osoba koje su bile u mjeri nego kod kontrolne skupine. Kod obje je skupine zamjetan trend pada postotka nezaposlenih, s time da je taj postotak u kontrolnoj skupini minimalan (1%) u 2017. godini.

Slika 9 . Postotak osoba s ostalim statusima (nepoznato, odjavljeno, brisano iz evidencije) 6 mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije SOR

Dok postoci zaposlenosti i nezaposlenosti padaju, u obje skupine postotak osoba s ostalim statusima (nepoznato, obrisani iz evidencije, odjavljeni i sl.) raste. Taj je rast blaži kod kontrolne skupine dok je kod skupine korisnika mjere SOR-a naglij osobito kod osoba koje su u mjeru ušle 2014. i 2016. godine.

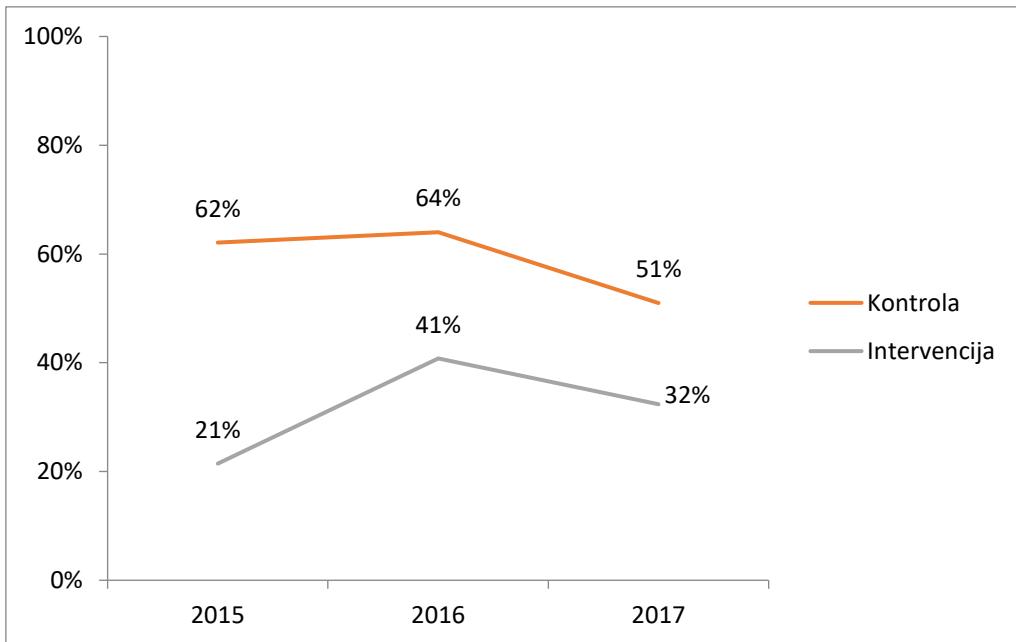
SOR u okviru ESF intervencije

Kako je već napomenuto na početku poglavlja o mjeri SOR, podatke o osobama koje su u mjeru ušle 2017. godine treba tumačiti s oprezom budući je za tu godinu, u bazi za evaluaciju SOR-a bilo dostupno tek 142 osobe.

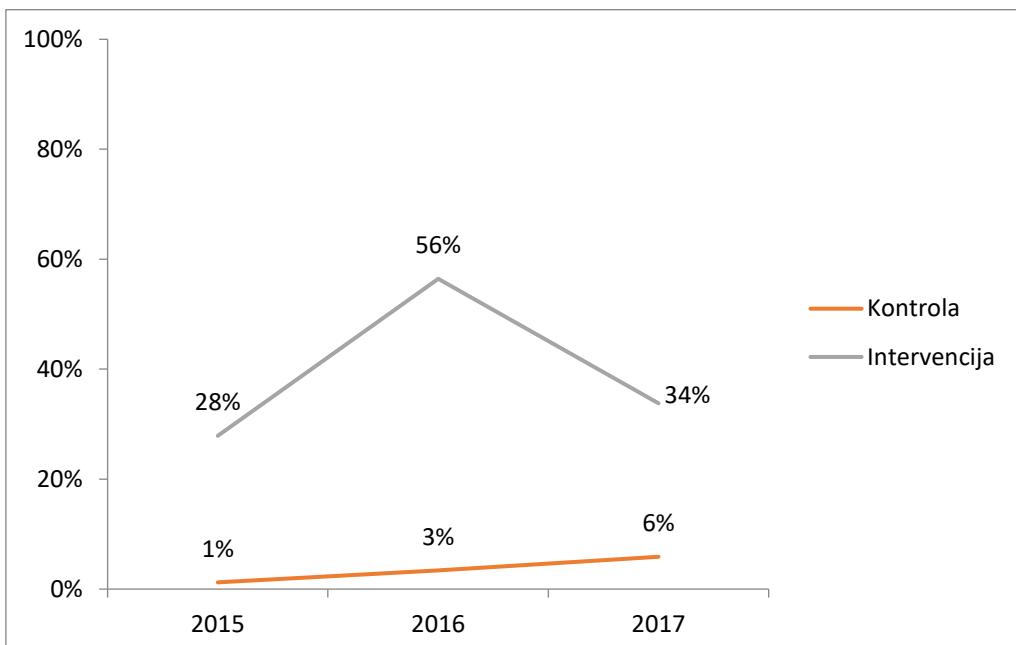
Kao što je vidljivo iz grafičkog prikaza na slici 10, postotak zaposlenih osoba 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere veći je kod osoba u kontrolnoj skupini (koje nisu bile u mjeri), nego kod osoba u mjeri. Postotak zaposlenih je kod osoba u mjeri 2016. znatno veći nego prethodne godine, no kod osoba koje su u mjeru ušle 2017., taj je postotak opet pao (ali ponovno napominjemo na mali broj osoba u mjeri 2017. godine).

Ono što je karakteristično za kontrolnu skupinu je oštar pad postotka zaposlenih ekvivalentno osobama koje su u mjeru ušle 2017. godine. Negativni neto efekt mjere pokazuje trend smanjivanja, no i dalje je negativan, te je dvojbena i korist od mjere, barem kad se gleda postotak zaposlenosti.

Promatra li se status nezaposlenosti, zamjetan je viši postotak nezaposlenih (kao i kod ostalih mjera i kod IZM intervencije) kod osoba koje su bile u mjeri SOR-a nego kod kontrolne skupine i taj je postotak kod kontrolne skupine između 1 i 6% dok je kod osoba u mjeri, primjerice 2015. godine bio čak 56%.

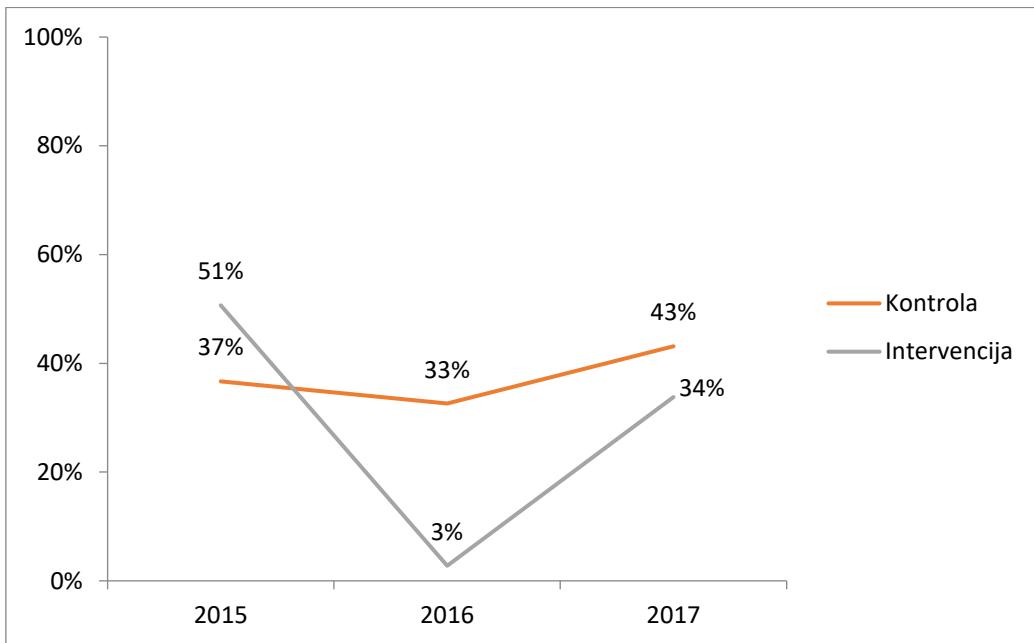
Slika 10 . Postotak zaposlenosti 6 mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije SOR

Slika 11 . Postotak nezaposlenih osoba 6.mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije SOR

Kod ostalih statusa (brisanje iz evidencije, nepoznato, odjave i sl.) u kontrolnoj skupini vidljiva je tendencija rasta osobito u 2017. godini, dok je kod osoba u mjeri SOR taj postotak nestabilan, i pada između 2015. s 51% na 3% 2016. godine da bi 2017. godine narastao na 34%. Ponovno ovdje treba napomenuti kako je 2015. u ESF intervenciju za evaluaciju SOR-a bilo dostupno

gotovo 1.200 osoba, 2015. tek nešto više od 500, a 2017. 142 osobe, te je na tako malom broju dostupnih sudionika mjere teško generalizirati o neto učincima mjere.

Slika 12 . Postotak osoba s ostalim statusima (nepoznato, odjavljeno, brisano iz evidencije) 6 mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije SOR

Javni radovi mladih osoba

U mjerama javnih radova za mlade osobe, za razdoblje od 2015. do 2017. godine u bazi je bilo evidentirano i dostupno za evaluaciju ukupno 368 osoba u okviru IZM intervencije, te 1.065 osoba u okviru ESF intervencije.

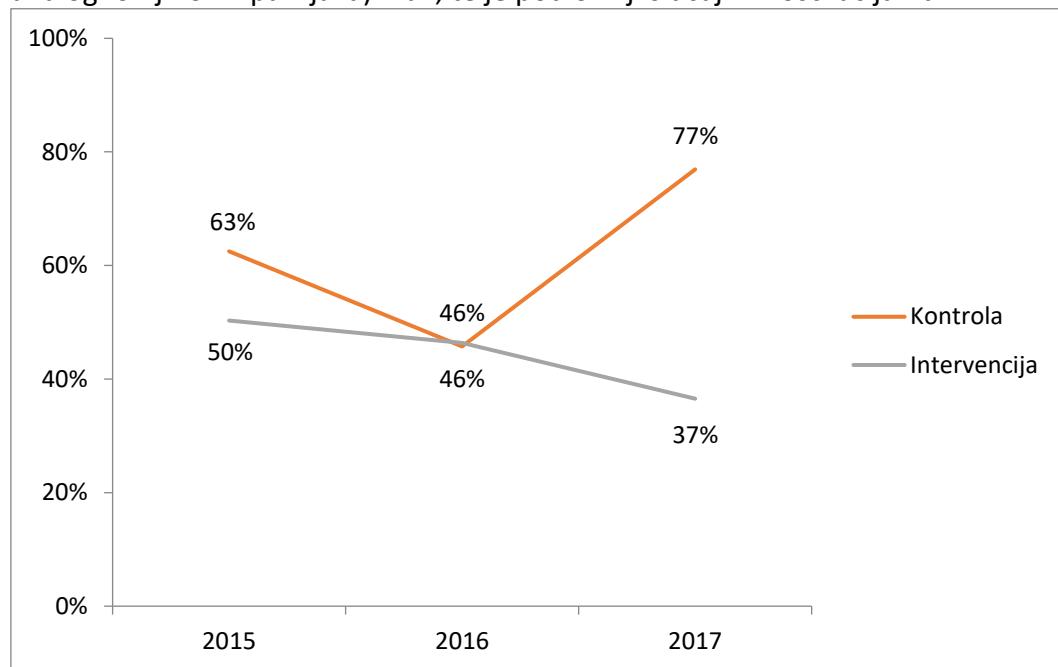
Ovdje je potrebno napomenuti mali broj za evaluaciju dostupnih sudionika u javnim radovima, osobito u IZM intervencijama koji je u sve tri godine relativno mali, a osobito u 2015. Stoga IZM analizu neto efekta treba uzeti u obzir imajući na umu mali broj evaluiranih sudionika. Kod ESF intervencije javnih radova broj sudionika je veći, ali i ovdje treba ukazati na mali broj evaluiranih sudionika u 2015. godini.

Tablica 49. Broj sudionika dostupnih u bazi u mjerama javnih radova po godinama

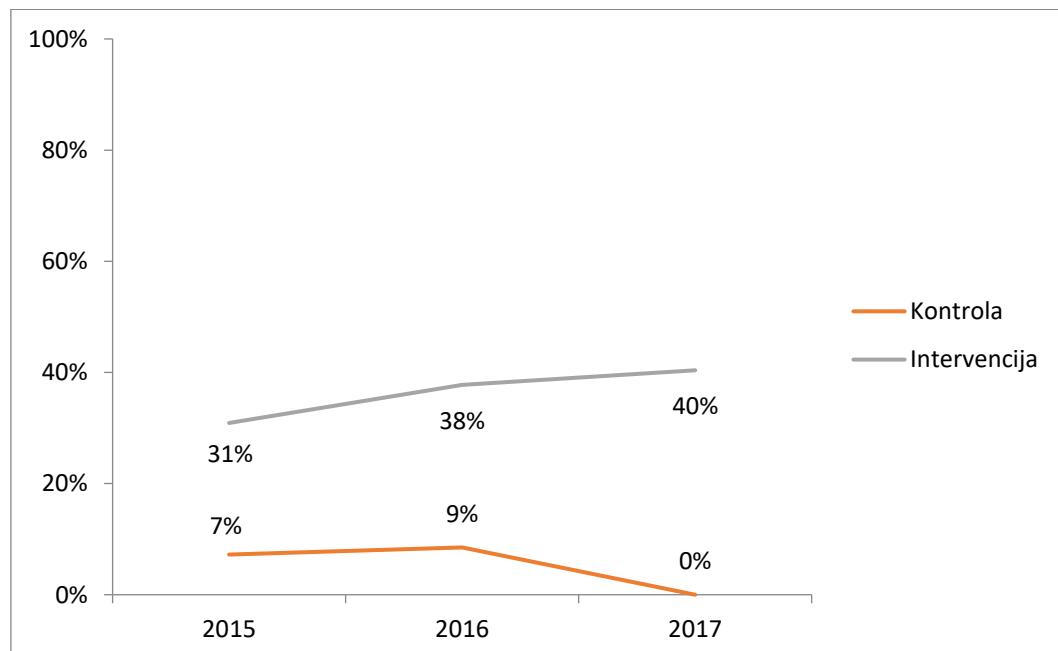
Godine	IZM intervencije	ESF intervencije
2015	165	489
2016	151	423
2017	52	153
Ukupno	368	1065

Javni radovi u okviru IZM intervencije

Neto učinak javnih radova (razlika postotaka osoba u intervenciji/mjeri i osoba u kontrolnoj skupini) u okviru IZM intervencije raste između 2015. i 2016. godine jer postotak zaposlenih osoba koje su sudjelovale u javnim radovima manje pada nego postotak zaposlenih u kontrolnoj skupini. Podatak iz 2017. godine je zbog malog broja dostupnih sudionika (i analogno njihovih parnjaka) mali, te je podložniji slučajnim oscilacijama.

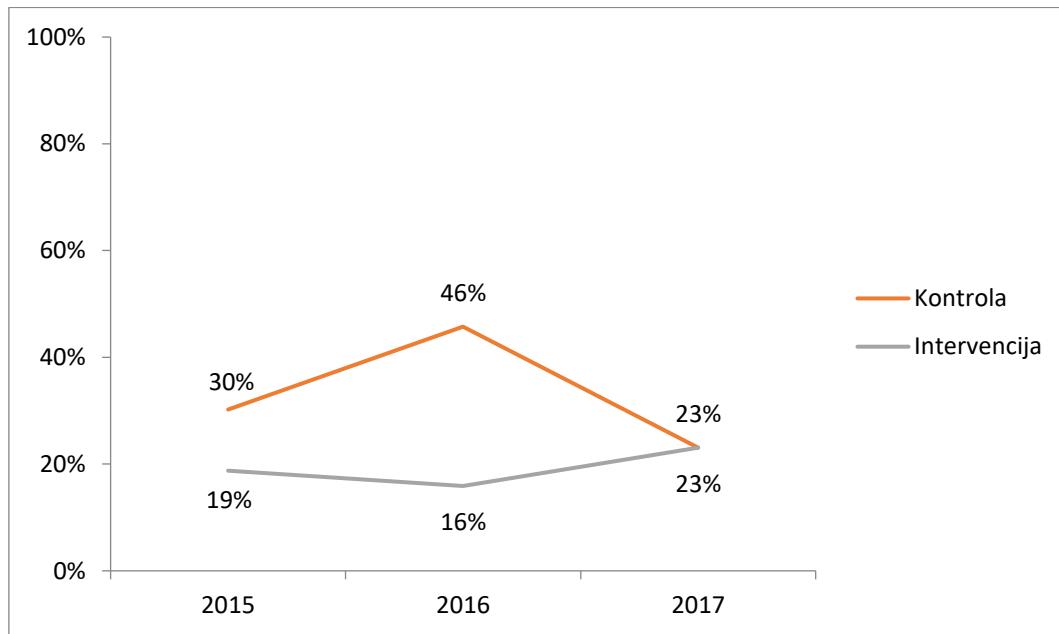

Slika 13 . Postotak zaposlenosti 6 mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije koja se odnosi na javne radove

Slika 14 . Postotak nezaposlenih osoba 6 mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije koje se odnose na javne radove

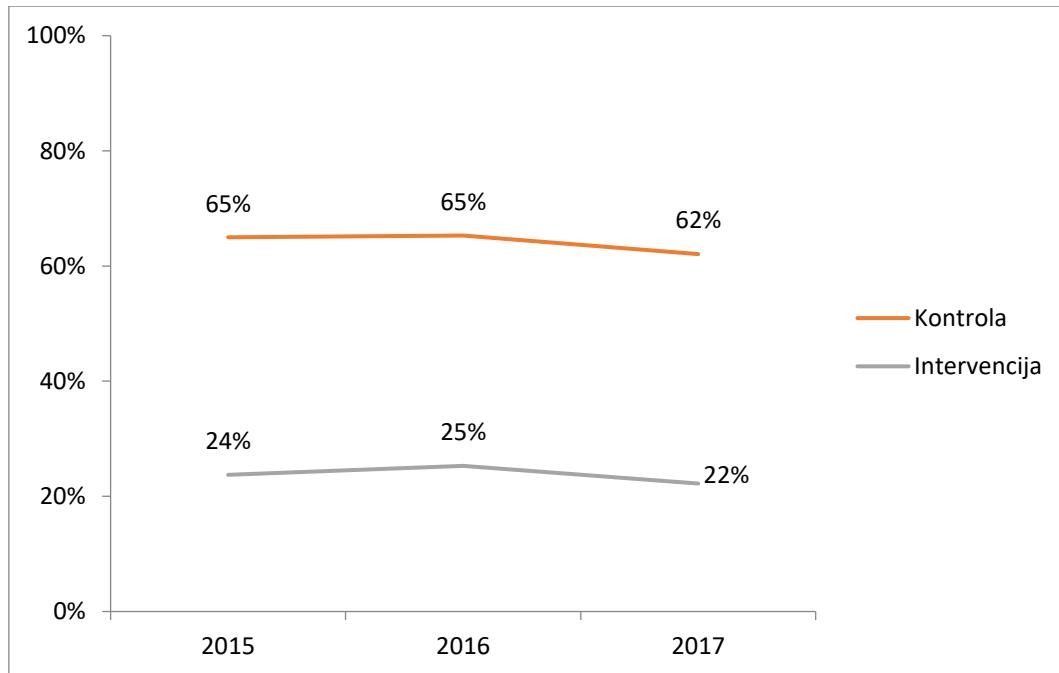
U skupini sudionika javnih radova postotak broja nezaposlenih pokazuje trend rasta, dok je u kontrolnoj skupini relativno konstantan.

Slika 15 . Postotak osoba s ostalim statusima (nepoznato, odjavljeno, brisano iz evidencije) 6 mjeseci nakon izlaska iz IZM intervencije koje se odnose na javne radove

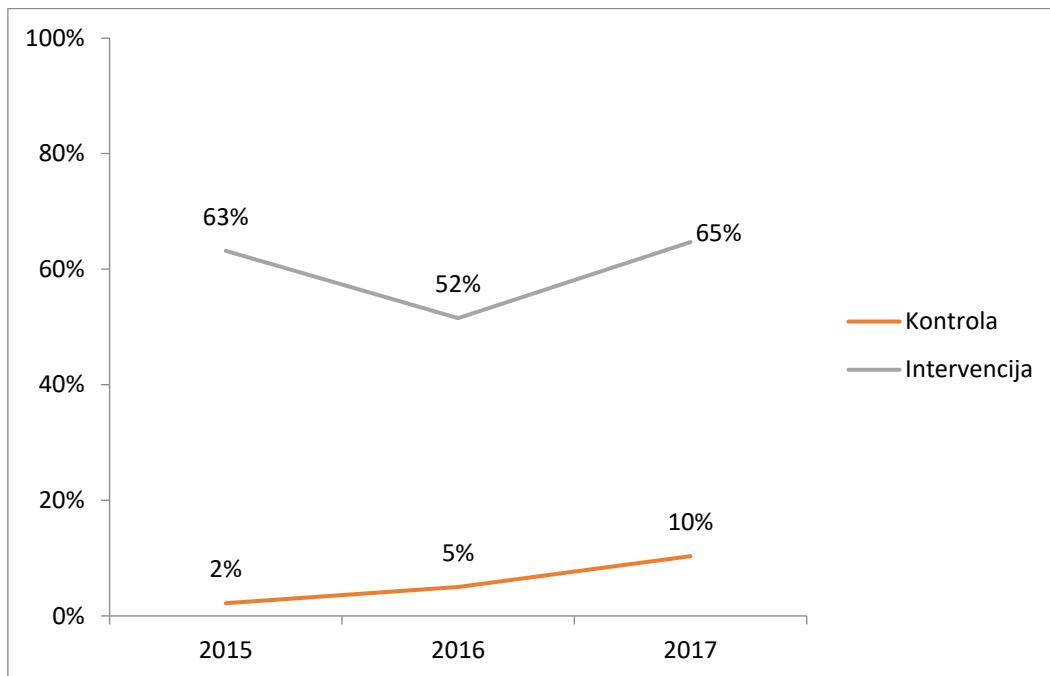
U skupini sudionika javnih radova postotak bez statusa znatno je manji od postotka među kontrolnom skupinom. Izuzetak je 2017. godina, no u toj godini postoji već spomenuti problem malog broja evaluiranih sudionika.

Javni radovi u okviru ESF intervencije

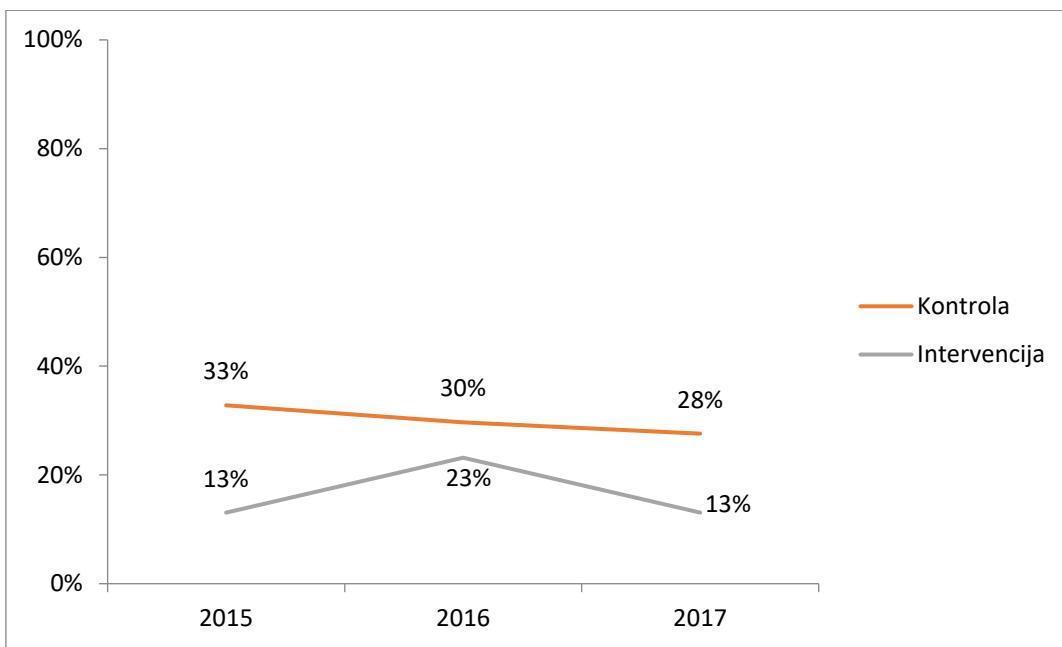
Slika 16 . Postotak zaposlenosti 6 mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije koja se odnosi na javne radove

U skupini sudionika javnih radova postotak zaposlenih znatno je manji nego u kontrolnoj skupini osoba koje nisu bile uključene u mjere. Postoci su u obje skupine relativno stabilni u sve tri godine, s tendencijom blagog pada zaposlenosti u 2017. godini u obje skupine osoba.

Slika 17 Postotak nezaposlenih osoba 6 mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije koja se odnosi na javne radove

U skupini sudionika mjere javnih radova postotak nezaposlenih veći je nego u kontrolnoj skupini njihovih dvojnika. U obje skupine taj postotak pokazuje trend rasta u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu (uz oprez kod tumačenja 2017. godine zbog relativno malog broja evaluiranih sudionika).

Slika 18 . Postotak osoba s ostalim statusima (nepoznato, odjavljeno, brisano iz evidencije) 6 mjeseci nakon izlaska iz ESF intervencije javnih radova

I na kraju status „Ostalo“ jednako kao i kod svih drugih mjera pokazuje manje postotke kod osoba u mjeri nego kod osoba u kontrolnoj skupini.

Usporedba neto efekata učinaka mjera

Neto efekt mjere predstavlja razliku u postotku osoba u intervenciji (mjeri) i osoba u kontrolnoj skupini koje su ostvarile povoljan ishod 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere (odnosno kod kontrolne skupine su to točke u vremenu ekvivalentne 6 mjeseci po izlasku iz mjere njihovog parnjaka).

U ishodima koji su bili na raspolaganju, i koji su pojedinačno evaluirani ranije u ovome poglavljju, u donje dvije tablice su neto efekti IZM i ESF intervencije, te je označen njihov poželjni ili nepoželjni efekt na ishode. Zelenom je označen poželjan neto efekt mjere (veća zaposlenost, manje nezaposlenost i negativni postotak odlazaka iz sustava HZZ-a/HZMO-a, tj. statusa „Ostalo“), crvenom negativni efekt mjere, dok je žutom označen neutralni efekt mjere, tj. postoci koji ne odstupaju znatno od nultog efekta mjere ($0\% \pm 5\%$).

Tablica 50. Prikaz neto efekata IZM intervencije na različite ishode po godinama i ukupno za sve tri godine

Potpore za zapošljavanje mlađih	Zapošljavanje	Nezaposlenost	Odlazak iz sustava HZZ-a/HZMO-a
2015.	24%	1%	-25%
2016.	30%	2%	-33%
2017.	30%	2%	-32%
Ukupno sve godine	27%	1%	-28%
SOR	Zapošljavanje	Nezaposlenost	Odlazak iz sustava HZZ-a/HZMO-a
2015.	5%	13%	-
2016.	0%	15%	-15%
2017.	-5%	13%	-8%
Ukupno sve godine	2%	13%	-15%
Javni radovi	Zapošljavanje	Nezaposlenost	Odlazak iz sustava HZZ-a/HZMO-a
2015.	-12%	24%	-11%
2016.	1%	29%	-30%
2017.	-40%	40%	0%
Ukupno sve godine	-13%	28%	-15%

Među IZM intervencijama najpovoljniji neto efekt imaju potpore za zapošljavanje jer jedine imaju povoljan neto efekt na zapošljavanje, mali, odnosno neutralni efekt na nezaposlenost ali i vrlo povoljan efekt na ostanak u sustavu HZZ-a.

SOR ima neutralan učinak na zaposlenost, negativan na nezaposlenost, ali taj učinak kompenzira poticanjem na ostanak u sustavu HZZ-a. Drugim riječima, iako je efekt SOR-a na sam ishod zaposlenosti neutralan, ukupno za sve godine tek 2% više zaposlenih nego nezaposlenih, a efekt na postotak nezaposlenih je negativan, ipak u prilog SOR-u se može istaknuti kako je veći postotak korisnika SOR-a i nakon mjere ostao u sustavu HZZ, te na taj način lakše dostupni za neke druge mjere i intervencije, pozive za otvorena radna mjesta i sl. Stoga ako se i ne može govoriti o SOR-u kao mjeri koja utječe na zapošljavanje, možemo reći da je mjeru koja barem utječe na korisnike da ostanu u sustavu HZZ-a pa barem i kao nezaposlene osobe.

Najnepovoljniji neto efekt imaju javni radovi jer je utvrđen njihov negativni efekt i na zapošljavanje i na nezaposlenost. Ukoliko se gleda na ovaj rezultat u kontekstu toga da javni rad kao mjeru nije niti zamišljen kao mjeru za održivo zapošljavanje, već kao privremeno novostvorenog radnog mjesto s ciljem aktivacije najteže zapošljivih osoba, on se ne mora nužno gledati u negativnom svjetlu. Međutim, s druge strane loš rezultat javnog rada očituje se i u tome što, iako ova mjeru ima umjereno pozitivan efekt na ostanak u sustavu HZZ-a, odnosno zadržavanje u aktivnom statusu, taj pozitivan efekt na ostatak u sustavu ne može kompenzirati

veliku razliku između zaposlenih i nezaposlenih u kontrolnoj skupini, u odnosu na one koji su bili u mjeri. Međutim sudionika javnih radova je bilo relativno malo pa i procjenu neto efekta treba uzeti s rezervom.

Tablica 51. Prikaz neto efekata ESF intervencije na različite ishode po godinama i ukupno za sve tri godine

Potpore za zapošljavanje mladih	Zapošljavanje	Nezaposlenost	Odlazak iz sustava HZZ-a/HZMO-a
2015.	11%	8%	-19%
2016.	4%	11%	-14%
2017.	1%	5%	-6%
Ukupno sve godine	8%	9%	-17%
SOR	Zapošljavanje	Nezaposlenost	Odlazak iz sustava HZZ-a/HZMO-a
2015.	-41%	27%	14%
2016.	-23%	53%	-30%
2017.	-19%	28%	-9%
Ukupno sve godine	-35%	34%	0%
Javni radovi	Zapošljavanje	Nezaposlenost	Odlazak iz sustava HZZ-a/HZMO-a
2015.	-41%	61%	-20%
2016.	-40%	47%	-7%
2017.	-40%	54%	-15%
Ukupno sve godine	-41%	56%	-15%

Slično kao i kod IZM intervencije, i kod ESF intervencije, potpore za zapošljavanje pokazale su najpovoljniji efekt kako na zaposlenost, tako i na ostanak u sustavu HZZ-a. Njihov negativni efekt na nezaposlenost kompenziran je povoljnim efektom na ishode zaposlenosti i ne-odlazak iz sustava HZZ-a.

SOR i javni radovi ne utječu povoljno na zaposlenost i nezaposlenost, ali imaju donekle povoljan utjecaj na sprečavanje izlaska iz sustava HZZ-a, osobito javni radovi.

Za SOR treba napomenuti i nedostatan broj sudionika, te je nepouzdano i zaključivati o neto efektima.

Rezultati provedene protučinjenične evaluacije mogu se usporediti s analizom SOR-a koju su proveli Tomić, I. i Žilić I. (2018)⁶⁵. U navedenom istraživanju autori su utvrdili neutralan učinak mjere SOR na zapošljavanje i na nezaposlenost, te određene indikacije o povećanju

⁶⁵ Tomić, I.; Žilić, I. (2018): Working for 200 euro? The effects of traineeship reform on labor market outcomes in Croatia. The Institute of Economics, Zagreb

neaktivnosti korisnika mjere. Potrebno je napomenuti kako su u evaluaciji koristili podatke iz ranijeg perioda (2007-2016), kontrolna je skupina s kojom su uspoređivali korisnike SOR-a bila starija nego skupina korisnika mjere, a i sam vremenski prozor efekta mjere je bio dulji nego u ovoj evaluaciji (gotovo 5 godina). Uz navedeno nisu koristili uparivanje kao mjeru odabira kontrolne skupine. Usprkos metodološkim razlikama, kao i određenim razlikama u rezultatima evaluacije mjere SOR-a, i ova evaluacija i evaluacija koju su proveli Tomić, I. i Žilić, I. (2018) upućuju na dvojbenost učinkovitosti mjere SOR-a na kasniji status zaposlenosti i zapošljavanje korisnika mjere.

14. U kontekstu učinka IZM intervencija jesu li se dogodili neki strukturni utjecaji (promjene u sustavu obrazovanja, sustavu strukovnog obrazovanja)? Jesu li IZM intervencije uzrokovale promjene u politikama mladih?

Strukturni utjecaj odnosi se na **značajnu promjenu načina na koji neki (pod)sustav javnog upravljanja funkcionira, a može se dovesti u vezu s pojedinom intervencijom**. Da bi se moglo tvrditi postojanje strukturnog utjecaja mora se uspostaviti **jasna logička (uzročna) veza između intervencije i učinka** što je u istraživačkom smislu vrlo izazovno zbog niza drugih paralelnih procesa koji se u nekom trenutku odvijaju sa sličnim ili istim ciljevima. U ovom pitanju moguće je stoga dati **pregled percepcija ključnih dionika konzultiranih u ovom istraživanju vezano uz mogući strukturni utjecaj evaluiranih intervencija**.

Ovdje je također **bitno razlikovati da su u užem smislu objekt ove evaluacije IZM/ESF intervencije koje predstavljaju jedan od izvora financiranja za Garanciju za mlade**. U tom smislu, Garancija za mlade je kao intervencija višeg reda sigurno imala veći potencijal za određene strukturne utjecaje, pogotovo jer je IZM upravo idejno predviđen kao finansijski alat za direktnu podršku krajnjim korisnicima, odnosno mladima kao sudionicima mjera, dok je cilj Garancije bio da paralelno planiraju reforme na strukturnoj razini. U tom smislu, razumljivo je da mnogi konzultirani dionici nisu bili u mogućnosti razdvojiti doprinos IZM-a od Garancije za mlade.

Dio institucionalnih dionika kao strukturalni utjecaj navodi činjenicu da su **predstavnici hrvatskih tijela nadležnih za zapošljavanje i mlade još u ranoj fazi razgovora o Garanciji, pa potom i IZM-u bili u interakciji na političkoj i operativnoj razini oko ove teme u okviru tijela EU, što je posljedično utjecalo na veću pozornost i razumijevanje pitanja zapošljavanja mladih i u nacionalnom kontekstu**. S tim u vezi, dio sugovornika ističe da iako bi se dio sredstava ESF-a ionako zasigurno usmjerio na zapošljavanje mladih, postojanje odvojenog fonda je učinilo to pitanje važnijim i vidljivijim. Navedeno je bilo posebno važno u planiranju nacionalnog proračuna, gdje je stoga postojala osnova da se ne pristupa smanjenju rashoda za aktivne mjere zapošljavanja. Iako sa znatnim kašnjenjem, značajnu novost u tom smislu predstavljaju najavljene mjere u području povratka u obrazovanje u nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja. Međutim, u dijelu integrirane nadležnosti za rješavanje pitanje neaktivnih mladih, do sada unutar IZM/ESF alokacije nije ipak bilo značajnijeg uključivanja Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku oko promišljanja načina aktivacije mladih, iako unutar tog resora postoje iskustva s projektima zapošljavanja marginaliziranih skupina koji su već u više ciklusa bili financirani iz EU fondova, uz trenutno otvoreni poziv iz ESF-a do 31.12.2019., pod nazivom „Podrška socijalnom uključivanju i zapošljavanju marginaliziranih skupina“. Sva ranija iskustva s provedbom ovog tipa projekata važan su izvor za evaluaciju najefikasnijih strategija dosega (eng. *outreach*) koje bi se onda potencijalno posebno prilagodile za neaktivnu populaciju mladih. Konačno, iako su prvi

rezultati rada na tom pitanju bili dostupni gotovo četiri godine nakon inicijalnog planiranja, napravljen je **prvi analitički pregled mogućnosti oko uparivanja postojećih baza s ciljem praćenja i identifikacije neaktivnih mladih**, što je **većina dionika izdvojila kao ključan strukturalni utjecaj ovih intervencija u Republici Hrvatskoj**. Kako je već pojašnjeno ranije u analizi, riječ je prvom koraku u smjeru uspostave pune funkcionalnosti sustava za praćenje, na tragu nekih drugih EU zemalja, kojeg stoga čeka niz dodatnih radnji prije mogućnosti korištenja u planiranju budućih intervencija u području mladih u NEET skupini.

15. Koji je učinak IZM intervencija na promjene stope zaposlenosti/nezaposlenosti mladih u dijelovima koji su bili obuhvaćeni predmetnim intervencijama?

Za vrijeme trajanja krize⁶⁶ 17 zemalja članica EU zabilježilo je 2013. godine najveće stope nezaposlenosti mladih u povijesti. Iste godine zabilježena je i najniža stopa zaposlenosti mladih u povijesti EU – samo 32.2%.⁶⁷

Nakon 2013. godine, nezaposlenost mladih i dalje ostaje visoka, no primjećuju se i znakovи oporavka, odnosno dolazi do pada nezaposlenosti između 2013. i 2018. godine. U Hrvatskoj je tako razina nezaposlenosti mladih između 2013. i 2017. pala s 34,1% na 21,8% (Tablica 52). No treba naglasiti i to da se pad nezaposlenosti mladih dogodio na istim razinama kao i pad nezaposlenosti u općoj populaciji.

Tablica 52. Nezaposlenost mladih (15 do 29) i opća stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj⁶⁸

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
Stopa nezaposlenosti mladih	16.0	17.8	23.5	28.3	31.2	34.1	32.3	29.8	24.6	21.8
Broj nezaposlenih mladih	71.300	77.000	99.400	112.600	118.800	126.500	126.800	112.300	94.800	81.400
Ukupna stopa nezaposlenosti u RH	8.6	9.2	11.7	13.7	16.0	17.3	17.3	16.2	13.1	11.2

Uzrok padu nezaposlenosti može npr. biti gospodarski rast, odnosno oporavak na tržištu rada i rast zaposlenosti, emigracija ili administrativni razlozi (npr. promjena kriterija evidencije nezaposlenih). Broj nezaposlenih mladih u razdoblju od 2015. do 2017. je varirao između otprilike 112.000 i 81.000 osoba.

⁶⁶ Koja je započela 2008. godine.

⁶⁷ Bedenković, I. (2017) (Ne)zaposlenost mladih i NEET populacija u Hrvatskoj, Mali Levijatan : studentski časopis za politologiju, 4(1), str. 75-90.

⁶⁸ Izvor: Eurostat, 2019.

Istovremeno, prema podacima dostupnima u trenutku provođenja ove evaluacije, prema podnesenim ZNS-ovima, u ovom je razdoblju u mjerama ukupno sudjelovalo manje od 20.000 sudionika, a na razini promatralih godina između 3000 i 8400 sudionika, odnosno zanemariv broj sudionika 2018. godine. Zaključno, prema podacima dostupnima u vrijeme provođenja ove evaluacije, u mjerama je sudjelovalo oko 6,7% mladih od ukupnog broja nezaposlenih mladih u promatranom razdoblju. No, s obzirom na to da u trenutku provođenja ove evaluacije nisu dostupni potpuni podaci o ukupnom broju mladih osoba koje su u promatranom razdoblju sudjelovale u predmetnim intervencijama (IZM/ESF) nije moguće donijeti precizan zaključak na ovo evaluacijsko pitanje.

Tablica 53. Broj sudionika prema godinama izlaska iz mjere

Godina ulaska u mjeru	Broj sudionika		
	IZM	ESF	Ukupno
2015.	5835	2556	8391
2016.	6141	1661	7802
2017.	2212	763	2975
2018.	16	16	32
Ukupno	14204	4996	19200

Ukoliko se analiza usmjeri samo na NEET skupinu, procjena je da je u 2015. i 2016. oko 9% pripadnika ove skupine sudjelovalo u mjerama, odnosno 4% njih 2017. godine. No, prema podacima dostupnima u trenutku ove evaluacije nije moguće donijeti zaključak o utjecaju intervencija na stope zaposlenosti i nezaposlenosti NEET skupine.

Tablica 54. Odnos broja mladih u NEET skupini i udio sudionika u mjerama

	2015.	2016.	2017.
Udio NEET skupine ⁶⁹	19,9%	19,5%	17,9%
Procjena broja mladih u NEET skupini ⁷⁰	93530	91650	84130
Broj sudionika u mjerama	8391	7802	2975
Udio sudionika u mjerama u broju mladih u NEET skupini	9%	9%	4%

Zaključno, iz ove evaluacije se ne može pouzdano zaključiti o samostalnom doprinosu intervencija na promijenjene stope nezaposlenosti.

⁶⁹ Izvor: Eurostat

⁷⁰ Izračun: udio NEET skupine u kohorti mladih od cca 470.000

Metodologija

Desk istraživanje

U cilju odgovaranja na relevantna evaluacijska pitanja, ali i kao priprema za ostale faze istraživanja, provedeno je desk istraživanje. Ono je obuhvatilo:

- Analizu dokumenata⁷¹;
- Analizu baza podataka koje prikuplja Korisnička institucija (HZZ), tzv. Izvještajne tablice.

Kvalitativno istraživanje

Nastavno na provedeno desk istraživanje, provedeno je i kvalitativna dionica koja je obuhvatila razgovore (dubinske intervjuje / grupne rasprave / sastanke).

U intervjuima i razgovorima je sudjelovalo ukupno 16 dionika⁷², i to:

- dionici nadležnih tijela u sustavu upravljanja i kontrole za OPULJP 2014.-2020.;
- drugi relevantni izvan-institucionalni dionici;
- neovisni stručnjaci u području zapošljavanja.

---

⁷¹ Popis konzultiranih dokumenata nalazi se u poglaviju *Bibliografija*

⁷² U kvalitativnoj dionici su sudjelovali dionici iz sljedećih institucija: Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska udruga poslodavaca, Mreža mladih Hrvatske. Kao jedan od ključnih socijalnih partnera, predviđeno je da u intervjuima sudjeluju i predstavnici sindikata, no oni nisu uspjeli sudjelovali zbog spriječenosti tijekom provedbe ove evaluacije.

Kvantitativno istraživanje

Početne postavke za utvrđivanje metodologije

Uz opisano desk istraživanje, provedeno je i kvantitativno istraživanje kojim su obuhvaćeni sudionici mjera i poslodavci. Ključnu polaznu točku za dizajn kvantitativnog istraživanja predstavljaju **podaci o populaciji sudionika intervencija i poslodavaca**.

Početne postavke za utvrđivanje metodologije koje su definirane u dokumentaciji⁷³ su sljedeće:

- Reprezentativni uzorak treba obuhvatiti sudionike koji su dobili potporu u okviru specifičnih ciljeva v8.ii.1/IZM te 8.ii.1/ESF
- Sukladno smjernicama Europske komisije navedenim u natječajnoj dokumentaciji prilikom prikupljanja i obrade podataka na metodi reprezentativnog uzorka primjenjuje se sljedeća podjela pouzdanosti podataka:
  - potpuno pouzdani podaci - postotak pogreške ne prelazi 2%
  - manje pouzdani podaci - postotak pogreške je između 2% i 5%
  - nedovoljno pouzdani podaci - postotak pogreške je veći od 5%
- Uzorak se mora odnositi na relevantnu populaciju sudionika, odnosno, da bi uzorak bio reprezentativan mora reprezentirati cijelu populaciju sudionika koji su relevantni za navedeni pokazatelj (referentna populacija) i reflektirati karakteristike te populacije u okviru relevantnih varijabli. Tj. korišteni uzorak mora biti reprezentativan u odnosu na populaciju u okviru određenog pokazatelja.
- Ne smije postojati selekcijska pristranost, odnosno mora biti moguće kontaktirati svakog nasumično odabranog sudionika koji je dobio potporu u okviru specifičnog cilja 8.ii.1/IZM te 8.ii.1/ESF.

---

⁷³ Prilog D – Praktične smjernice za prikupljanje i validaciju podataka (svibanj, 2016.)

Struktura referentnih populacija

Dana 29. studenog 2018. Naručitelj je isporučio baze sudionika prema kojima je utvrđen sljedeći broj evidentiranih sudionika mjera.

Tablica 55. Specifični cilj 8.ii.1/IZM – FAZA 1 – ciljana populacija i dostupni podaci o populaciji sudionika

Mjera	Planirano 2015.	Izmjene 2017.	Izmjene 2018.	Broj sudionika dostavljenih u bazama	Broj sudionika s naznačenom e-mail adresom	Broj sudionika s naznačenim brojem telefona
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	9054	9500	18407	12030	6396	10000 ⁷⁴
Obrazovanje za mlade	4257	4257	1500	-	-	-
Potpore za zapošljavanje mladih	3461	4300	6120	1784	-	1783
Javni radovi za mlade	3752	3614	1612	390	0	387
Podrška samozapošljavanju mladih	1782	1090	1179		0 ⁷⁵	
UKUPNO⁷⁶	22306	22761	28818	14204	6396	

⁷⁴ Među kojima je 6396 onih koji uz broj telefona imaju i e-mail adresu

⁷⁵ U trenutku izrade Početnog izvješća agenciji IPSOS nisu bili dostupni podaci o populaciji sudionika za mjere iz Specifičnog cilja 8.ii.1/IZM (faza 1) - Obrazovanje za mlade i Podrška samozapošljavanju mladih, te Specifičnog cilja 8.ii.1/ESF (faza 1) – Podrška samozapošljavanju mladih, stoga isti nisu bili obuhvaćeni ovim istraživanjem.

⁷⁶ Rubrika UKUPNO odnosi se na zbroj svih sudionika, u okviru kojeg se broji svako sudjelovanje, bez obzira ako sudionik sudjeluje u više aktivnosti. Ovaj zbroj se razlikuje od pokazatelja u okviru kojeg se svaki sudionik broji samo jedan put, bez obzira ako sudjeluje u više aktivnosti (pri čemu broj sudionika prema posljednjim izmjenama u prosincu 2018. iznosi 28318).

Tablica 56. Specifični cilj 8.ii.1/ESF – FAZA 1 – ciljana populacija i dostupni podaci o populaciji sudionika

Mjera	Planirano 2015.	Izmjene 2017.	Izmjene 2018.	Broj sudionika dostavljenih u bazama	Broj sudionika s naznačenom e-mail adresom	Broj sudionika s naznačenim brojem telefona
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanje radnog odnosa (SOR)	926	926	1418	1356	403	1222
Obrazovanje za mlade	750	750	642	617	0	615
Potpore za zapošljavanje mladih	902	902	1224	1300	170	840
Javni radovi za mlade	663	663	917	1088	65	869
Podrška samozapošljavanju mladih	526	526	0	23	7	3
UKUPNO	3767	3767	3692	4384	645	3549

Tablica 57. Specifični cilj 8.ii.1/ESF – FAZA 2 – ciljana populacija i dostupni podaci o populaciji sudionika

Referenta populacija	Veličina referentne populacije: dostavljeni podaci	Broj sudionika s naznačenom e- mail adresom	Potrebna veličina uzorka
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)	616	0	237

Metoda prikupljanja podataka

S obzirom na zadanu problematiku istraživanja te navedene ciljeve, te s obzirom na vremenski i financijski okvir, istraživanje je provedeno sljedećim metodama:

- metodom on-line ankete slanjem poziva na sudjelovanje putem e-maila,
- metodom on-line ankete slanjem poziva na sudjelovanje putem aplikacije koja šalje link u sms poruci,
- metodom telefonske ankete.

Proces prikupljanja podataka u slučaju **sudionika mjera** obuhvatio je sljedeće aktivnosti:

- Osobama koje imaju e-mail adresu poslana je poveznica (link) na anketu. Osobama koje u zadanom roku nisu popunile anketu e-mailom su slani podsjetnici za popunjavanje ankete do 3 puta.
- Osobama koje nemaju naznačenu e-mail adresu putem aplikacije poslane su sms poruke s linkom na on-line anketu. Dodatno podsjećanje je izvršeno do 3 puta.
- U slučaju sudionika mjera za koje se na prethodne načine nije prikupio dovoljan broj popunjениh anketa provedeno je telefonsko pozivanje.

Razina odaziva na istraživanje je oko 14%, o čemu je više podataka navedeno u tablicama koje slijede.

Tablica 58. – Broj kontakata

	Broj kontakata u zaprimljenoj bazi	Nevažeći kontakti ⁷⁷	Preostali važeći kontakti
Broj sudionika s naznačenom e-mail adresom	7034	966	6068
Broj preostalih sudionika s naznačenim brojem mobitela	6335	586	5749
Ukupno	13369	1552	11817

Tablica 59. – Odaziv na istraživanje

	Broj važećih kontakata	Broj popunjениh anketa	Odaziv
Kontakt putem e-maila	6068	876	14,4%
Kontakt putem mobitela	5749	816 ⁷⁸	14,2%
Ukupno	11817	1692	14,3%

⁷⁷ Broj e-mail adresa i brojeva mobitela za koje je tijekom provođenja istraživanja evidentirano da su nevažeći.

⁷⁸ Od navedenog broja popunjениh anketa, njih 98% (799 anketa) popunjeno je na način da je sudionik popunio anketu putem link-a u sms poruci. Preostalih 2% (17 anketa) popunjeno je tijekom telefonskog poziva. Ovako mali udio anketa popunjениh telefonskim putem može se objasniti time što su navedeni ispitanici već prethodno bili kontaktirani i upoznati s istraživanjem i telefonski poziv su doživjeli kao još jedno podsjećanje da popune anketu. Tako ih je oko 70% tijekom telefonskog poziva navelo upravo to, da će popuniti anketu na linku koji su već ranije zaprimili. Mali broj onih koji su na anketu odgovorili tijekom telefonskog poziva se može objasniti i duljinom ankete koja se produžava na oko 20 minuta u slučaju telefonskog anketiranje, a u odnosu na vrijeme potrebno da ispitanik sam popuni anketu na linku pri čemu je trajanje oko 10 minuta.

Realizirani uzorci

Radi slabog odaziva u zadanim vremenskom i finansijskom okviru provođenja anketnog istraživanja zadane veličine uzorka potrebne za postizanje statističke pogreške uzorka manje od 2% uz pouzdanost od 95% nisu dostignute niti za jednu skupinu osim za skupinu sudionika SOR-a u IZM intervenciji. Dapače, ovdje je odaziv bio nešto iznad prosjeka te je u kombinaciji s izdašnim brojem dostupnih kontakata polučio realizaciju uzorka 3x veću od one zadane u Početnom izvješću.

Ovakav splet okolnosti navodi na zaključak da je Početnim izvješćem postavljen preambiciozan plan realizacije potrebnih veličina uzoraka na razini svake mjere unutar intervencija, s obzirom na relativno male veličine dostavljenih populacija za pojedinu mjeru, koje su dodatno umanjene i naknadnim uvidom u veći broj nevažećih kontakata, te posljedično potrebne više stope odaziva kakve su u ovakovom tipu istraživanja i ograničenim vremenskim rokovima praktično nedostižne.

U tom kontekstu su za potrebe analize objedinjeni podaci unutar obje promatrane intervencije (IZM i ESF) te podaci nisu analizirani na razini pojedinih mjera zbog malog broja ispitanika.

Ukupni uzorak iznosi dakle 1692 ispitanika, a za takav uzorak uz veličinu populacije od 19181 sudionika i razinu pouzdanosti od 95% statistička pogreška uzorka iznosi 2,28%.

Međutim, važno je istaknuti i to da je zbog svih gore navedenih ograničenja, prikupljen prigodni uzorak, te da ne možemo govoriti o reprezentativnom uzorku. Pri čemu je također važno istaknuti i to da za potrebe ove evaluacije nije bila dostupna ukupna populacija svih sudionika u mjerama u promatranom razdoblju, već samo onaj dio sudionika za koje je podnesen zahtjev za nadoknadu sredstava do 05., odnosno 15. studenog 2018.

U tablicama u nastavku je prikazana struktura realiziranog uzorka.

Tablica 60. Struktura realiziranog uzorka

Referenta populacija	Veličina referentne populacije: dostavljeni podaci	Potrebna veličina uzorka	Realizirani uzorak	Udio realiziranog u zadanom uzorku	Odaziv prema mjerama ⁷⁹
Specifični cilj 8.ii.1/IZM – FAZA 1	Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)	12030	372	1246	335% 16,8%
	Javni radovi za mlade	390	194	27	14% 11,2%
	Potpore za zapošljavanje mladih	1784	316	64	20% 5,8%
Specifični cilj 8.ii.1/ESF – FAZA 1	Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)	1356	300	116	39% 13,9%
	Potpore za zapošljavanje mladih	1300	297	37	12% 4,6%
	Javni radovi za mlade	1088	284	71	25% 10,6%
	Obrazovanje za mlade	617	237	57	24% 15,0%
Specifični cilj 8.ii.1/ESF – FAZA 2	Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR)	616	237	74	31% 19,5%
	UKUPNO	19181	2237	1692	76% 14,3%

⁷⁹ Odaziv je korigiran u odnosu na broj važećih kontakt podataka, dakle, nije računat u odnosu na ukupnu veličinu populacije u dostavljenim podacima.

Tablica 61. Specifični cilj 8.ii.1/IZM – FAZA 1 – populacija i uzorak po mjerama

	Populacija		Realizirani uzorak	
	N	%	N	%
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu (SOR)	12030	85%	1246	93%
Javni radovi za mlade	390	3%	27	2%
Potpore za zapošljavanje mladih	1784	13%	64	5%
Ukupno	14204	100%	1337	100%

Tablica 62. Specifični cilj 8.ii.1/ESF – FAZA 1&2 – populacija i uzorak po mjerama

	Populacija		Realizirani uzorak	
	N	%	N	%
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu (SOR) – Faza 1	1356	27%	116	33%
Potpore za zapošljavanje mladih	1300	26%	37	10%
Javni radovi za mlade	1088	22%	71	20%
Obrazovanje za mlade	617	12%	57	16%
Stjecanje stručnog iskustva na radnom mjestu (SOR) – Faza 2	616	12%	74	21%
Ukupno	4977	100%	355	100%

Proces prikupljanja podataka on-line ankete u slučaju **poslodavaca** obuhvatio je sljedeće aktivnosti:

- Poslodavcima koji imaju e-mail adresu poslana je poveznica (link) na anketu. Uz link se slalo i pismo potpisano od strane Naručitelja sa zamolbom za sudjelovanje u istraživanju
- Poslodavci su dodatni podsjećani do 3 puta, a oni za koje nije postojala e-mail adresa pozivani su telefonom.

Od dostupnih 6296 kontakta, ukupno je prikupljeno 641 anketa u kojoj su sudjelovali poslodavci, što čini odaziv od oko 10%.

Tablica 63. Realizirani uzorak – poslodavci

	N	%
Broj ispitanika	641	100%
Stručno ospozobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa	566	88%
Potpore za zapošljavanje	208	32%
Javni radovi	68	11%

Dakle, zbog slabog odaziva, niti u slučaju poslodavaca nije realiziran uzorak prepostavljen u Početnom izvješću te je analiza provedena na prigodnom uzorku poslodavaca.

Zaključci i preporuke

Od dvije glavne grupe planiranih aktivnosti usmjerenih direktno na mlade kao krajnje korisnike, predviđene za financiranje iz IZM-a na temelju OP ULJP 2014.-2020., kao i Garancije za mlade, **do sada su provođene isključivo aktivne mjere za zapošljavanje u nadležnosti HZZ-a, što u najvećem dijelu predstavlja provedbu već postojećih mjera aktivne politike zapošljavanja.** Riječ je o mjerama (1) stjecanja stručnog iskustva na radnom mjestu – stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa (SOR); (2) potporama za mlade; (3) potporama za samozapošljavanje; (4) obrazovanje za mlade i (5) javnim radovima, te je u fazi 2 uključeno i pripravnštvo kao djelomično novi oblik mjerne. Za drugu pak grupu mjera planiranih za financiranje kroz IZM, **usmjerena na povratak mladih u obrazovanje u nadležnosti MZO-a, iako je riječ o novim tipovima mjera, do završetka ovog evaluacijskog izvještaja u prvom kvartalu 2019. godine nije došlo do objave predmetnih natječaja i početka njihove provedbe.** No, u okviru Godišnjeg plana objave Poziva na dostavu projektnih prijedloga za 2019. godinu predviđena je objava oba Poziva u nadležnosti MZO-a tijekom kolovoza i listopada 2019. godine.

Preporuka: Intervencije planirane u nadležnosti MZO-a zbog prirode mjerne i predviđenog trajanja od 36 mjeseci, imaju razinu rizika da se pravovremeno provedu, budući da je u listopadu 2018. godine od dvije predviđene mjerne, samo za jednu operaciju ('Druga prilika za stjecanje kvalifikacije u visokom obrazovanju') podnesen Sažetak operacije Upravljačkom tijelu (MRMS-u), kao prvi korak prema objavi natječaja. Predstoji također i razrada druge planirane mjera u području povratka u obrazovanje, za koju do ovog trenutka još nije podnesen Sažetak operacije. U slučaju nemogućnosti provedbe ove intervencije unutar predviđenog specifičnog cilja 8.ii.1/IZM, potrebno je razmotriti alternativni način financiranja unutar ESF-a.

Nadalje, u analizi tipa aktivnosti koje su planirane i ponuđene kroz IZM/ESF alokaciju, evaluacijom je utvrđeno da se **u ovom ciklusu intervencija isključivo odnosila na registrirane nezaposlene, iako NEET skupinu treba promatrati kao one koji su u evidenciji nezaposlenosti, ali i neaktivne.** Navedeno je prepoznato OP ULJP-om kod inicialnog planiranja IZM intervencije s ciljem „**pripreme društveno inovativnih projekata, različitih aktivnosti umjerenih na neaktivne nezaposlene osobe te povećanje njihove zapošljivosti i zaposlenja**“, iako u ovom ciklusu provedbe navedeno nije operacionalizirano, ali je po završetku evaluacije najavljen kroz novu intervenciju „**Pronađi me**“. S tim u vezi, **kao prateće mjerne za provedbu IZM-a, aktivnosti vezane uz praćenje NEET skupine mladih u RH bile su planirane prvim Planom implementacije Garancije za mlade još 2014. godine, na temelju čega je 2015. godine potpisana Sporazum o poslovnoj suradnji za razmjenu podataka između MRMS-a, MZO-a, HZZ-a te HZMO-a, no preliminarni uvidi u neaktivni dio NEET populacije mladih u RH dostupni su tek od sredine 2018. godine, primarno kroz izradu studije pod nazivom „**Analiza stanja i preporuke za razvoj dalnjih aktivnosti za osobe u NEET statusu**“.** Navedena studija predstavlja **vrijedan, ali tek inicijalni korak u analizi**

koje su trenutne mogućnosti i nedostaci postojećih baza podataka u identificiranju mladih u skupini NEET. Analiza jasno zaključuje da su potrebni daljnji koraci, kako u unapređivanju podataka koji se kroz određene baze prikupljaju, tako i u uspostavi sustava na temelju kojeg bi se podaci sustavno periodično analizirali.

Preporuka: Iako je Republika Hrvatska trenutno još u ranoj fazi uspostave sustava za praćenje mladih u NEET skupini, odnosno bit će potrebno dodatno vrijeme za njegovu punu funkcionalnost, navedeno ipak ne bi trebalo potpuno onemogućiti planiranje intervencija usmjerenih na aktivaciju te skupine mladih, barem u obliku pilot projekata koji će se onda sveobuhvatno vrednovati i poslužiti kao izvor naučenih lekcija za nove sustavne intervencije. U dijelu integrirane nadležnosti za rješavanje pitanje neaktivnih mladih, do sada unutar IZM/ESF alokacije nije ipak bilo značajnijeg uključivanja Ministarstva za demografiju, obitelj, mlađe i socijalnu politiku oko promišljanja načina aktivacije mladih, iako unutar tog resora postoje iskustva s projektima zapošljavanja marginaliziranih skupina koji su već u više ciklusa bili financirani iz EU fondova, uz trenutno otvoreni poziv iz ESF-a do 31.12.2019., pod nazivom „Podrška socijalnom uključivanju i zapošljavanju marginaliziranih skupina“. Sva ranija iskustva s provedbom ovog tipa projekata važan su izvor informacija za evaluaciju najefikasnijih strategija dosega koje bi se onda potencijalno posebno prilagodile za neaktivnu populaciju mladih.

Izmijenjenim Uvjetima i načinima korištenja sredstava za provođenje mjera u 2018. godine, HZZ je unutar evaluiranih intervencija preuzeo **sufinanciranje pripravnštva u javnom sektoru**, što **donekle predstavlja novi oblik mjere dostupan za mlade u RH**, budući da pripravnštvo u privatnom sektoru predstavlja oblik državne potpore, koji se već realizira kroz postojeću mjeru 'potpora za zapošljavanje'. Uslijed oporavka tržišta rada, prema navodima konzultiranih institucionalnih dionika, osnovni cilj jačanja pripravnštva je da se mjera SOR postepeno zamijeni zapošljavanjem pripravnika. Međutim, **trenutni preostali ciljani brojevi sudionika u obje intervencije do kraja 2020. upućuju upravo na suprotno, naime da je SOR i dalje najzastupljenija mjera i da čak bilježi rast u projekcijama ukupnog broja mjera.** Usporedbom pak s Vladinim *Smjernica za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine*, **planirani preostali broj sudionika mjere SOR unutar evaluiranih intervencija prelazi ukupni ciljani broj sudionika mjere SOR, kako je definirano pokazateljem unutar predmetnih Vladinih Smjernica za istu mjeru za mlade.**

Preporuka: Do kraja provedbe IZM/ESF intervencije do 2020. godine potrebno je temeljito usklađivanje trenutnih postojećih ciljanih vrijednosti broja sudionika po pojedinim mjerama sa važećim Smjernica za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine, poglavito u smjeru značajnog smanjenja mjerne SOR i paralelnog povećanja mjerne 'pripravnštva', odnosno 'potpora za mlade', s ciljem da usmjerene bude na mjerne koje pokazuju bolje rezultate u kontekstu održivog zapošljavanja, a ne samo one koje imaju bolji potencijal apsorpcije dostupnih finansijskih sredstava unutar ovih intervencija.

U analizi ostvarenog, potrebno je naglasiti kako je **u provedbi IZM/ESF intervencije u više navrata došlo do izmjena ciljanih skupina između pojedinih mjera, vremena trajanja intervencije te pokazatelja ciljanih vrijednosti**. Naime, s jedne strane, Dodacima Ugovoru od dodjeli bespovratnih sredstva između HZZ-a i MRMS-a, dolazilo je do prilagodbe stvarnoj potrošnji između predviđenih grupa mjera APTR-a kako bi se sredstva potrošila u maksimalnom iznosu. Uz to, osim izmjena u jediničnim troškovima mjera između godina, krajem 2017. Republici Hrvatskoj potvrđeno je i povećanje ukupne IZM alokacije od strane Europske komisije što je također rezultiralo nužnim izmjenama, budući da je odlučeno da se povećanje finansijskih sredstava uključi u već postojeće projekte. U tom smislu, ovom evaluacijom je bilo moguće analizirati trenutni doprinos ostvarenju ciljanim vrijednostima korisnika, pokazatelja i finansijske ostvarenosti, o čijem će se kumulativnom doprinosu moći suditi tek po završetku intervencija.

U tom smislu, vezano uz IZM intervenciju (faza 1), do sada su podnošenjem ZNS-ova potraživana sredstva za polovicu od ukupno planiranih 28818 sudionika. Do sada nisu potraživana sredstva, odnosno nije bilo realiziranih sudionika, za mjeru obrazovanje za mlade te podrška samozapošljavanju, iako se prema navodima ključnih dionika i ove dvije mjere u praksi provode, ali je evaluacijom utvrđeno da postoje izazovi u procesima pravdanja troškova. U skladu s činjenicom da su za ovu intervenciju do kraja 2018. godine potraživana sredstva za oko 50% planiranih sudionika te se ona nastavlja provoditi do kraja 2020. godine, pokazatelji su u različitim udjelima postignuti u odnosu na planirano. Važno je istaknuti, da prema zadnjem ZNS-u (br. 20) na temelju kojeg se provodila ova evaluacija, **za pokazatelje o statusu sudionika po prestanku sudjelovanja (CR02 i CR03), HZZ navodi da postoje određene tehničke poteškoće koje onemogućavaju izražavanje precizne vrijednosti**.

Vezano uz ESF intervenciju (faza 1), koja je brojem sudionika znatno manjeg obujma, od planiranih 4201 sudionika, potraživana su sredstva za njih 95%. Uslijed činjenice da je ESF-faza 1 gotovo u potpunosti ostvarena u smislu planiranog broja sudionika, svi pokazatelji su također ostvareni, odnosno mnogi prelaze ciljane vrijednosti. Međutim, ovdje je **važno istaknuti da je analizom pokazatelja utvrđeno da je zadnjom izmjenom Ugovora u prosincu 2018. povećan ukupan broj sudionika za 434 (4201-3767), iako istovremeno nisu povećane ciljane vrijednosti za pokazatelje, što analizu ostvarenosti pokazatelja čini donekle neadekvatnom**.

Preporuka: U dijelu uočenih poteškoćama o kojima je izvješteno od strane HZZ-a vezano uz prikupljanje podataka prema Obrascu 2 'Podaci nakon završetka aktivnosti' na temelju kojeg se prati ostvarenost ključnih pokazatelja o statusu sudionika nakon sudjelovanja, potrebno je **pristupiti detaljnoj analizi uzroka navedenog stanja i definirati načine moguće dopune nepotpunih podataka, uz osiguravanje adekvatnog praćenja do kraja intervencije**, uslijed izazova o izostanku ključnih pokazatelja, nužnih i za izvještavanje o provedbi OP ULJP-a. Isto tako, evaluacijom je utvrđeno da zadnjim Dodatkom Ugovora iz prosinca 2018. u slučaju intervencije

ESF-faza 1 došlo do ukupnog povećanja planiranih sudionika, a istovremeno nije došlo do povećanja svih ostalih pokazatelja, što je nužno uskladiti.

Uz to, tijekom istraživačkog procesa, zamijećeni su nepotpuni monitoring podaci za sve sudionike intervencije jer ne postoji obaveza popunjavanja svih polja u Obrascu 1 'Osobni podaci'. Navedeno je kao preporuka istaknuto i u ranijim evaluacijama, sugerirajući da **kontakt podaci (telefon/mobitel i e-mail adresa) postanu obvezni i u zasebnim poljima, te da se vrši kontrola potpunosti i točnosti podataka unesenih u bazu kako bi se omogućilo anketiranje što većeg broja sudionika**, znajući da postoji obveza za provedbom evaluacije, a online anketiranje uvijek predstavlja daleko ekonomičniji način prikupljanja podataka u odnosu na telefonsko prikupljanje podataka te omogućava veći odaziv.

Krajem listopada 2018. godine, potpisani su novi Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava kojima je planiran nastavak financiranja iz ESF/IZM-a navedenih mjera aktivne politike tržišta rada za mlade (tzv. Faza 2). Uslijed mogućnosti retroaktivne prihvatljivosti troškova od siječnja 2015. godine, kao i u slučaju faze 1, do sada je podnesen jedan ZNS za ESF-faza 2, dok za IZM-faza 2 nisu još dosad potraživana sredstva za 9123 novih planiranih sudionika. Ovim zahtjevom unutar ESF alokacije, potraživana su sredstva za 616 sudionika iz mjere SOR, što predstavlja 6,6% ukupnog planiranog broja sudionika po svim mjerama. Uslijed činjenice da je ova intervencija tek započela s provedbom, nije rađena analiza ostvarenosti pokazatelja.

Vezano uz finansijsku analizu, ugovoreno je 98% ukupne alokacije za IZM te čitava alokacija za ESF. Planiranim novim intervencijama za MZO, predviđeno ugovaranje za IZM je u iznosu od 240.000.000EUR, što uključuje tzv. *overcontracting* od 9%, kao oblik upravljanja potencijalnim neprihvatljivim troškovima. Što se tiče udjela sredstava odobrenih kroz potraživane ZNS-ove, u trenutku provođenja evaluacije, bilo je odobreno 40,6% alokacije za IZM-faza 1, zatim 99,8% ESF-faza 1 te 6,4% ESF -faza 2, dok sredstva još nisu potraživana, pa time ni odobrena za IZM-faza 2.

Dosadašnja provedba IZM-a koja je u cijelosti oslonjena na provedbu APTR-a u nadležnosti HZZ-a, u pragmatičnom smislu, zasigurno je omogućila **relativnu razinu sigurnosti u smislu kapaciteta za provedbu** finansijske omotnice dodijeljene unutar ove alokacije, uslijed iskustva i administrativnih kapaciteta HZZ-a u povlačenju sredstava, koji od 2003. godine sudjeluje u provedbi projekata financiranih iz EU fondova. Međutim, **činjenica da su se željeni udjeli pojedinih mjera mijenjali prema realnoj potražnji mjera, lišilo je proces provedbe usmjeravanja i poticanje provedbe određenih, strateški definiranih mjera**, što je rezultiralo da se **intervencija velikim dijelom i dalje usmjerila na provedbu mjere SOR**.

Što se tiče dalnjih zabilježenih nedostataka, **konzultirani institucionalni dionici su isticali veliko administrativno opterećenje i iznimnu složenost procedure provedbe, naročito u pogledu prikupljanja, provjere i arhiviranje podataka o krajnjim korisnicima**. Dodatkom Ugovora od 30.

studenog 2018. godine, ovaj nedostatak je **donekle umanjen uvođenjem tzv. pojednostavljene troškovne mogućnosti u pravdanju troškova**, čime dolazi do objedinjavanja određenih stavki. Ovdje je također važno naglasiti kako postoji ključna razlika u predviđenim dvjema grupama aktivnosti unutar ove alokacije u smislu administriranja sredstva prema sudionicima, vezano uz ulazak na tržište rada, odnosno povratka mladih u obrazovanje. Naime, dok HZZ ima mandat rada direktno s fizičkim osobama te se sredstva dodjeljuju krajnjim korisnicima, planirana intervencija povratka u visoko obrazovanje u nadležnosti MZO, nužno uključuje posrednika (u ovom slučaju visoko obrazovne ustanove), budući da MZO nema zakonsku osnovu, pa time ni prethodne resurse za direktnu dodjelu sredstva krajnjim korisnicima. Tu se stoga javlja **rizik vezan uz kapacitete visoko obrazovnih ustanova za administriranje dodjele potporama studentima za nastavak obrazovanja**, a poglavito što je u kraćem vremenskom roku objavljeno više natječaja gdje su primarni prijavitelji upravo visoko obrazovne ustanove, što može umanjiti njihov interes i kapacitete za uključivanje u nove natječaje. Isto tako, kako je ranije istaknuto, administriranje mjera preko HZZ-a, osigurava jednaku dostupnost mjera za sve sudionike koji zadovoljavaju tražene uvjete, dok će mjere u području obrazovanja biti selektivno dostupne onim mladima koji pohađaju visoko-obrazovnu ustanove kojima je odobreno financiranje na temelju prijavljenog projekta.

Preporuka: U slučaju provedbe planiranih natječaja u području obrazovanja, budući da je njihova provedba moguća jedino putem posrednika (za najavljeni natječaj visoko-obrazovnih ustanova, a planirano i ustanove za obrazovanje odraslih), a ne direktnom dodjelom fizičkim osobama kao u slučaju mjera u nadležnosti HZZ-a, nova saznanja o regionalnoj rasprostranjenosti ili studijskih područja posebno ranjivih pripadnika NEET skupine bitan su faktor u dodatnom stimuliraju određenih tipova projekata.

Konačno, **uočena je razina neadekvatnosti u planiranju i provođenju same evaluacije ovih intervencija**, budući da je ista, prvim odobrenim Evaluacijskim planom OP ULJP 2014.-2020. predviđena za provedbu od ožujka do prosinca 2018., što je u praksi značajno skraćeno te su predviđena sredstva iznosila tek 1/5 početno planirane vrijednosti, dok su zbog činjenice da je evaluacija formalno vođena Vodičem za evaluaciju Inicijative za zapošljavanje mlađih, pripremljene od strane Europske komisije, sva evaluacijska pitanja ostala u istom inicijalnom opsegu. Navedeno je i mogući propust Europske komisije, koja nakon dodjele nove alokacije i produženja trajanja provedbe IZM-a do 2020. godine, nije promijenila krajnji rok za dostavu evaluacije učinka (prosinac 2018.) iako je bilo evidentno da će za dio zemalja intervencije u tom trenutku i dalje trajati, čime je značajno umanjena mogućnost cjelovite analize učinaka. Uzimajući u obzir i novu alokaciju za IZM, u prosincu 2018. godine izvršena je i usvojena izmjena Evaluacijskog plana sukladno kojem je predviđena provedba evaluacije Prioritetne osi 1 koja je dodatno proširena uključivanjem i evaluacije učinka mjera aktivne politike zapošljavanja tijekom 2020. / 2021. godine.

Preporuka: Za složena evaluacijska istraživanja, potrebno je planirati adekvatno vrijeme te finansijske resurse, pogotovo u evaluacijama koje se odvijaju za vrijeme provedbe intervencije, gdje se stoga značajni vremenski resursi Naručitelja i Izvršitelja ulažu u razumijevanje evaluacijskog objekta te dostupnih podataka, koji se često paralelno još prikupljaju, obrađuju i uskladjuju. Važnost adekvatnih vremenskih i finansijskih uvjeta posebno su značajni zbog sukladnosti sa zadanim smjernicama Europske komisije o razini prihvatljivosti statističke pogreške uzorka kada su u pitanju anketna istraživanja među većim brojem populacija ograničenih veličina (npr. u ovom slučaju većim brojem mjera). U tom smislu, važno je unaprijed predvidjeti ulaganje institucionalnih kapaciteta (npr. telefonsko kontaktiranje sudionika mjera od strane savjetnika HZZ-a kako bi se povećao odaziv), a kako bi se zadovoljile veličine uzoraka potrebne za postizanje statističke pogreške uzorka manje od 2% uz pouzdanost od 95%.

Budući da je odlukom Europske komisije iz 2017. godine produženo trajanje provedbe IZM-a do kraja 2020. godine⁸⁰ u ovom trenutku nije bilo moguće provesti evaluaciju učinaka na čitavoj populaciji sudionika. Osim toga, uslijed ostalih ograničenja u dostupnim podacima prezentiranim u ovoj evaluaciji, poglavito izostanak sudionika u mjerama obrazovanja i samo-zapošljavanja, snažno se predlaže ponovna provedba evaluacije učinaka ovih intervencija po završetku svih projektnih aktivnosti. Navedeno se predlaže financirati iz alokacije unutar Evaluacijskog plana OP ULJP 2014.-2020. za proračunsku liniju *Ad hoc evaluacije za koje se ukaže žurna potreba tijekom provedbe OPULJP-a ili Dodatne evaluacije za koje se ukaže sektorska potreba tijekom provedbe*.

Kao pozitivan aspekt provedbe IZM/ESF intervencija, dionici konzultirani u procesu provođenja ove evaluacije posebno su isticali **kontinuitet u finansijskim sredstvima za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja**. Ovo se naročito ističe u kontekstu ranijih okolnosti provođenja mjera APTR-a kada je sustav primarno ovisio o proračunskim sredstvima te su povremeno bilježene situacije da se provođenje mjera privremeno obustavljalо zbog nedostatnih finansijskih sredstava što je stvaralo razinu nepredvidivosti za sve dionike – kako za mlade, tako i za poslodavce kao korisnike mjera.

Analizom uključenosti ranjivih skupina, mogu se izdvojiti dvije inicijalne strateške odluke kojima se dodatno prilagodilo tadašnjem stanju na hrvatskom tržištu rada. Naime, donesena je odluka da se unutar IZM-a definicija mladih proširi s 15-24 na 15-29 godina, na temelju razumijevanja da RH ima veći broj mladih koji su nezaposleni, a nisu u sustavu obrazovanja ili osposobljavanja u dobroj skupini od 25-29, od prioritetne skupine na razini EU. Uz to, paralelnim programiranjem sredstava iz ESF-a za dugotrajno nezaposlene kojima nije bilo omogućeno financiranje iz specifičnog cilja 8.ii.1/IZM, također je omogućena finansijska podrška HZZ-u za plasman mjera aktivne politike zapošljavanja ovoj pod-skupini mladih. S druge strane, iako su **mjere u području**

⁸⁰ Temeljem revizije višegodišnjeg finansijskog okvira Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost Europske komisije (DGEMPL) 9. listopada 2017. godine izvjestila je nadležna tijela državne uprave Republike Hrvatske o povećanju alokacije za Inicijativu za zapošljavanje mladih (IZM).

povratka obrazovanja pozdravljene od konzultiranih dionika kao iskorak u pristupu prema neaktivnim mladima, još nisu započele s provedbom.

Konačno, analizu adekvatne usmjerenoosti na ranjive skupine nužno je promatrati kroz pojmove „mrtvog tereta“ i „ubiranja vrhnja“, procjenjujući jesu li sredstva upotrijebljena na one kojima su najpotrebnija. Iz perspektive nezaposlenih sudionika, u provedenoj anketi, njih 10-20% izražava slaganje s tvrdnjama koje sugeriraju da bi se zaposlili i bez mjere. Iz aspekta poslodavaca, taj je postotak još veći, budući da njih 1/3 navodi kako su one osobe koje su kod njih koristile mjeru poznivali i od ranije, imali su ih namjeru zaposliti te su ih stoga uputili da se prijave na HZZ kako bi imali pravo na mjeru.

Vezano uz status sudionika neposredno nakon sudjelovanja, uslijed činjenice da je zabilježeno da HZZ nema potpune podatke, potrebno je koristiti nalaze provedene ankete u sklopu ovog istraživanja. Vezano uz IZM intervenciju, izvedeni pokazatelj vezan uz *udio nezaposlenih sudionika koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja (CR02) u ukupnom broju nezaposlenih obuhvaćenih intervencijom (SoY07)* je kao ciljana vrijednost planiran na razini 36-40%. Provedenom anketom je utvrđeno 37% sudionika koji su bili zaposleni te oko 1% sudionika koji su bili u nastavku obrazovanja, što sugerira dosezanje ciljane vrijednosti planirane intervencijom od 36-40% koji nisu u NEET statusu.

U ESF intervenciji *udio dugotrajno nezaposlenih sudionika koji dobiju ponudu za posao, stalno obrazovanje, naukovanje ili staž po prestanku sudjelovanja (SR104) u ukupnom broju dugotrajnih nezaposlenih (CO02) obuhvaćenih intervencijom* je kao ciljana vrijednost planiran na razini 28%. Provedenom anketom je utvrđeno oko 20% sudionika koji bili su zaposleni te oko 1% sudionika bili su u nastavku obrazovanja, što sugerira da u ovom trenutku nije dosegnuta ciljana vrijednost postavljena planiranim intervencijom od 28% onih koji nisu u NEET statusu.

Vezano uz status sudionika 6 mjeseci nakon završetka sudjelovanja, za IZM intervenciju, *udio sudionika koji imaju posao 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (CR11) u ukupnom broju nezaposlenih (SoY07) obuhvaćenih intervencijom, planiran je na razini 48%, a prema internim monitoring podacima ostvaren na razini 57%*. Što se tiče nalaza anketnog istraživanja na prigodnom uzorku, oni pokazuju i veći rezultat od 68% zaposlenih sudionika te oko 4% u nastavku obrazovanja, što sugerira premašivanje ciljane vrijednosti. Vezano uz ESF intervenciju, *udio sudionika koji imaju posao, uključujući samozaposlene, 6 mjeseci po prestanku sudjelovanja (CR06) u ukupnom broju dugotrajno nezaposlenih obuhvaćenih intervencijom (CO02), planiran je na razini 38%, a prema internim monitoring podacima ostvaren na razini 50%*⁸¹, te je isti rezultat zabilježen i provedenom anketom.

---

⁸¹ Ukupni ciljani broj sudionika planiran ovom intervencijom zadnjim Dodatkom Ugovora je povećan, iako nisu korigirane željene vrijednosti pokazatelja, stoga navedene ciljane i ostvarene vrijednosti treba tumačiti s rezervom.

U oba slučaja, prema zabilježenim ishodima 6 mjeseci nakon, najuspješnije su mjere potpora za zapošljavanje, što je dodatno potvrđeno provedbom i protučinjenične analize. Cilj ove analize je bio uvid u djelotvornost mjera, na način da je za skupinu pojedinaca koji su sudjelovali u mjerama izabrana kontrolna skupina njihovih dvojnika koji nikada nisu sudjelovali u evaluiranim intervencijama, a pritom su im slični po svim dostupnim karakteristikama koje možemo smatrati prediktorima sudjelovanja u mjerama, te prediktorima same uspješnosti intervencija. Na taj način, izračunat je neto efekt mjere što predstavlja razliku u postotku osoba u intervenciji (mjeri) i osoba u kontrolnoj skupini koje su ostvarile povoljan ishod 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere, drugim riječima, definira one sudionike za koje je mjera imala presudan utjecaj na ishod. **Među IZM intervencijama najpovoljniji neto efekt imaju potpore za zapošljavanje** jer jedine imaju povoljan neto efekt na zapošljavanje, mali, odnosno neutralni efekt na nezaposlenost, ali i vrlo povoljan efekt na ostanak u sustavu HZZ-a. **SOR ima neutralan učinak na zaposlenost, negativan na nezaposlenost, ali taj učinak donekle kompenzira poticanjem na ostanak u sustavu HZZ-a.** Najnepovoljniji neto efekt imaju javni radovi jer je utvrđen njihov negativni efekt i na zapošljavanje i na nezaposlenost, što, ako se gleda u kontekstu toga da javni rad kao mjera nije niti zamišljen kao mjera za održivo zapošljavanje, aktivacije najteže zapošljivih osoba, ne mora nužno predstavljati loš rezultat. No, loš rezultat javnog rada očituje se i u tome što, iako ova mjera ima umjeren pozitivan efekt na ostanak u sustavu HZZ-a, odnosno zadržavanje u aktivnom statusu, taj pozitivan efekt na ostanak u sustavu ne može kompenzirati veliku razliku između zaposlenih i nezaposlenih u kontrolnoj skupini, u odnosu na one koji su bili u mjeri.

Slično kao i kod IZM intervencije, **i kod ESF intervencije, potpore za zapošljavanje pokazale su najpovoljniji efekt kako na zaposlenost, tako i na ostanak u sustavu HZZ-a.** Njihov negativni efekt na nezaposlenost kompenziran je povolnjim efektom na ishode zaposlenosti i ne-odlazak iz sustava HZZ-a. **SOR i javni radovi ne utječu povoljno na zaposlenost i nezaposlenost, ali imaju donekle povoljan utjecaj na sprečavanje izlaska iz sustava HZZ-a, osobito javni radovi.**

Preporuka: Iz navedene analize djelotvornosti mjera provedene unutar ove evaluacije, postoji dodatna osnova za značajno smanjenje mjere SOR u smjeru mjera potpora za zapošljavanje. Osim već spomenutog formalnog usuglašavanja s postojećim Vladinim *Smjernicama za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2018. do 2020. godine*, logička prepostavka je da dok i dalje postoje značajna sredstva za provedbu mjere SOR ne može se очekivati široka zamjena za potražnju mjera potpora za zapošljavanje, s obzirom na veću finansijsku atraktivnost mjere SOR za poslodavce.

Što se tiče **kvalitete zaprimljenih ponuda, prema nalazima ankete na prigodnom uzorku, one su umjereni zadovoljavajuće.** Uzimajući u obzir one koji su prekinuli intervenciju jer nisu bili zadovoljni poslodavcem, te one koji su završili intervenciju, no nisu prihvatali ponudu koju su dobili nakon toga iz razloga što im ponuda nije odgovarala (5% sudionika), zatim oko 12% onih koji su prihvatali ponudu za posao po završetku intervencije, no ostali su na tom poslu manje od

6 mjeseci možemo donijeti zaključak o tome da je oko 17% ponuda prerano odbačeno. S druge strane, udio onih koji danas još uvijek rade na poslu za koji su prihvatili ponudu po izlasku iz intervencije je oko 62%, a dodatnih 14% je na tom poslu ostalo više od godinu dana. **Zaključno, u slučaju ¾ onih koji su po izlasku iz intervencije dobili ponudu za posao, te ponude nisu bile prerano odbačene.** U prilog tome da su sudionici intervencija dobili relativno kvalitetne ponude idu i podaci koji govore o karakteristikama posla. Tako je 94% sudionika dobilo posao s punim radnim vremenom; preko 80% njih kaže da su većinu vremena ili sve vrijeme obavljali radne zadatke za koje smatraju da ih obavlja osoba na radnom mjestu njihove razine kvalifikacije i područja djelatnosti, a 70% njih je uglavnom ili u potpunosti (bilo) zadovoljno na tom poslu, a isto toliko taj posao opisuju kao „pristojan posao“. Nešto slabiji nalaz predstavljaju podaci da je 97% sudionika bilo zaposleno temeljem ugovora o radu, **no od toga samo 42% na neodređeno vrijeme, dok ih je 55% bilo zaposleno na određeno.** Također, **tek polovica njih navodi da je plaća (bila) u skladu s njihovim očekivanjima za plaću na takvom radnom mjestu.** Zaključno, dobivene ponude su kvalitetne u kontekstu karakteristika posla, no nalazi su slabiji u kontekstu dobivanja održivog zaposlenja (ugovora na neodređeno) te zadovoljavajuće naknade za rad.

Evaluacijom je također napravljena **analiza ekonomičnosti pojedinih mjera, odnosno analiza navedenih rezultata neto učinka i jediničnih troškova mjere.** U slučaju IZM intervencije, analiza pokazuje da je u promatranom razdoblju jedinični trošak mjere SOR po ostvarenom učinku bio **50.0**, odnosno trebalo je potrošiti oko 50 jediničnih troškova po korisniku (čak 1.804.949,12 kn) kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere. Kada su u pitanju potpore za zapošljavanje, u istom razdoblju jedinični trošak mjere iznosi 3.7 (130.590,85 kn), odnosno trebalo je potrošiti otprilike 3.7 jediničnih troškova po korisniku kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere. **U slučaju ESF intervencije**, kod mjere potpora za zapošljavanje, jedinični trošak mjere iznosi 12.5, odnosno trebalo je potrošiti otprilike 12.5 jediničnih troškova po korisniku (509.224,69 kn) kako bi se zaposlio jedan korisnik 6 mjeseci nakon mjere. U slučaju javnih radova u obje intervencije (IZM i ESF), te u slučaju SOR-a u ESF intervenciji nije moguće izmjeriti jedinični trošak mjere po ostvarenom efektu, tj. po zaposlenome, odnosno stopu troška po zaposlenom korisniku jer u slučaju ove tri mjere ukupan potrošeni iznos uopće nije dao pozitivan efekt.

Konačno, analiziran je **mogući učinak IZM intervencija na promjene stope zaposlenosti/nezaposlenosti mladih.** Iako je došlo do pada najvećih stopa nezaposlenosti mladih (u 2013. godine 34,1%, naspram 21,8% u 2017. godini), udio mladih koji je sudjelovao u promatranim intervencijama, što je do sad uključivalo manje od 20 000 sudionika, uzimajući ukupni broj nezaposlenih mladih u promatranom razdoblju (između 80.000 i 110.000), ne omogućava valjanu osnovu za postavljanje kauzalnih veza. Isto tako, pad nezaposlenosti mladih se dogodio na istim razinama kao i pad nezaposlenosti u općoj populaciji.

Završno, razmatrajući mogući **strukturni utjecaj u širem smislu**, predstavljajući značajnu promjenu načina na koji neki (pod)sustav javnog upravljanja funkcioniра, evaluacijom je dan pregled percepcija ključnih dionika konzultiranih u ovom istraživanju vezano uz ovaj oblik utjecaja evaluiranih intervencija. Naime, dio institucionalnih dionika kao strukturalni utjecaj navodi činjenicu da su **predstavnici hrvatskih tijela nadležnih za zapošljavanje i mlade još u ranoj fazi razgovora o Garanciji, pa potom i IZM-a bili u interakciji na političkoj i operativnoj razini oko ove teme u okviru tijela EU, što je posljedično utjecalo na veću pozornost i razumijevanje pitanja zapošljavanja mlađih i u nacionalnom kontekstu.** S tim u vezi, dio sugovornika ističe da iako bi se dio sredstava ESF-a ionako zasigurno usmjerio na zapošljavanje mlađih, postojanje odvojenog fonda je učinilo to pitanje važnijim i vidljivijim. Navedeno je bilo posebno važno u planiranju nacionalnog proračuna, gdje je stoga postojala osnova da se ne pristupa smanjenju rashoda za aktivne mjere zapošljavanja. Konačno, iako su prvi rezultati rada na tom pitanju dostupni gotovo četiri godine nakon inicijalnog planiranja, te su potrebni daljnji koraci do punе funkcionalnosti ovakvog tipa sustava za praćenje, napravljen je **prvi analitički pregled mogućnosti oko uparivanja postojećih baza s ciljem praćenja i identifikacije neaktivnih mlađih, što je većina dionika izdvojila kao ključan strukturni utjecaj ovih intervencija u Republici Hrvatskoj.**

Finacijsko izvješće

Tijekom projekta potrošen je sljedeći ukupan broj radnih „čovjek/dana“ (8 sati dnevno), te su realizirani sljedeći troškovi:

Broj utrošenih radnih dana	Izrada Početnog izvješća	Izrada Izvješća u tijeku provedbe	Izrada Završnog izvješća	Ukupno
Voditelj projekta	10	6	15	31
Glavni istraživač	20	10	30	60
Istraživač suradnik za analizu dokumenta i kvalitativnu dionicu istraživanja	10	10	30	50
Istraživači suradnik za kvantitativnu dionicu istraživanja 1	5	5	15	25
Istraživači suradnik za kvantitativnu dionicu istraživanja 2	5	5	15	25
Istraživač suradnik za PSM dionicu evaluacije	2	2	20	24
Savjetnik na projektu	2	1	2	5
Tehnička i operacijska podrška, programeri	10	25	45	80
UKUPAN BROJ RADNIH ČOVJEK/DANA (8 SATI DNEVNO)	64	64	172	300

DRUGI TROŠKOVI

Provođenje terenskog dijela istraživanja	x	x	x	
Prijevod	x	x	x	
Ukupni troškovi	42.000,00	42.000,00	115.000,00	199.000,00

Bibliografija

Direktno vezano uz evaluirane intervencije

- Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstva za evaluirane intervencije, uključujući Prijavni obrazac A te Dodaci Ugovoru
- Zahtjevi za nadoknadom sredstva (ZNS) za predmetne Ugovore
- Baza sudionika intervencija – monitoring podaci, dostavljena od Naručitelja, kao prilog ZNS-u pod nazivom 'Izvještajna tablica'
- Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. i pripadajuće izmjene
- Godišnja izvješća o provedbi OP ULJP-a
- Evaluacija Inicijative za zapošljavanje mladih u sklopu Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020., Ecorys, Konačna verzija (prosinac, 2015.)
- Vodič za provedbu Inicijative za zapošljavanje mladih (rujan, 2015.)
- Definicije zajedničkih pokazatelja ESF i IZM
- Obrazac 1 (podaci o sudionicima po ulasku u prvu aktivnost) i Obrazac 2 (podaci nakon završetka posljednje aktivnosti) za sudionike
- Mjere aktivne politike zapošljavanja iz nadležnosti HZZ-a - Uvjeti i načini korištenja sredstava za provođenje mjera za period 2015.-2019. godina
- Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015.-2017. godine
- Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2018.-2020. godine
- Guidance on implementing the Youth Employment Initiative - European Social Fund thematic paper, Europska komisija, Opća uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost (rujan 2014.)

Garancija za mlade

- Preporuka EK o provedbi Garancije za mlade (2013.)
- Plan implementacije Garancije za mlade (2014.)
- Plan implementacije Garancije za mlade za razdoblje od 2017. do 2018.
- Izvješća o provedbi Plana implementacije Garancije za mlade za 2014., 2015., 2016. i 2017. godinu

Druge relevantne evaluacije i revizorska izvješća

- Istraživanje napretka mjereno dugoročnjim pokazateljima rezultata sa zadanim ciljnim vrijednostima IZM-a i ESF-a 2015.-2016., Ipsos, Završno izvješće (kolovoz, 2017.)
- Istraživanje napretka mjereno dugoročnjim pokazateljima rezultata sa zadanim ciljnim vrijednostima IZM-a i ESF-a za 2017. godinu, Ipsos, Završno izvješće (srpanj, 2018.)

- Vanjska evaluacija mjera aktivne politike tržišta rada 2010.-2013., Ipsos, Sumarno evaluacijsko izvješće (veljača, 2016.)
- Europski revizorski sud, Tematsko izvješće br. 05/2017, Nezaposlenost mladih – donose li politike EU-a promjene? Procjena programa „Garancija za mlade” i Inicijative za zapošljavanje mladih (2017.)
- Europski revizorski sud, Tematsko izvješće br. 03/2015, Jamstvo za mlade EU-a: poduzeti su prvi koraci, no rizici u provedbi tek predstoje (2015.)

Vodiči/Smjernice

- Vodič za provođenje evaluacija Inicijative za zapošljavanje mladih (rujan, 2015.)
- Vodič za praćenje i evaluacije Europske kohezijske politike – Europskog socijalnog fonda (kolovoz, 2018.), posebno Prilog D – Praktične smjernice za prikupljanje i validaciju podataka (svibanj, 2016.)

EU legislativa

- Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006
- Uredba (EU) br. 1304/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o Europskom socijalnom fondu i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1081/2006

Ostali dokumenti

- Evaluacijski Plan Operativnog Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. iz prosinaca 2016. te prosinca 2018. godine
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija - Tri godine provedbe Jamstva za mlade i Inicijative za zapošljavanje mladih (2016.)
- Pokazatelji provedbe Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. - Praćenje sudionika europskog socijalnog fonda (lipanj, 2016.)

Statistički podaci

- Statistički podaci objavljeni na stranicama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje <http://www.hzz.hr/statistika/>
- Statistički podaci objavljeni na stranicama Eurostata, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database>
- Statistički podaci objavljeni na stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://www.dzs.hr>

Članci

- Bedeniković, Ivan (2017) (Ne)zaposlenost mladih i NEET populacija u Hrvatskoj, Mali Levijatan: studentski časopis za politologiju, 4 (1): 75-90.
- Bejaković, Predrag i Mrnjavac, Željko (2016) Nezaposlenost mladih i mjere za njezino ublažavanje u Hrvatskoj. Političke analize. 7 (27): 32-38.
- Caliendo, M.; Kopeinig, S. (2008): Some practical guidance for the implementation of Propensity Score Matching. Journal of Economic Surveys. 22(1): 31–72.
- Peer Country Comments Paper - Croatia. NEETs in Croatia – not in employment, education or training – but where are they? Europska komisija (EK, 2015.)
- Rosenbaum, P.; Rubin, D. (1985): Constructing a control group using multivariate matched sampling methods that incorporate the propensity score. The American Statistician 39(1): 33–38.
- Rubin, D. B. (2006): Matched sampling for causal inference. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Tomić, I.; Žilić, I. (2018): Working for 200 euro? The effects of traineeship reform on labor market outcomes in Croatia. The Institute of Economics, Zagreb
- Youth employment initiative (YEI) in Croatia, In depth-analysis. Directorate-General for Internal Policies of the Union (Europski parlament, 2017.)
- Youth Guarantee country by country – Croatia. Europska komisija (EK, 2018.)
- ‘Youth Guarantee’ in Croatia - how to tackle high youth unemployment? Europska komisija (EK, 2016.)

Dodatak 1: Upute za izradu baza „parnjaka“ – Protučinjenična metoda

Zaprimaljena baza korisnika sadrži sljedeća polja:

Naselje (prema degurba klasifikaciji)
Županija
Spol
Dob (godine starosti na dan ulaska u operaciju)
Dobna skupina(co06 i co07) (soy06 i soy08)
Završeno obrazovanje(co09, co10 i co11)
Zaposlen / a, uključujući samozaposlene (co05)
Samozaposlen
Nezaposlen / a, uključujući dugotrajno nezaposlene (co01) (soy07)
Dugotrajno nezaposlen / a(co02)
Do 25 godina - nezaposleni dulje od 6 mj
25 i više godina - nezaposleni dulje od 12 mj
Osoba koja živi u kućanstvu u kojem nema zaposlenih (co12)
Osoba koja živi u kućanstvu u kojem nema zaposlenih, s uzdržavanom djecom (co13)
Osoba koja živi u kućanstvu sa samo jednom odrasлом osobom, s uzdržavanom djecom (co14)
Status kućanstva
Osoba s invaliditetom (co16)
Pripadnost nacionalnoj manjini (co15)
Osoba stranog podrijetla (co15)
Migrant (co15)
Ostale osobe u nepovoljnem položaju (co17)
Beskućnik ili osoba pogodjena socijalnom isključenošću u pogledu stanovanja (co18)
Osoba s prebivalištem / boravištem u ruralnom području (co19)
Datum ulaska u operaciju
Status 6. Mjeseci nakon izlaska iz aktivnosti
Mjera

Kod protučinjenične evaluacije potrebno je za svakog korisnika mijere (tj. za što je veći broj moguće) pronaći osobe koje su im po dostupnim podacima iz baze korisnika što sličniji, tzv. „parnjake“.

Kod faze uparivanja (metoda „najbližeg susjeda“, eng. „Nearest neighbor“) potrebno u jednoj bazi imati i korisnike mijera i osobe koje nisu korisnici mijera, što znači da i za ne korisnike mijera trebaju postojati zapisi o karakteristikama za koje postoje podaci i o korisnicima mijera.

Ona polja u bazi koja su specifična samo za korisnike mijera (ali ne i za nekorisnike) neće biti moguće koristiti kod uparivanja.

Uz uparivanje po uobičajenim karakteristikama poput spola, dobi, razine obrazovanja, mesta stanovanja (općina, županija), invaliditeta, pripadnosti nacionalnim manjinama i sl, kod uparivanja je važno također „parnjake“ tražiti među osobama koje su u periodu kad je osoba koja je ušla u mjeru bile nezaposlene.

Kako je nemoguće očekivati potpuno poklapanje u datumima, parnjaci će biti traženi po periodu nezaposlenosti u određenom rasponu perioda od datuma ulaska u mjeru osobe u mjeri za koju se traže parnjaci. Ovisno o broju osoba u mjeri za koje su se našli parnjaci, period nezaposlenosti kod potencijalnih parnjaka može varirati. Na primjer ako se ne nađe parnjaka za dovoljan broj osoba u mjeri u rasponu datuma od tjedan dana od datuma ulaska u mjeru, taj će se period proširiti na dva tjedna do i od datuma kad je osoba za koju se traže parnjaci ušla u mjeru.

Na sličan način moguće je olakšavati pretragu parnjaka variranjem i nekih drugih varijabli, poput dobi. Tako se parnjaci mogu tražiti u točnoj dobi osobe u mjeri, ali se i raspon pretrage parnjaka može raširiti na osobe mlađe za godinu dana i osobe starije godinu dana od osobe u mjeri (ili više od jedne godine, opet ovisno o tome za koliko će osoba u mjeri biti nađeno parnjaka).

Dakako kako je kriterij za evaluaciju uspjeha mjere i status 6 mjeseci nakon izlaska iz mjere potrebno je i u bazi potencijalnih parnjaka također imati podatak o njihovom statusu 6 mjeseci po izlasku iz mjere osobe kojoj su parnjaci.

Svakoj se osobi u mjeri, teoretski može tražiti i više nego jedan parnjak, što analizu, odnosno rezultate čini pouzdanim, no u praksi je katkada nemoguće naći više od jednoga parnjaka, a i tada parnjaci nisu 100% upareni nego su rađena određena odstupanja u pogledu dobi ili mesta stanovanja (npr. ne traže se osobe u istome naselju, već se traže u općini ili čak županiji).

Iz navedenih razloga povezanih sa zahtjevnosti traženja „parnjaka“ poželjno je imati veliku bazu potencijalnih parnjaka. Pri tome iz baze trebaju biti isključene osobe koje u periodu evaluacije nisu mogle biti korisnici mjera (npr zbog dobi).

S obzirom na navedeni postupak uparivanja, baza nekorisnika s kojima će biti proveden postupak uparivanja treba sadržavati:

- epizode nezaposlenosti osoba koje svojim početkom odgovaraju periodima ulazaka u mjeru osoba koje su bile u mjeri (tj. epizode koje svojim početkom odgovaraju periodu koji se evaluira)
- za svaku epizodu nezaposlenosti podatke o datumu ulaska u epizodu nezaposlenosti, te sve relevantne podatke za uparivanje koji postoje u bazi osoba u mjeri (dob, spol, razina obrazovanja, naselje, županija, pripadnost nacionalnim manjinama itd.). Uz to potrebno je i neki identifikator jedinstven za određenu osobu (ID) prema kojem bi se izbjeglo da jedna osoba bude parnjak više osoba u mjeri.

- baza epizoda nezaposlenosti treba sadržavati polje datuma izlaska iz epizode nezaposlenosti, pri čemu prazna vrijednost (NULL) označava kako je osoba još uvijek u statusu nezaposlene osobe.

- Iz baze epizoda trebaju biti isključene osobe koje zbog dobi ili nekih drugih karakteristika nisu ispunjavale kriterije za sudjelovanje u mjerama

Iz takve baze epizoda konstruirat će se baza iz koje će se za svaku osobu u mjeri tražiti „parnjaci“ za protučinjeničnu evaluaciju.

U slučaju nejasnoća i potrebe za mogućim promjenama specificirane baze, potrebno je dogоворити način na koji će se formirati potrebna baza iz koje će se tražiti „parnjaci“.

Dodatak 2: Upitnik za sudionike

Nakon analize preliminarnih podataka prikupljenih na osnovu upitnika strukturiranog tijekom izrade Početnog izvješća, predloženo je u nastavku istraživanja napraviti određene izmjene u upitniku. One su naznačene u nastavku sljedećim načinom formatiranja: P1.

Poštovani / poštovana,
molimo Vas odvojite 10-ak minuta Vašeg vremena kako biste sudjelovali u istraživanju iskustava i zadovoljstva sudionika/ica u projektima Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.

Istraživanje provodi agencija IPSOS, a za potrebe Ministarstva rada i mirovinskoga sustava (kao Upravljačkog tijela za OP ULJP 2014.-2020.).

Vaši odgovori su nam važni zbog praćenja ostvarenih rezultata sudjelovanjem u projektima Provedba Mjera aktivne politike zapošljavanja (IZM) i Provedba Mjera aktivne politike zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene mlade (ESF) te dalnjeg unaprjeđenja planiranih aktivnosti.

Glavni cilj ovog istraživanja je unaprjeđenje djelotvornosti, učinkovitosti i kvalitete poduzetih aktivnosti te zadovoljstva samih sudionika/ica, kao i praćenje ostvarenja rezultata u svrhu izvještavanja Europske komisije.

Anketa je anonimna, dakle svi rezultati istraživanja bit će prikazani skupno, bez prikazivanja odgovora pojedinih sudionika u istraživanju.

P1. Prema evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, na dan _____ (MASKA: UMETNI DATUM IZLASKA IZ POSLEDNJE AKTIVNOSTI U KOJOJ SU SUDJELOVALI) ste završili sudjelovanje u mjeri pod nazivom (MASKA: UMETNI MJERU IZ BAZE):

1. Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa
2. Obrazovanje za mlade
3. Potpore za zapošljavanje mlađih
4. Javni radovi za mlade
5. Podrška samozapošljavanju mlađih

Je li to točno?

1. Da, sudjelovalo sam u toj mjeri i završio ju tog datuma
2. Ne, nisam sudjelovao u toj mjeri / u tom razdoblju → ZAHVALI I ZAVRŠI. Ovime završava naša anketa, hvala Vam na Vašem vremenu.

PU1. Općenito govoreći, koliko ste bili zadovoljni procedurama u Zavodu kroz koje ste morali proći da biste mogli sudjelovati u toj mjeri, odnosno raditi na tom poslu? JEDAN ODGOVOR.

1. Uopće nisam bio/la zadovoljan/na
2. Uglavnom nisam bio/la zadovoljan/na
3. Osrednje zadovoljan/na
4. Uglavnom sam bio/la zadovoljan/na
5. Bio/la sam u potpunosti zadovoljan/na

PITAJ ONE KOJI SU U PU1 DALI OCJENU MANJU OD 4

PU2. Čime niste bili zadovoljni kad su pitanju procedure u Zavodu kroz koje ste morali proći da biste mogli sudjelovati u toj mjeri? Možete odabratи više odgovora.

1. Duljinom rješavanja zahtjeva za sudjelovanje u mjeri
2. Stručnošću zaposlenika HZZ-a
3. Informiranošću zaposlenika HZZ-a
4. Ljubaznošću zaposlenika HZZ-a
5. Rokom koji je prošao dok niste dobili prvu isplatu novčanog iznosa
6. Isplatama novčanog iznosa na vrijeme
7. Potpunim i preciznim informacijama o proceduri i potreboj dokumentaciji koju treba dostaviti
8. Nešto drugo, što? _____

UM7. Niže su navedene tvrdnje koje se odnose na Vašu moguću motivaciju za uključivanje u ovu mjeru. Molim Vas odgovorite za svaku tvrdnju koliko se ona odnosi na Vas.

Na tom poslu uz tu mjeru sam počeo raditi...

ROTIRAJ OPCIJE. JEDAN ODGOVOR PO RETKU.

	Uopće se ne odnosi na mene	Uglavnom se ne odnosi na mene	Niti se odnosi, niti ne	Uglavnom se odnosi na mene	U potpunosti se odnosi na mene
1. Da položim (državni) stručni ispit	1	2	3	4	5
2. To je bio jedini način da počnem raditi, drugačije nisam ni mogao/la dobiti posao	1	2	3	4	5
3. Da naučim nešto i steknem iskustvo u svom zanimanju / struci	1	2	3	4	5
4. Zbog financijske koristi	1	2	3	4	5
5. Da se nakon mjeru zaposlim kod tog poslodavca	1	2	3	4	5
6. Općenito, da steknem neko radno iskustvo, naučim se „kulturi rada“.					
7. Nešto drugo, što? _____					

PROGRAMER: KOD OVIH OPCIJA NIJE POTREBNO DA OZNAČAVA I ODGOVOR NA SKALI, DOVOLJNO JE DA UPIŠE TEKST

NM1. Koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama? Molim Vas odgovorite na sljedećoj skali od 1 do 5.

ROTIRAJ TVRDNJE. JEDAN ODGOVOR PO RETKU.

PROGRAMER: POKUŠATI „RAZBITI“ NA DVA PROZORA.

	Uopće se ne odnosi na mene	Uglavnom se ne odnosi na mene	Niti se odnosi, niti ne	Uglavnom se odnosi na mene	U potpunosti se odnosi na mene
1. I da nisam radio/la taj posao, tj. sudjelovao/la u toj mjeri mogao/la bih si pronaći zadovoljavajući posao	1	2	3	4	5
2. Mislim da sam propustio/la dobre prilike za drugi posao dok sam bio/la na tom poslu, tj. u toj mjeri	1	2	3	4	5
3. Radeći taj posao povećalo mi se samopouzdanje za traženje drugog posla	1	2	3	4	5
4. Taj posao mi je omogućio da poboljšam svoju tadašnju finansijsku situaciju					
5. Taj posao mi je bio jako važan za stjecanje potrebnog ili novog profesionalnog iskustva	1	2	3	4	5
6. To što sam dobio/la taj posao puno mi znači	1	2	3	4	5
7. Da nisam radio/la preko mjere ne bi dobio drugu priliku za stjecanje iskustva u mojoj struci/zanimanju	1	2	3	4	5
8. Poslodavac nije planirao zapošljavanje, ali ja sam mu preporučio korištenje mjere jer tako ne snosi troškove moga rada	1	2	3	4	5
9. Poslodavac kod kojeg sam bio/la u mjeri bi me zaposlio u svakom slučaju, čak i da nije postojala mogućnost korištenja te HZZ mjere	1	2	3	4	5

P2. Jeste li u ovoj mjeri ostali do kraja razdoblja predviđenog ugovorom ili ste iz mjere izašli ranije?

1. Ostao/la sam do kraja razdoblja predviđenog ugovorom → IDI NA P6
2. Izašao/la sam iz mjere ranije

*****

IZAŠLI IZ MJERE RANIJE

P3. Je li glavni razlog zbog kojeg ste iz mjere izašli ranije to što ste se u tom trenutku upravo zaposlili na nekom radnom mjestu?

1. Da
2. Ne → IDI NA P5

P4. Od koga ste primili ponudu za zaposlenje, kad ste prekinuli mjeru i zaposlili se u trenutku izlaska iz mjere?

1. Od poslodavca kod kojeg sam bio u mjeri dobio/la sam ponudu da prekinem mjeru i počnem raditi kod njega
2. Od nekog drugog poslodavca kojem sam ja direktno poslao/la svoje kontakte/molbu/prijavu na natječaj
3. Preko referenta iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)
4. Preko agencija i servisa za zapošljavanje (npr. Adecco, MojPosao.hr, Posao.hr)
5. Preko LinkedIn-a
6. Putem Facebooka
7. Putem Njuškala
8. Iz inozemstva / odlučio/la sam otići u inozemstvo
9. Na neki drugi način, molim Vas opišite koji: _____

→ IDI NA MODUL „OCJENA PONUDA/POSLA“, P16a

P5. Molim vas navedite osnovne razloge zbog kojih ste izšli iz mjere ranije?

→ IDI NA MODUL „ŠEST MJESECI“, P27

*****

NISU IZAŠLI IZ MJERE RANIJE

P6. Molimo, prisjetite se sada vremena JEDAN MJESEC nakon prestanka Vašeg sudjelovanja u toj mjeri, dakle JEDAN MJESEC nakon _____ (MASKA: UMETNI DATUM IZLASKA IZ POSLJEDNJE AKTIVNOSTI U KOJOJ SU SUDJELOVALI).

Jeste li tada, u tih 30 dana nakon izlaska iz mjere primili od nekog poslodavca „ozbiljnu“ ponudu za posao, neovisno o tome je li došlo do zaposlenja ili ne. Pod „ozbilnjom ponudom“ smatramo ponudu poslodavca koji Vas je odlučio sigurno zaposliti ukoliko Vi pristanete na to.

1. Da, dobio/la sam (barem jednu) takvu ozbiljnu ponudu za posao u roku od 30 dana nakon završetka mjere
2. Ne, nisam dobio/la (niti jednu) takvu ozbiljnu ponudu za posao u roku od 30 dana nakon završetka mjere → IDI NA MODUL „ŠEST MJESECI“ (P27)

P7. Koliko ste „ozbiljnih“ ponuda za zaposlenje primili u roku od 30 dana nakon završetka mjere? UPISATI BROJ:

_____

P8. Navedite na koje ste sve načine primili „ozbiljne“ ponude u roku od 30 dana nakon završetka mjere?

	Da	Ne
1. Od poslodavca kod kojeg sam bio u mjeri dobio/la sam ponudu da ostanem raditi kod njega	1	2
2. Od nekog drugog poslodavca kojem sam ja direktno poslao/la svoje kontakte/molbu/prijavu na natječaj	1	2
3. Preko referenta iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)	1	2
4. Preko agencija i servisa za zapošljavanje (npr. Adecco, MojPosao.hr, Posao.hr)	1	2
5. Preko LinkedIn-a	1	2
6. Putem Facebooka	1	2
7. Putem Njuškala	1	2
8. Na neki drugi način, molim Vas opišite koji: _____	1	2

P9. Jeste li prihvatali neku od tih ponuda i zaposlili se na tom radnom mjestu ponuđenom u roku od 30 dana nakon završetka mjere?

1. Da → IDI NA UPUTU PRIJE P12
2. Ne

P10. Zašto niste prihvatali nijednu od ponuda koje ste primili u roku od 30 dana nakon završetka mjere? Možete odabrati više odgovora.

1. Ponuda ili ponude nisu bile u skladu s mojoj razinom kvalifikacija/iskustvom
2. Nisu bile u mojoj struci
3. Nije mi odgovarala lokacija posla
4. Nije mi odgovarala plaća

5. Nije mi odgovaralo radno vrijeme
  6. Odlučio/la sam otići u inozemstvo
- 7. Odlučio/la sam nastaviti obrazovanje**
8. Iz osobnih razloga nisam mogao/la ili htio/la prihvati zaposlenje (npr. bolest, obiteljski razlozi, **preseljenje**, i slično)
  9. Nešto drugo, što? _____

PITAJ AKO JE U P10 SPOMENUTO 7.

P10.a Molim Vas opišite o kojoj se vrsti obrazovanja radilo (npr. upisali ste studij, postdiplomski ili nešto drugo):

→ IDI NA MODUL „ŠEST MJESECI“, P27

PRIHVATILI SU NEKU OD PONUDA U ROKU OD 30 DANA NAKON ZAVRŠETKA MJERE

→ PITAJ AKO P7>1, AKO P7=1 IDI NA P16.

P12. Od koga ste primili ponudu koju ste prihvatili u roku od 30 dana nakon završetka mjere?

1. Od poslodavca kod kojeg sam bio u mjeri dobio/la sam ponudu da ostanem raditi kod njega
2. Od nekog drugog poslodavca kojem sam ja direktno poslao/la svoje kontakte/molbu/prijavu na natječaj
3. Preko referenta iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)
4. Preko agencija i servisa za zapošljavanje (npr. Adecco, MojPosao.hr, Posao.hr)
5. Preko LinkedIn-a
6. Putem Facebooka
7. Putem Njuškala
8. Na neki drugi način, molim Vas opišite koji:_____

MODUL „OCJENA PONUDA/POSLA“.

KVALITETA PONUDA ZA ONE:

- **KOJI SU PRIHVATILI PONUDU U ROKU OD 30 DANA NAKON ZAVRŠETKA MJERE**

P16. O kojoj se vrsti zaposlenja radi(lo) na tom poslu koji ste prihvatili u roku od 30 dana nakon završetka mjere? Jeste li na tom poslu:

1. (Bili) Zaposleni na neodređeno vrijeme temeljem ugovora o radu
2. (Bili) Zaposleni na određeno vrijeme temeljem ugovora o radu
3. (Radili) radite preko ugovora o djelu
4. (Radili) radite preko autorskog ugovora
5. Nešto drugo, što? _____

P16.1 Je li taj posao bio posao na zaštitnom radnom mjestu za osobe s invaliditetom, u tzv. zaštitnoj radionici?

1. Da
2. Ne

P16.2. Je li taj posao bio organizirao kroz program javnih radova?

1. Da
2. Ne

P17. Kakvo je bilo radno vrijeme na tom poslu koji ste prihvatali u roku od 30 dana nakon završetka mjere? Je li to (bio):

1. Posao s nepunim radnim vremenom
2. Posao s punim radnim vremenom
3. Nešto drugo, što? _____

→ PITAJ AKO P17=1.

P18. Je li to bila Vaša preferencija, da radite posao s nepunim radnim vremenom?

1. Da
2. Ne, ali nije bilo mogućnosti za zapošljavanje na puno radno vrijeme
3. Nešto drugo, što? _____

P19. Molim Vas procijenite sada na sljedećoj skali od 0% do 100% u koliko ste mjeri na tom poslu radili / radite stručne poslove?

Pod „stručnim“ poslovima podrazumijevamo radne zadatke za koje smatrate da ih obavlja osoba na radnom mjestu Vaše razine kvalifikacije i područja djelatnosti te može uključivati određene administrativne te rutinske poslove. Pod „nestručnim“ poslovima podrazumijevamo radne zadatke isključivo pomoćne naravi koji ne odgovaraju Vašoj kvalifikaciji i/ili Vašoj struci.

Znamenke označavaju postotak vremena obavljanja stručnih poslova na tom poslu koji ste prihvatali u roku od 30 dana nakon završetka mjere?.

0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

P20. Ocijenite sada taj posao koji ste prihvatali u roku od 30 dana nakon završetka mjere. U kojoj mjeri su RADNI ZADACI koje ste obavljali/obavljate na tom poslu:

	Nimalo	U maloj mjeri	Osrednje	Uglavnom da	U potpunosti	Nije primjenjivo
1. ... (bili) u skladu s Vašom strukom	1	2	3	4	5	
2. ... doprinosili/doprinose napredovanju Vaših profesionalnih vještina i kompetencija	1	2	3	4	5	
3. ... bili/su praktična primjena znanja stečenog Vašim obrazovanjem	1	2	3	4	5	
4. ... od Vas zahtjevali/zahtijevaju Vama odgovarajuću razinu kompetencije/znanja/vještine/sposobnosti	1	2	3	4	5	
5. ... od Vas zahtjevali/zahtijevaju Vama odgovarajuću razinu odgovornosti	1	2	3	4	5	
6. ...omogućili/omogućuju Vam priliku za napredovanje	1	2	3	4	5	
7. ... (bili) u skladu s Vašim prethodnim profesionalnim iskustvom	1	2	3	4	5	8

P21. U kojoj mjeri Vam je na tom poslu (bilo) omogućeno dodatno stručno obrazovanje, treninzi i sl.?

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P22. U kojoj mjeri je plaća na tom poslu (koji ste prihvatili u roku od 30 dana nakon završetka mjere) (bila) u skladu s Vašim očekivanjima za plaću na takvom poslu (posao te struke, tog radnog vremena, te razine zahtjevnosti, odgovornosti i sl.)

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P23. U kojoj mjeri je ponuda za taj posao odgovarala vama i vašoj situaciji, a s obzirom na sljedeće:

	Nimalo	U maloj mjeri	Osrednje	Uglavnom da	U potpunosti	Nije primjenjivo
1. Vašu dob	1	2	3	4	5	8
2. Duljinu Vaše prethodne nezaposlenosti	1	2	3	4	5	8
3. Zadovoljavanje finansijskih potreba Vašeg kućanstva	1	2	3	4	5	8
4. Zadovoljavanje Vaših specifičnih potreba s obzirom na npr. invalidnost, samohrano roditeljstvo i sl.	1	2	3	4	5	8

P24. U kojoj mjeri biste taj posao opisali kao „pristojan posao“? Pod terminom „pristojan“ mislimo na to je li taj posao bio u skladu s Vašim očekivanjima o tome što je Vama osobno „pristojan“, tj. „dobar“ posao, bilo u terminu radnih uvjeta, plaće, duljine radnog vremena, potrebnih vještina i znanja, opisa radnih zadataka, sigurnosti radnog mjesta, mogućnosti napredovanja, je li u vašoj struci ili ne, i slično. Dakle, u odnosu na Vaša očekivanja o tome što je „pristojan“ posao, u kojoj mjeri biste taj posao opisali takvim?

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P25. Općenito govoreći, koliko ste (bili) zadovoljni na tom poslu?

1. Uopće nisam (bio) zadovoljan
2. Uglavnom nisam (bio) zadovoljan
3. Osrednje
4. Uglavnom sam (bio) zadovoljan
5. U potpunosti sam zadovoljan

➔ PITAJ AKO P25<4.

P26. Čime niste (bili) zadovoljni? _____

P12a. Molimo, prisjetite se sada vremena ŠEST MJESECI nakon Vašeg sudjelovanja u mjeri, dakle ŠEST MJESECI nakon _____ (MASKA: UMETNI DATUM IZLASKA IZ POSLJEDNJE AKTIVNOSTI U KOJOJ SU SUDJELOVALI).

Jeste li tada radili na tom poslu koji ste prihvatili u roku od 30 dana nakon završetka mjere?

1. Da → IDI NA P13
2. Ne → IDI NA MODUL „ŠEST MJESECI“, P27

P12b. Molimo navedite koji je u tom trenutku, dakle ŠEST MJESECI nakon Vašeg sudjelovanja u mjeri bio Vaš radni status.

Možete odabrati više odgovora.

- 1. Zaposlen/a na neodređene
- 2. Zaposlen/a preko ugovora na određeno vrijeme
- 3. Rad preko ugovora o djelu
- 4. Rad preko autorskog ugovora
- 5. Vlasnik/ca obrta
- 6. Vlasnik/ca poduzeća
- 7. Rad preko vlastitog studentskog ugovora
- 8. Rad preko tuđeg studentskog ugovora
- 9. Pomaganje u obiteljskom poslu (u poslovnom subjektu u vlasništvu člana obitelji, na poljoprivrednom imanju ili slobodnom zanimanju)
- 10. Obavljanje povremenih poslova za neposredno plaćanje u novcu ili naturi
- 11. Rad preko mjere aktivne politike zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje
- 12. Nezaposlen/a i tražio/ la sam posao
- 13. Nezaposlen/a i odustao/ la ali nisam tražio/ la posao
- 14. Nisam radio/ la jer sam bio/ la na školovanju
- 15. Nisam radio/ la jer mi je utvrđena potpuna nesposobnost za rad
- 16. Skrb za obitelj i kućanstvo
- 17. Nešto drugo, što?

P13. Radite li sada još uvijek na tom poslu koji ste prihvatali u roku od 30 dana nakon završetka mjere?

- 1. Da → IDI NA P40
- 2. Ne

P14. Koliko dugo ste radili na tom poslu koji ste prihvatali u roku od 30 dana nakon završetka mjere?

- 1. Manje od mjesec dana
- 2. Između 1 i 3 mjeseca
- 3. Između 3 i 6 mjeseci
- 4. Između 6 i 12 mjeseci
- 5. Između 1 i 2 godine
- 6. Više od 2 godine

➔ PITAJ AKO P14<3.

P15. Navedite razloge zašto ste na tom poslu ostali tako kratko? _____

→ AKO P13=1 IDI NA P40, OSTALI IDU NA MODUL „DANAŠNJE ZAPOSLENJE“, P31

*****

MODUL „OCJENA PONUDA/POSLA“.

KVALITETA PONUDA ZA ONE:

- KOJI SU IZAŠLI IZ MJERE RANIJE JER SU PRIHVATILI PONUDU ZA POSAO
- DOLAZE S PITANJA P4

P16a. O kojoj se vrsti zaposlenja radi(lo) na tom poslu koji ste prihvatili kada ste ranije izašli iz mjere? Jeste li na tom poslu:

1. (Bili) Zaposleni na neodređeno vrijeme temeljem ugovora o radu
2. (Bili) Zaposleni na određeno vrijeme temeljem ugovora o radu
3. Radili / radite preko ugovora o djelu
4. Radili / radite preko autorskog ugovora
5. Nešto drugo, što? _____

P16a.1 Je li taj posao bio posao na zaštitnom radnom mjestu za osobe s invaliditetom, u tzv. zaštitnoj radionici?

1. Da
2. Ne

P16a.2. Je li taj posao bio organizirao kroz program javnih radova?

1. Da
2. Ne

P17a. Kakvo je bilo radno vrijeme na tom poslu koji ste prihvatili kada ste ranije izašli iz mjere? Je li to (bio):

1. Posao s nepunim radnim vremenom
2. Posao s punim radnim vremenom
3. Nešto drugo, što? _____

➔ PITAJ AKO P17a=1.

P18a. Je li to bila Vaša preferencija, da radite posao s nepunim radnim vremenom?

1. Da
2. Ne, ali nije bilo mogućnosti za zapošljavanje na puno radno vrijeme
3. Nešto drugo, što? _____

P19a. Molim Vas procijenite sada na sljedećoj skali od 0% do 100% u kolikoj ste mjeri na tom poslu radili / radite stručne poslove?

Pod „stručnim“ poslovima podrazumijevamo radne zadatke za koje smatrate da ih obavlja osoba na radnom mjestu Vaše razine kvalifikacije i područja djelatnosti te može uključivati određene administrativne te rutinske poslove. Pod „nestručnim“ poslovima podrazumijevamo radne zadatke isključivo pomoćne naravi koji ne odgovaraju Vašoj kvalifikaciji i/ili Vašoj struci.

Znamenke označavaju postotak vremena obavljanja stručnih poslova na tom poslu koji ste prihvatili kada ste ranije izašli iz mjere.

0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

P20a. Ocijenite sada taj posao koji ste prihvatili kada ste ranije izašli iz mjere. U kojoj mjeri su RADNI ZADACI koje ste obavljali/obavljate na tom poslu:

	Nimalo	U maloj mjeri	Osrednje	Uglavnom da	U potpunosti	Nije primjenjivo
1. ... (bili) u skladu s Vašom strukom	1	2	3	4	5	
2. ... doprinosili/doprinose napredovanju Vaših profesionalnih vještina i kompetencija	1	2	3	4	5	
3. ... bili/su praktična primjena znanja stečenog Vašim obrazovanjem	1	2	3	4	5	
4. ... od Vas zahtjevali/zahtjevaju Vama odgovarajuću razinu kompetencije/znanja/vještine/sposobnosti	1	2	3	4	5	
5. ... od Vas zahtjevali/zahtjevaju Vama odgovarajuću razinu odgovornosti	1	2	3	4	5	
6. ...omogućili/omogućuju Vam priliku za napredovanje	1	2	3	4	5	
7. ... (bili) u skladu s Vašim prethodnim profesionalnim iskustvom	1	2	3	4	5	8

P21a. U kojoj mjeri Vam je na tom poslu (bilo) omogućeno dodatno stručno obrazovanje, treninzi i sl.?

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P22a. U kojoj mjeri je plaća na tom poslu koji ste prihvatili kada ste ranije izašli iz mjere (bila) u skladu s Vašim očekivanjima za plaću na takvom poslu (posao te struke, tog radnog vremena, te razine zahtjevnosti, odgovornosti i sl.)

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P23a. U kojoj mjeri je ponuda za taj posao odgovarala Vama i Vašoj situaciji, a s obzirom na sljedeće:

	Nimalo	U maloj mjeri	Osrednje	Uglavnom da	U potpunosti	Nije primjenjivo
1. Vašu dob	1	2	3	4	5	8
2. Duljinu Vaše prethodne nezaposlenosti	1	2	3	4	5	8
3. Zadovoljavanje finansijskih potreba Vašeg kućanstva	1	2	3	4	5	8
4. Zadovoljavanje Vaših specifičnih potreba s obzirom na npr. invalidnost, samohrano roditeljstvo i sl.	1	2	3	4	5	8

P24a. U kojoj mjeri biste taj posao opisali kao „pristojan posao“? Pod terminom „pristojan“ mislimo na to je li taj posao bio u skladu s Vašim očekivanjima o tome što je Vama osobno „pristojan“, tj. „dobar“ posao, bilo u terminu radnih uvjeta, plaće, duljine radnog vremena, potrebnih vještina i znanja, opisa radnih zadataka, sigurnosti radnog mjesto, mogućnosti napredovanja, je li u vašoj struci ili ne, i slično. Dakle, u odnosu na Vaša očekivanja o tome što je „pristojan“ posao, u kojoj mjeri biste taj posao opisali takvим?

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P25a. Općenito govoreći, koliko ste (bili) zadovoljni na tom poslu?

1. Uopće nisam (bio) zadovoljan
2. Uglavnom nisam (bio) zadovoljan
3. Osrednje
4. Uglavnom sam (bio) zadovoljan
5. U potpunosti sam zadovoljan

→ PITAJ AKO P25a<4.

P26a. Čime niste (bili) zadovoljni? _____

S12a. Molimo, prisjetite se sada vremena ŠEST MJESECI nakon Vašeg izlaska iz mjere, dakle ŠEST MJESECI nakon _____ (MASKA: UMETNI DATUM IZLASKA IZ POSLJEDNJE AKTIVNOSTI U KOJOJ SU SUDJELOVALI).

Jeste li tada radili na tom poslu koji ste prihvatali kada ste ranije izašli iz mjere?

1. Da → IDI NA S13
2. Ne → IDI NA MODUL „ŠEST MJESECI“, P27

P12b. Molimo navedite koji je u tom trenutku, dakle ŠEST MJESECI nakon Vašeg sudjelovanja u mjeri bio Vaš radni status. Možete odabrat više odgovora.

1. Zaposlen/a na neodređeno
2. Zaposlen/a preko ugovora na određeno vrijeme
3. Rad preko ugovora o djelu
4. Rad preko autorskog ugovora
5. Vlasnik/ca obrta
6. Vlasnik/ca poduzeća
7. Rad preko vlastitog studentskog ugovora
8. Rad preko tugeg studentskog ugovora
9. Pomaganje u obiteljskom poslu (u poslovnom subjektu u vlasništvu člana obitelji, na poljoprivrednom imanju ili slobodnom zanimanjem)
10. Obavljanje povremenih poslova za neposredno plaćanje u novcu ili naturi
11. Rad preko mjere aktivne politike zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje
12. Nezaposlen/a i tražio/la sam posao
13. Nezaposlen/a i edustao/la ali nisam tražio/la posao
14. Nisam radio/la jer sam bio/la na školovanju
15. Nisam radio/la jer mi je utvrđena potpuna nesposobnost za rad
16. Skrb za obitelj i kućanstvo
17. Nešto drugo, što? _____

S13. Radite li sada još uvijek na tom poslu koji ste prihvatili kada ste ranije izašli iz mjere?

1. Da → IDI NA P40
2. Ne

S14. Koliko dugo ste radili na tom poslu koji ste prihvatili kada ste ranije izašli iz mjere?

1. Manje od mjesec dana
2. Između 1 i 3 mjeseca
3. Između 3 i 6 mjeseci
4. Između 6 i 12 mjeseci
5. Između 1 i 2 godine
6. Više od 2 godine

→ PITAJ AKO S14<3.

S15. Navedite razloge zašto ste na tom poslu ostali tako kratko? _____

→ AKO S13=1 IDI NA P40, OSTALI IDU NA MODUL „DANAŠNJE ZAPOSLENJE“, P31

MODUL ŠEST MJESECI

„OCJENA PONUDA/POSLA“ ZA ONE:

- KOJI NISU DOBILI PONUDU ZA POSAO U ROKU OD 30 DANA
- DOBILI SU PONUDU ZA POSAO U ROKU OD 30 DANA I PRIHVATILI JU, ALI NAKON 6 MJESECI NISU VIŠE RADILI
NA TOM POSLU
- ILI JU NISU PRIHVATILI
- ILI SU IZAŠLI IZ MJERE RANIJE I NISU SE ZAPOSЛИLI
- KOJI SU IZAŠLI IZ MJERE RANIJE JER SU PRIHVATILI PONUDU ZA POSAO, ALI NAKON 6 MJESECI NISU VIŠE
RADILI NA TOM POSLU

P27. Molimo, prisjetite se sada vremena ŠEST MJESECI nakon Vašeg sudjelovanja u mjeri, dakle ŠEST MJESECI nakon

_____ (MASKA: UMETNI DATUM IZLASKA IZ POSLJEDNJE AKTIVNOSTI U KOJOJ SU SUDJELOVALI). Molimo navedite koji je u tom trenutku bio Vaš radni status. Možete odabrat više odgovora.

1. Zaposlen/a na neodređeno
2. Zaposlen/a preko ugovora na određeno vrijeme
3. Rad preko ugovora o djelu
4. Rad preko autorskog ugovora
5. Vlasnik/ca obrta
6. Vlasnik/ca poduzeća
7. Rad preko vlastitog studentskog ugovora
8. Rad preko tuđeg studentskog ugovora
9. Pomaganje u obiteljskom poslu (u poslovnom subjektu u vlasništvu člana obitelji, na poljoprivrednom imanju ili slobodnom zanimanju)
10. Obavljanje povremenih poslova za neposredno plaćanje u novcu ili naturi
11. Rad preko mjere aktivne politike zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje
12. Nezaposlen/a i tražio/ la sam posao
13. Nezaposlen/a i odustao/ la ali nisam tražio/ la posao
14. Nisam radio/ la jer sam bio/ la na školovanju
15. Nisam radio/ la jer mi je utvrđena potpuna nesposobnost za rad
16. Skrb za obitelj i kućanstvo
17. Nešto drugo, što? _____

PITAJ AKO JE U P27 SPOMENUTO 14.

P28. Molim Vas opišite o kojoj se vrsti školovanja radilo (npr. upisali ste studij, postdiplomski ili nešto drugo):
_____

→ AKO P27>=12 [P9=1] IDI NA MODUL „DANAŠNJE ZAPOSLENJE“, P31

P29. Od koga ste primili ponudu za posao na kojem ste radili šest mjeseci nakon završetka mjere?

1. Od poslodavca kod kojeg sam bio u mjeri dobio/la sam naknadno dobio/la ponudu da počnem raditi kod njega
2. Od nekog drugog poslodavca kojem sam ja direktno poslao/la svoje kontakte/molbu/prijavu na natječaj
3. Preko referenta iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ)
4. Preko agencija i servisa za zapošljavanje (npr. Adecco, MojPosao.hr, Posao.hr)
5. Preko LinkedIn-a
6. Putem Facebooka
7. Putem Njuškala
8. Iz inozemstva / odlučio/la sam otići u inozemstvo
9. Na neki drugi način, molim Vas opišite koji: _____

P29.1 Je li taj posao bio posao na zaštitnom radnom mjestu za osobe s invaliditetom, u tzv. zaštitnoj radionici?

1. Da
2. Ne

P29.2. Je li taj posao bio organizirao kroz program javnih radova?

1. Da
2. Ne

P17b. Kakvo je bilo radno vrijeme na tom poslu na kojem ste radili šest mjeseci nakon završetka mjere? Je li to (bio):

1. Posao s nepunim radnim vremenom
2. Posao s punim radnim vremenom
3. Nešto drugo, što? _____

→ PITAJ AKO P17b=1.

P18b. Je li to bila Vaša preferencija, da radite posao s nepunim radnim vremenom?

1. Da
2. Ne, ali nije bilo mogućnosti za zapošljavanje na puno radno vrijeme
3. Nešto drugo, što? _____

P18b. Molim Vas procijenite sada na sljedećoj skali od 0% do 100% u koliko ste mjeri na tom poslu radili / radite stručne poslove?

Pod „stručnim“ poslovima podrazumijevamo radne zadatke za koje smatrate da ih obavlja osoba na radnom mjestu Vaše razine kvalifikacije i područja djelatnosti te može uključivati određene administrativne te rutinske poslove. Pod „nestručnim“ poslovima podrazumijevamo radne zadatke isključivo pomoćne naravi koji ne odgovaraju Vašoj kvalifikaciji i/ili Vašoj struci.

Znamenke označavaju postotak vremena obavljanja stručnih poslova na tom poslu na kojem ste radili šest mjeseci nakon završetka mjere.

0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%
----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

P20b. Ocijenite sada taj posao na kojem ste radili šest mjeseci nakon završetka mjere. U kojoj mjeri su RADNI ZADACI koje ste obavljali/obavljate na tom poslu:

	Nimalo	U maloj mjeri	Osrednje	Uglavnom da	U potpunosti	Nije primjenjivo
1. ... (bili) u skladu s Vašom strukom	1	2	3	4	5	
2. ... doprinosili/doprinose napredovanju Vaših profesionalnih vještina i kompetencija	1	2	3	4	5	
3. ... bili/su praktična primjena znanja stečenog Vašim obrazovanjem	1	2	3	4	5	
4. ... od Vas zahtjevali/zahtjevaju Vama odgovarajuću razinu kompetencije/znanja/vještine/sposobnosti	1	2	3	4	5	
5. ... od Vas zahtjevali/zahtjevaju Vama odgovarajuću razinu odgovornosti	1	2	3	4	5	
6. ...omogućili/omogućuju Vam priliku za napredovanje	1	2	3	4	5	
7. ... (bili) u skladu s Vašim prethodnim profesionalnim iskustvom	1	2	3	4	5	8

P21b. U kojoj mjeri Vam je na tom poslu (bilo) omogućeno dodatno stručno obrazovanje, treninzi i sl.?

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P22b. U kojoj mjeri je plaća na tom poslu na kojem ste radili šest mjeseci nakon završetka mjere (bila) u skladu s Vašim očekivanjima za plaću na takvom poslu (posao te struke, tog radnog vremena, te razine zahtjevnosti, odgovornosti i sl.)

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P23b. U kojoj mjeri je ponuda za taj posao odgovarala Vama i Vašoj situaciji, a s obzirom na sljedeće:

	Nimalo	U maloj mjeri	Osrednje	Uglavnom da	U potpunosti	Nije primjenjivo
1. Vašu dob	1	2	3	4	5	8
2. Duljinu Vaše prethodne nezaposlenosti	1	2	3	4	5	8
3. Zadovoljavanje finansijskih potreba Vašeg kućanstva	1	2	3	4	5	8
4. Zadovoljavanje Vaših specifičnih potreba s obzirom na npr. invalidnost, samohrano roditeljstvo i sl.	1	2	3	4	5	8

P24b. U kojoj mjeri biste taj posao opisali kao „pristojan posao“? Pod terminom „pristojan“ mislimo na to je li taj posao bio u skladu s Vašim očekivanjima o tome što je Vama osobno „pristojan“, tj. „dobar“ posao, bilo u terminu radnih uvjeta, plaće, duljine radnog vremena, potrebnih vještina i znanja, opisa radnih zadataka, sigurnosti radnog mjestra, mogućnosti napredovanja, je li u vašoj struci ili ne, i slično. Dakle, u odnosu na Vaša očekivanja o tome što je „pristojan“ posao, u kojoj mjeri biste taj posao opisali takvим?

1. Nimalo
2. U maloj mjeri
3. Osrednje
4. Uglavnom da
5. U potpunosti

P25b. Općenito govoreći, koliko ste (bili) zadovoljni na tom poslu?

1. Uopće nisam (bio) zadovoljan
2. Uglavnom nisam (bio) zadovoljan
3. Osrednje
4. Uglavnom sam (bio) zadovoljan
5. U potpunosti sam zadovoljan

→ PITAJ AKO P25b<4.

P26b. Čime niste (bili) zadovoljni? _____

P13b. Radite li sada još uvijek na tom poslu na kojem ste radili šest mjeseci nakon završetka mjere?

1. Da → IDI NA P40
2. Ne

P14b. Koliko dugo ste radili na tom poslu koji ste prihvatili kada ste ranije izašli iz mjere?

1. Manje od mjesec dana
2. Između 1 i 3 mjeseca
3. Između 3 i 6 mjeseci
4. Između 6 i 12 mjeseci
5. Između 1 i 2 godine
6. Više od 2 godine

→ PITAJ AKO P14b<3.

P15b. Navedite razloge zašto ste na tom poslu ostali tako kratko? _____

→ AKO P13b=1 IDI NA P40, OSTALI IDU NA MODUL „DANAŠNJE ZAPOSLENJE“, P31

*****

→ MODUL „DANAŠNJE ZAPOSLENJE“

P31. Koji je Vaš trenutni radni status?

1. Zaposlen/a na neodređeno
2. Zaposlen/a preko ugovora na određeno vrijeme
3. Rad preko ugovora o djelu
4. Rad preko autorskog ugovora
5. Vlasnik/ca obrta
6. Vlasnik/ca poduzeća
7. Rad preko vlastitog studentskog ugovora
8. Rad preko tuđeg studentskog ugovora
9. Pomaganje u obiteljskom poslu (u poslovnom subjektu u vlasništvu člana obitelji, na poljoprivrednom imanju ili slobodnom zanimanju)
10. Obavljanje povremenih poslova za neposredno plaćanje u novcu ili naturi
11. Rad preko mjere aktivne politike zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje
12. Nezaposlen/a i tražim posao
13. Nezaposlen/a i ali ne tražim posao
14. Ne radim jer sam na školovanju
15. Ne radim jer mi je utvrđena potpuna nesposobnost za rad
16. Skrb za obitelj i kućanstvo / kućanica
17. Nešto drugo, što? _____

PITAJ AKO JE U P31 SPOMENUTO 14.

P31a. Molim Vas opišite o kojoj se vrsti školovanja radi (npr. upisali ste studij, postdiplomski ili nešto drugo):

→ PITAJ AKO P31<12, OSTALI IDU NA P40.

P32. Kakvo je radno vrijeme na vašem trenutnom poslu?

1. Posao s nepunim radnim vremenom
2. Posao s punim radnim vremenom
3. Nešto drugo, što? _____

→ PITAJ AKO P32=1.

P33. Je li to bila Vaša preferencija, da radite posao s nepunim radnim vremenom?

1. Da
2. Ne, ali nije bilo mogućnosti za zapošljavanje na puno radno vrijeme
3. Nešto drugo, što? _____

P34. Ocijenite sada trenutni posao. U kojoj mjeri su RADNI ZADACI koje obavljate na tom poslu:

	Nimalo	U maloj mjeri	Osrednje	Uglavnom da	U potpunosti	Nije primjenjivo
1. u skladu s Vašom strukom	1	2	3	4	5	
2. ... doprinose napredovanju Vaših profesionalnih vještina i kompetencija	1	2	3	4	5	
3. ... praktična primjena znanja stečenog Vašim obrazovanjem	1	2	3	4	5	

4. ... od Vas zahtijevaju Vama odgovarajuću razinu kompetencije/znanja/vještine/sposobnosti	1	2	3	4	5	
5. .... od Vas zahtijevaju Vama odgovarajuću razinu odgovornosti	1	2	3	4	5	
6. ... omogućuju Vam priliku za napredovanje	1	2	3	4	5	
7. .... u skladu s Vašim prethodnim profesionalnim iskustvom	1	2	3	4	5	6

P35. U kojoj mjeri Vam je na ovom poslu omogućeno dodatno stručno obrazovanje, treningi i sl.?

- 1. Nimalo
- 2. U maloj mjeri
- 3. Osrednje
- 4. Uglavnom da
- 5. U potpunosti

P36. U kojoj mjeri je plaća na sadašnjem poslu u skladu s Vašim očekivanjima za plaću na takvom poslu (posao te struke, tog radnog vremena, te razine zahtjevnosti, odgovornosti i sl.)

- 1. Nimalo
- 2. U maloj mjeri
- 3. Osrednje
- 4. Uglavnom da
- 5. U potpunosti

P37. U kojoj mjeri je ponuda za sadašnji posao odgovarala Vama i Vašoj situaciji, a s obzirom na sljedeće:

	Nimalo	U maloj mjeri	Osrednje	Uglavnom da	U potpunosti	Nije primjenjivo
1. Vašu dob	1	2	3	4	5	6
2. Duljinu Vaše prethodne nezaposlenosti	1	2	3	4	5	6
3. Zadovoljavanju finansijskih potreba Vašeg kućanstva	1	2	3	4	5	6
4. Zadovoljavanju Vaših specifičnih potreba s obzirom na npr. invalidnost, samehrano roditeljstvo i sl.	1	2	3	4	5	6

P38. U kojoj mjeri biste sadašnji posao opisali kao „pristajan posao“? Pod terminom „pristajan“ mislimo na to je li taj posao u skladu s Vašim očekivanjima o tome što je Vama osobno „pristajan“, tj. „debar“ posao, bilo u terminu radnih uvjeta, plaće, duljine radnog vremena, potrebnih vještina i znanja, opisa radnih zadataka, sigurnosti radnog mjesta, mogućnosti napredovanja, je li u vašoj struci ili ne, i slično. Dakle, u odnosu na Vaša očekivanja o tome što je „pristajan“ posao, u kojoj mjeri biste sadašnji posao opisali takvim?

- 1. Nimalo
- 2. U maloj mjeri
- 3. Osrednje
- 4. Uglavnom da
- 5. U potpunosti

P39. Općenito govoreći, koliko ste zadovoljni na sadašnjem poslu?

- 1. Uopće nisam zadovoljen

- 2. Uglavnom nisam zadovoljan
- 3. Osrednje
- 4. Uglavnom sam zadovoljan
- 5. U potpunosti zadovoljan

P40. Jeste li nakon završetka mjere imali priliku za dodatno stručno obrazovanje ili usavršavanje u vašoj struci?

- 1. Da
- 2. Ne → IDI NA DEMOGRAFIJU

P41. Molimo navedite o čemu se radilo. Koja je to bila vrsta dodatnog stručnog obrazovanja ili usavršavanja u vašoj struci?

[REDAKCIJSKI POLJE]

P40. Jeste li nakon završetka mjere imali priliku za dodatno stručno obrazovanje ili usavršavanje u vašoj struci na neki od sljedećih načina? Možete označiti više odgovora.

MASKA: OPCIJA 12 NEKA ISKLJUČUJE DRUGE OPCIJE

- 1. Preddiplomski sveučilišni studij (redovno ili izvanredno)
- 2. Diplomski sveučilišni studij (redovno ili izvanredno)
- 3. Poslijediplomski sveučilišni studij, doktorski
- 4. Poslijediplomski sveučilišni studij, specijalistički
- 5. Kratki stručni studij
- 6. Preddiplomski stručni studij
- 7. Specijalistički diplomske stručne studije
- 8. Kongresi, simpoziji, stručni skupovi, konferencije i sl.
- 9. Tečajevi stranog jezika
- 10. Periodične ili kontinuirane edukacije, npr. stručne radionice, stručni tečajevi, dodatno usavršavanje, stručna predavanja i sl.
- 11. Nešto drugo, molim Vas navedite što: _____
- 12. Ništa od navedenog, nakon završetka mjere nisam imao/la nikakvu priliku za dodatno obrazovanje ili usavršavanje

u struci → IDI NA DEMOGRAFIJU

P40a. Jeste li sam finansirali to dodatno stručno obrazovanje ili usavršavanje u vašoj struci ili je bilo finansirano na drugačiji način?

- 1. Da, sam/a sam financirao/la
- 2. Poslodavac je u potpunosti financirao
- 3. Financirano je na drugi način (npr. stipendija, fondovi, projekti i sl.), molimo opišite o kojem načinu

financiran je

radi: [REDAKCIJSKI POLJE]

Demografija

DM0. Koje je Vaš najviše završeno obrazovanje? Možete odabratи samo jedan odgovor.

JEDAN ODGOVOR.

1. Bez škole
2. Nezavršena OŠ
3. Završena osnovna škola
4. Srednja škola do 3 godine te za KV i VKV radnike
5. Srednja škola u trajanju od 4 i više godina (osim gimnazije)
6. Gimnazija
7. Stručni studij (u trajanju kraćem od tri godine) i viša škola
8. Stručni studij (u trajanju od najmanje tri godine)
9. Preddiplomski sveučilišni studij i prvi stupanj fakulteta
10. Specijalistički diplomske stručne studije
11. Integrirani preddiplomski i diplomske studije
12. Diplomske sveučilišne studije
13. Fakultet, akademija
14. Poslijediplomski sveučilišni studij
15. Magisterij
16. Doktorat

PITAJ AKO DM0>3 and <>6 .

DM0a. Kojem području pripada zvanje za koje ste se obrazovali? Možete odabratи samo jedan odgovor.

JEDAN ODGOVOR.

MASKA: PRVO PRIKAŽI SAMO PODRUČJA, PA ZATIM OTVORI ODGOVARAJUĆA POLJA ZA TO PODRUČJE

PODRUČJA

1. PODRUČJE PRIRODNIH ZNANOSTI
2. PODRUČJE TEHNIČKIH ZNANOSTI
3. PODRUČJE BIOMEDICINE I ZDRAVSTVA
4. PODRUČJE BIOTEHNIČKIH ZNANOSTI
5. PODRUČJE DRUŠTVENIH ZNANOSTI
6. PODRUČJE HUMANISTIČKIH ZNANOSTI
7. UMJETNIČKO PODRUČJE
8. INTERDISCIPLINARNA PODRUČJA ZNANOSTI
9. INTERDISCIPLINARNA PODRUČJA UMJETNOSTI
10. Neko drugo, koje? _____

DM0b. A kojem polju unutar područja pripada zvanje za koje ste se obrazovali?

POLJA

1. PODRUČJE PRIRODNIH ZNANOSTI
POLJA
101 Matematika
102 Fizika
103 Geologija
104 Kemija
105 Biologija
106 Geofizika
107 Interdisciplinarne prirodne znanosti
2. PODRUČJE TEHNIČKIH ZNANOSTI
POLJA
201 Arhitektura i urbanizam
202 Brodogradnja
203 Elektrotehnika
204 Geodezija
205 Građevinarstvo
206 Grafička tehnologija

207 Kemijsko inženjerstvo
208 Metalurgija
209 Računalstvo
210 Rudarstvo, nafta i geološko inženjerstvo
211 Strojarstvo
212 Tehnologija prometa i transport
213 Tekstilna tehnologija
214 Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika
215 Temeljne tehničke znanosti
216 Interdisciplinarnе tehničke znanosti
3. PODRUČJE BIOMEDICINE I ZDRAVSTVA
POLJA
301 Temeljne medicinske znanosti
302 Kliničke medicinske znanosti
303 Javno zdravstvo i zdravstvena zaštita
304 Veterinarska medicina
305 Dentalna medicina
306 Farmacija
4. PODRUČJE BIOTEHNIČKIH ZNANOSTI
POLJA
401 Poljoprivreda (agronomija)
402 Šumarstvo
403 Drvna tehnologija
404 Biotehnologija
405 Prehrambena tehnologija
406 Nutricionizam
407 Interdisciplinarnе biotehničke znanosti
5. PODRUČJE DRUŠTVENIH ZNANOSTI
POLJA
501 Ekonomija
502 Pravo
503 Politologija
504 Informacijske i komunikacijske znanosti
505 Sociologija
506 Psihologija
507 Pedagogija
508 Edukacijsko-rehabilitacijske znanosti
509 Logopedija
510 Kineziologija
511 Demografija
512 Socijalne djelatnosti
513 Sigurnosne i obrambene znanosti
514 Interdisciplinarnе društvene znanosti
6. PODRUČJE HUMANISTIČKIH ZNANOSTI
POLJA
601 Filozofija
602 Teologija
603 Filologija
604 Povijest
605 Povijest umjetnosti
606 Znanost o umjetnosti
607 Arheologija
608 Etnologija i antropologija
609 Religijske znanosti (interdisciplinarno polje)
610 Interdisciplinarnе humanističke znanosti
7. UMJETNIČKO PODRUČJE
POLJA
701 Kazališna umjetnost (scenske i medijske umjetnosti)
702 Filmska umjetnost (filmske, elektroničke i medijske umjetnosti pokretnih slika)
703 Glazbena umjetnost
704 Likovne umjetnosti
705 Primijenjena umjetnost
706 Plesna umjetnost i umjetnost pokreta
707 Dizajn
708 Književnost

709 Interdisciplinarno umjetničko polje
8. INTERDISCIPLINARNA PODRUČJA ZNANOSTI
POLJA
801 Kognitivna znanost (prirodne, tehničke, biomedicina i zdravstvo, društvene i humanističke znanosti)
802 Geografija (fizička geografija, društvena geografija, regionalna geografija, primijenjena geografija)
803 Integrativna bioetika (prirodne, tehničke, biomedicina i zdravstvo, biotehničke, društvene, humanističke znanosti)
804 Kroatologija
805 Obrazovne znanosti (psihologija odgoja i obrazovanja, sociologija obrazovanja, politologija obrazovanja, ekonomika obrazovanja, antropologija obrazovanja, neuroznanost i rano učenje, pedagoške discipline)
806 Rodni studiji
807 Biotehnologija u biomedicini (prirodno područje, biomedicina i zdravstvo, biotehničko područje)
808 Projektni menadžment
9. INTERDISCIPLINARNA PODRUČJA UMJETNOSTI

Dodatak 3: Upitnik za poslodavce

UVODNI TEKST

Poštovani / poštovana,

molimo Vas odvojite 5 do 10 minuta Vašeg vremena kako biste sudjelovali u istraživanju iskustava i zadovoljstva poslodavaca koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja za mlade, financirane u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.

Istraživanje provodi agencija IPSOS, a za potrebe Ministarstva rada i mirovinskoga sustava (kao Upravljačkog tijela za OP ULJP 2014.-2020.).

Vaši odgovori su nam važni zbog praćenja ostvarenih rezultata sudjelovanjem u projektima Provedba Mjera aktivne politike zapošljavanja za mlade (IZM) i Provedba Mjera aktivne politike zapošljavanja za dugotrajno nezaposlene mlade (ESF) te dalnjeg unaprjeđenja planiranih aktivnosti.

Glavni cilj ovog istraživanja je unaprjeđenje djelotvornosti, učinkovitosti i kvalitete poduzetih aktivnosti te zadovoljstva samih sudionika/ica, kao i praćenje ostvarenja rezultata u svrhu izvještavanja Europske komisije.

Anketa je anonimna, dakle svi rezultati istraživanja bit će prikazani skupno, bez prikazivanja odgovora pojedinih sudionika u istraživanju.

P1. Prema nama dostupnim informacijama, između 2015. i 2018. koristili ste neke od sljedećih mjera aktivne politike zapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, i pri tome su u Vašoj organizaciji radile mlade osobe u dobi do 30 godina.

Molimo označite koje ste sve MJERE ZA MLADE DO 30 GODINA koristili u ovom razdoblju. MOGUĆE JE VIŠE ODGOVORA.

1. Potpore za zapošljavanje
2. Javni radovi
3. Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa
4. Nismo koristili mjere za mlade do 30 godina u ovom razdoblju → ZAHVALI I ZAVRŠI. *Ovime završava naša anketa, hvala Vam na Vašem vremenu.*

BROJ SUDIONIKA MJERE I BROJ ONIH KOJI SU DANAS JOŠ ZAPOSLENI KOD POSLODAVCA

Potpore za zapošljavanje

PITAJ AKO P1=1.

P2. Koliko je ukupno mladih osoba (do 30 godina) između 2015. i 2018. radilo u Vašoj organizaciji preko mjere HZZ-a pod nazivom Potpore za zapošljavanje?

1. Jedna
2. Dvije
3. Tri
4. Četiri
5. Pet
6. Šest do deset
7. 11 do 20
8. 21 do 50
9. 51 do 99
10. 100 do 250
11. Više od 250

PITAJ AKO P1=1 AND P2<6.

ODGOVOR MORA BITI JEDNAK ILI MANJI OD ODGOVORA U P2

P2a. Od ukupnog broja mladih osoba za koje ste koristili mjeru pod nazivom Potpore za zapošljavanje u razdoblju od 2015. do 2018. godine, koliko njih je NAKON MJERE barem neko vrijeme ostalo raditi u Vašoj organizaciji (neovisno o tome jesu li bili zaposleni na ugovor o radu ili ne)?

0. Niti jedna
1. Jedna
2. Dvije
3. Tri
4. Četiri
5. Pet

PITAJ AKO P1=1 AND P2>5.

P2b. Od ukupnog broja mladih osoba za koje ste koristili mjeru pod nazivom Potpore za zapošljavanje u razdoblju od 2015. do 2018. godine, koliko njih je NAKON MJERE barem neko vrijeme ostalo raditi u Vašoj organizaciji (neovisno o tome jesu li bili zaposleni na ugovor o radu ili ne)?

0. Niti jedna
1. Manje od 20%
2. Između 20% i 40%
3. Između 41% i 60%
4. Između 61% i 80%
5. Između 81% i 99%
6. Sve
7. Nešto drugo, što? _____

Javni radovi

PITAJ AKO P1=2.

P3. Koliko je ukupno mlađih osoba (do 30 godina) između 2015. i 2018. radilo u Vašoj organizaciji preko mjere HZZ-a pod nazivom Javni radovi?

1. Jedna
2. Dvije
3. Tri
4. Četiri
5. Pet
6. Šest do deset
7. 11 do 20
8. 21 do 50
9. 51 do 99
10. 100 do 250
11. Više od 250

PITAJ AKO P1=2 AND P3<6.

ODGOVOR MORA BITI JEDNAK ILI MANJI OD ODPONA U P3

P3a. Od ukupnog broja mlađih osoba za koje ste koristili mjeru pod nazivom Javni radovi u razdoblju od 2015. do 2018. godine, koliko njih je NAKON MJERE barem neko vrijeme ostalo raditi u Vašoj organizaciji (neovisno o tome jesu li bili zaposleni na ugovor o radu ili ne)?

0. Niti jedna
1. Jedna
2. Dvije
3. Tri
4. Četiri
5. Pet

PITAJ AKO P1=2 AND P3>5.

P3b. Od ukupnog broja mlađih osoba za koje ste koristili mjeru pod nazivom Javni radovi u razdoblju od 2015. do 2018. godine, koliko njih je NAKON MJERE barem neko vrijeme ostalo raditi u Vašoj organizaciji (neovisno o tome jesu li bili zaposleni na ugovor o radu ili ne)?

0. Niti jedna
1. Manje od 20%
2. Između 20% i 40%
3. Između 41% i 60%
4. Između 61% i 80%
5. Između 81% i 99%
6. Sve
7. Nešto drugo, što? _____

SOR

PITAJ AKO P1=3.

P4. Koliko je ukupno mlađih osoba (do 30 godina) između 2015. i 2018. radilo u Vašoj organizaciji preko mjere HZZ-a pod nazivom Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa?

1. Jedna
2. Dvije
3. Tri
4. Četiri
5. Pet
6. Šest do deset
7. 11 do 20
8. 21 do 50

9. 51 do 99
10. 100 do 250
11. Više od 250

PITAJ AKO P1=3 AND P3<6.

ODGOVOR MORA BITI JEDNAK ILI MANJI OD ODPONA U P4

P4a. Od ukupnog broja mladih osoba za koje ste koristili mjeru pod nazivom Stručno ospozobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa u razdoblju od 2015. do 2018. godine, koliko njih je NAKON MJERE barem neko vrijeme ostalo raditi u Vašoj organizaciji (neovisno o tome jesu li bili zaposleni na ugovor o radu ili ne)?

0. Niti jedna
1. Jedna
2. Dvije
3. Tri
4. Četiri
5. Pet

PITAJ AKO P1=3 AND P3>5.

P4b. Od ukupnog broja mladih osoba za koje ste koristili mjeru pod nazivom Stručno ospozobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa u razdoblju od 2015. do 2018. godine, koliko njih je NAKON MJERE barem neko vrijeme ostalo raditi u Vašoj organizaciji (neovisno o tome jesu li bili zaposleni na ugovor o radu ili ne)?

0. Niti jedna
1. Manje od 20%
2. Između 20% i 40%
3. Između 41% i 60%
4. Između 61% i 80%
5. Između 81% i 99%
6. Sve
7. Nešto drugo, što? _____

MARGINALIZIRANE SKUPINE

P5. Je li neka od osoba za koje ste koristili ovu/ove mjere pripadala u neku od sljedećih skupina mladih osoba (do 30 g.)? Možete odabrat više odgovora.

1. Osobe s invaliditetom
2. Pripadnici nacionalne manjine
3. Osobe stranog podrijetla
4. Migranti
5. Osobe s prebivalištem u ruralnom području
6. Beskućnici
7. Osobe koje imaju maloljetnu djecu
8. Osobe koje žive u jako teškim materijalnim uvjetima
9. Neku drugu kategoriju osoba u nepovoljnem položaju, koju: _____
10. Ništa od navedenog → IDI KP1
11. Ne znam, nemam informaciju o tome → IDI KP1

PROG: NE PITAJ P6 AKO P2a=0 AND P2b=0 AND P3a=0 AND P3b=0 AND P4a=0 AND P4b=0.

P6. Jeste li nakon mjere zaposlili na ugovor o radu (bilo na određeno ili neodređeno) neku od sljedećih skupina mladih osoba (do 30 g.)? Možete označiti više odgovora.

1. Osobe s invaliditetom
2. Pripadnici nacionalne manjine
3. Osobe stranog podrijetla

4. Migranti
5. Osobe s prebivalištem u ruralnom području
6. Beskućnici
7. Osobe koje imaju maloljetnu djecu
8. Osobe koje žive u jako teškim materijalnim uvjetima
9. Neku drugu kategoriju osoba u nepovoljnem položaju, koju: _____
10. Ništa od navedenog
11. Ne znam, nemam informaciju o tome

KVALITETA PONUDA

PROG: PITAJ SVE

KP1. Jeste li (ikome među) mladim osobama (do 30 g.), koje su između 2015. i 2018. radile u Vašoj organizaciji preko neke mjere HZZ-a, PONUDILI da NAKON MJERE ostane raditi kod Vas na neki od sljedećih načina? Možete odabrati više odgovora.

1. Zaposlenje nakon mjere na neodređeno vrijeme temeljem ugovora o radu
2. Zaposlenje nakon mjere na određeno vrijeme temeljem ugovora o radu
3. Rad nakon mjere preko ugovora o djelu
4. Rad nakon mjere preko autorskog ugovora
5. Rad nakon mjere preko studentskog ugovora
6. Nešto drugo, što? _____
8. Nikome nismo nudili da NAKON MJERE ostane raditi kod nas → NE MOŽE BITI OZNAČENO S OSTALIM ODGOVORIMA, IDI NA NZ1

→ PITAJ AKO JE U KP1 OZNAČENO VIŠE OD JEDNOG ODGOVORA

KP2. Koji ste način zapošljavanja ovim osobama NUDILI NAJČEŠĆE? Možete odabrati SAMO JEDAN odgovor.

PROG: PRIKAŽI SAMO ODGOVORE OZNAČENE NA KP1

1. Zaposlenje nakon mjere na neodređeno vrijeme temeljem ugovora o radu
2. Zaposlenje nakon mjere na određeno vrijeme temeljem ugovora o radu
3. Rad nakon mjere preko ugovora o djelu
4. Rad nakon mjere preko autorskog ugovora
5. Rad nakon mjere preko studentskog ugovora
6. Nešto drugo, što? _____

KP3. U slučaju da ste DOISTA I ZAPOSЛИLI mlađe osobe (do 30 g.) nakon isteka mjere, na koji je to način NAJČEŠĆE bilo?

Možete odabrati SAMO JEDAN odgovor. PROG: PRIKAŽI SAMO ODGOVORE OZNAČENE NA KP1

1. Zaposlenje nakon mjere na neodređeno vrijeme temeljem ugovora o radu
2. Zaposlenje nakon mjere na određeno vrijeme temeljem ugovora o radu
3. Rad nakon mjere preko ugovora o djelu
4. Rad nakon mjere preko autorskog ugovora
5. Rad nakon mjere preko studentskog ugovora
6. Nešto drugo, što? _____
8. Na kraju nismo nikoga zaposlili nakon isteka mjere → NE MOŽE BITI OZNAČENO S OSTALIM ODGOVORIMA, IDI NA NZ1

→ PITAJ AKO NE ODABERE OPCIJU 1 U KP3.

KP4. Koji su osnovni razlozi zbog kojih niste mlađe kandidate (do 30 g.) NAKON MJERE zaposlili na neodređeno vrijeme temeljem ugovora o radu? MOGUĆE JE VIŠE ODGOVORA

1. Smanjen obim posla / nismo imali potrebe za zaposlenicima na duže razdoblje
2. Htjeli smo, ali nismo imali zakonskih mogućnosti zadržati ih (npr. zabrana zapošljavanja)
3. Htjeli smo, ali nismo imali finansijskih mogućnosti zadržati ih (npr. nestabilno poslovno okruženje, nestabilnost nadolazećih poslova i sl.)
4. Nismo bili u potpunosti zadovoljni osobama da bismo ih zaposlili na duže razdoblje
5. Nešto drugo, što? _____

KP5. Kakvo je bilo radno vrijeme na poslovima koje ste nudili ovim osobama nakon mjere? Jeste li nudili poslove: JEDAN ODGOVOR

1. ... pretežno s punim radnim vremenom
2. ... pretežno s nepunim radnim vremenom
3. Podjednako s punim i nepunim radnim vremenom
4. Nešto drugo, što? _____

KP6. Kakva je bila plaća na poslovima koje ste nudili ovim osobama nakon mjere, a u odnosu na iznos naknade/plaće koji su dobivali tijekom trajanja mjere? Jeste li im nudili: JEDAN ODGOVOR

1. ... iznos plaće pretežno NIŽI od onog koji su dobivali tijekom mjere
2. ... iznos plaće pretežno (POD)JEDNAK onome koji su dobivali tijekom mjere
3. ... iznos plaće pretežno VIŠI od onog koji su dobivali tijekom mjere
4. Nešto drugo, što? _____

KP7. U prosjeku, koliko ste zadovoljni mladim osobama (do 30 g.) koje su ostale raditi u Vašoj organizaciji nakon mjere?

1. Uopće nisam zadovoljan/na
2. Uglavnom nisam zadovoljan/na
3. Osrednje sam zadovoljan/na
4. Uglavnom sam zadovoljan/na
5. U potpunosti sam zadovoljan/na

KP8. Jesu li neke od mlađih osoba (do 30 g.) koje ste zaposlili nakon mjere bile zaposlene kroz zaštićena radna mjesta, odnosno zaštitne radionice?

1. Da, sve
2. Da, neke
3. Ne, niti jedna

→ IDI NA ST1

*****

**

ONI KOJI NISU ZAPOŠLJAVALI

→ PITATI AKO P2a=0 AND P2b=0 AND P3a=0 AND P3b=0 AND P4a=0 AND P4b=0

DAKLE AKO NITKO NIJE OSTAO RADITI KOD POSLODAVCA U NITI JEDNOJ OD 3 MJERE

NZ1. Koji su osnovni razlozi zbog kojih ta mlada osoba / niti jedna od mladih osoba (do 30 g.) koje su kod Vas radile preko mjere nisu nakon mjere ostali raditi kod vas? Molim Vas odgovorite za svaku tvrdnju koliko se ona odnosi na Vašu organizaciju.

	Uopće se ne odnosi na nas	Uglavnom se ne odnosi na nas	Niti se odnosi, niti ne	Uglavnom se odnosi na nas	U potpunosti se odnosi na nas
1. Mi nismo bili zadovoljni osobom/osobama	1	2	3	4	5
2. Ponudili smo zaposlenje i nakon mjere, ali sama/same su odlučile otići iz naše organizacije	1	2	3	4	5
3. Smanjen obim posla, nismo ju/ih više trebali	1	2	3	4	5
4. Trebali smo ju/ih, ali nismo imali financijskih mogućnosti zadržati ih (npr. nestabilno poslovno okruženje, nestabilnost nadolazećih poslova i sl.)	1	2	3	4	5
5. Trebali smo ju/ih, ali nismo imali zakonskih mogućnosti zadržati ih (npr. zabrana zapošljavanja)	1	2	3	4	5
6. Nešto drugo, što: _____					

PITAJ AKO NA TVRDNJI 2 ODGOVOR = 4 ILI 5

NZ2. Prema Vašim saznanjima koji su osnovni razlozi zbog kojih su mlade osobe (do 30 g.) kojima ste nakon mjere ponudili zaposlenje odlučile otići iz Vaše organizacije? Možete označiti više odgovora.

1. Jer im mi nismo nudili posao na neodređeno vrijeme temeljem ugovora o radu
2. Dobile su ponudu za bolje plaćeni posao
3. Dobile su ponudu za posao koji je više odgovarao njihovih željama i afinitetima
4. Nisu htjeli više raditi u našoj organizaciji
5. Odlučile su otići u inozemstvo
6. Nisu prihvatile posao iz osobnih razloga (npr. obiteljskih ili zdravstvenih)
7. Nastavili su školovanje (npr. upisali fakultet)
8. Prekinuli su korištenje mjere kod nas i zaposlili se kod drugog poslodavca
9. Nešto drugo, što? _____
98. Ne znam, nemam informaciju o tome

→ IDI NA ST1

*****

**

ST1. Niže su navedene tvrdnje koje se odnose na moguće koristi mjera HZZ-a. Molim Vas odgovorite za svaku tvrdnju koliko se slažete s njom. ROTIRAJ TVRDNJE, JEDAN ODGOVOR PO RETKU.

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
1. Bez ovih mjer teško bismo zaposlili potrebne mlade osobe	1	2	3	4	5
2. Ovakve mjeru nam pomažu da među više kandidata profiliramo i zadržimo najbolje	1	2	3	4	5

3. Mjere su danas najbolji način da mlađi u Hrvatskoj uđu na tržište rada	1	2	3	4	5
4. Zapošljavanje mlađih preko mjera predstavlja jeftiniju i/ili učinkovitiju zamjenu za zapošljavanje na probni rok	1	2	3	4	5
5. Zahvaljujući mjerama, trud i vrijeme uloženo u osposobljavanje mlađih (tj. podučavanje specifičnim znanjima i vještinama našeg posla, „tajnama zanata“) na koncu se isplatilo	1	2	3	4	5

OCJENA PROCEDURE

O1. Različite organizacije se na različite načine odlučuju na korištenje mjera. Na koje ste se sve od sljedećih načina u Vašoj organizaciji odlučili koristiti ove mjere. Molim Vas označite „da“ ili „ne“ za svaku opciju.

	Da	Ne
1. Kandidati koji su se javili na naš oglas/natječaj za posao sami su predložili (npr. naveli u životopisu) da ih možemo zaposliti uz mjeru. Prije toga nismo sami planirali korištenje mjere.	1	2
2. Sami smo odlučili koristiti mjeru te smo objavili oglas/natječaj u kojem smo naveli da tražimo osobe koje imaju uvjete za korištenje mjere.	1	2
3. U našem oglasu nisu tražene osobe koje imaju uvjete za korištenje mjere, ali smo odabranim osobama naknadno predložili da iskoristimo tu mjeru.	1	2
4. Poznavali smo te osobe od ranije , željeli smo ih zaposliti pa smo ih uputili da se prijave na Zavod kako bi imali pravo na mjeru.	1	2
5. Tražili smo da nam savjetnici HZZ-a preporuče/upute osobe koje imaju uvjete za korištenje te mjere	1	2
6. Na neki drugi način, koji:		

PITAJ AKO U O1 VIŠE OD 1 ODOGOVORA. OTVORI SAMO ONE S ODOGOVOROM „DA“.

NE OTVARAJ PITANJE O1a AKO IMA SAMO JEDAN ODOGOVOR „DA“ U O1.

AKO JE ISPITANIK ODOGOVORIO SVE „NE“ U PRETHODNOM PITANJU IDI NA O2.

O1a. Na koje ste se od ovih načina NAJČEŠĆE odlučivali na korištenje mjera? JEDAN ODOGOVOR.

- Kandidati koji su se javili na naš oglas/natječaj za posao sami su predložili (npr. naveli u životopisu) da ih možemo zaposliti uz mjeru. Prije toga nismo sami planirali korištenje mjere.
- Sami smo odlučili koristiti mjeru te smo objavili oglas/natječaj u kojem smo naveli da tražimo osobe koje imaju uvjete za korištenje mjere.
- U našem oglasu nisu tražene osobe koje imaju uvjete za korištenje mjere, ali smo odabranim osobama naknadno predložili da iskoristimo tu mjeru.
- Poznavali smo te osobe od ranije, željeli smo ih zaposliti pa smo ih uputili da se prijave na Zavod kako bi imali pravo na mjeru.
- Tražili smo da nam savjetnici HZZ-a preporuče/upute osobe koje imaju uvjete za korištenje te mjere
- Na neki drugi način, koji:

O2. Općenito govoreći, koliko ste bili zadovoljni procedurama u Zavodu kroz koje ste morali proći da biste mogli koristiti mjere? JEDAN ODOGOVOR.

- Uopće nisam bio/la zadovoljan/na
- Uglavnom nisam bio/la zadovoljan/na
- Osrednje zadovoljan/na
- Uglavnom sam bio/la zadovoljan/na
- Bio/la sam u potpunosti zadovoljan/na
- Ne znam, ne mogu procijeniti

PITAJ AKO O2<4.

O3. Čime niste bili zadovoljni? _____

O4. Koliko ste bili zadovoljni sljedećim aspektima procedure? ROTIRAJ OPCIJE. JEDAN ODGOVOR PO RETKU.RAZDVOJI NA DVA PROZORA.

	Uopće nisam bio/la zadovoljan/na	Uglavnom nisam bio/la zadovoljan/na	Osrednje zadovoljan/na	Uglavnom sam bio/la zadovoljan/na	Bio/la sam u potpunosti zadovoljan/na	NIJE PRIMJENJIVO NA NAŠU SITUACIJU
1. Jednostavnošću procedure objave natječaja za radna mjesta	1	2	3	4	5	99
2. Informacijama o proceduri i potrebnoj dokumentaciji koje su dostupne na internetskim stranicama HZZ-a	1	2	3	4	5	99
3. Informacijama o proceduri i potrebnoj dokumentaciji koje vam je prenio referent HZZ-a	1	2	3	4	5	99
4. Kandidatima koje je HZZ predložio/uputio na mjeru	1	2	3	4	5	99
5. Količinom dokumentacije koju ste trebali pripremiti	1	2	3	4	5	99
6. Jednostavnošću pripreme/nabave potrebe dokumentacije	1	2	3	4	5	99

O6. Koliko se slažete s navedenim tvrdnjama koje se odnose na dostavljanje dokumentacije za kontrolu ugovornih obveza tijekom i nakon korištenja mjere?

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem, niti ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem
1. Kontrola ugovornih obveza traži previše angažmana od strane poslodavca	1	2	3	4	5
2. Količina dokumentacije koja se traži je previše obimna	1	2	3	4	5
3. Traži se pretjerano učestala dostava dokumentacije	1	2	3	4	5
4. Traži se previše dostavljanja dokumentacije i nakon kraja korištenja mjere	1	2	3	4	5

TIP ORGANIZACIJE

UP1. Kojem od sljedećih tipova organizacija pripada Vaša? JEDAN ODGOVOR.

1. Tijela državne uprave i jedinice lokalne samouprave (npr. ministarstvo, grad, općina, županija, sud, državne ustanove, državne agencije i sl.)
2. Javne službe (zdravstvo, odgojno-obrazovne ustanove, domovi, kulturne institucije i sl.)
3. Udruga
4. Trgovačko društvo (d.d., d.o.o., j.d.o.o.)
5. Obrt
6. Zadruga
7. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
8. Samostalna djelatnost (odvjetnici, arhitekti, javni bilježnici, geodeti i sl.)
9. Nešto drugo, što? _____

PITAJ SAMO AKO UP1<>1 AND UP1<>2 (NIJE DRŽAVNA/LOKALNA UPRAVA NI JAVNE SLUŽBE)

UP2. Koje godine je osnovana Vaša organizacija/Vaše poduzeće? UPIŠI GODINU: _____

UP3. Koliko je trenutno osoba u Vašoj organizaciji (poduzeću/instituciji) zaposleno na ugovor o radu (bilo na neodređeno ili na određeno vrijeme)? JEDAN ODGOVOR.

1. Niti jedan
2. 1 do 9 zaposlenih
3. 10 do 50 zaposlenih
4. 51 do 250 zaposlenih
5. Više od 250 zaposlenih

Hvala Vam na Vašem vremenu i trudu!